

สวนจิตรลดา
พฤกษารักษ์

สวนจิตรลดา พฤษภารพรรณ

ที่ พว ๐๐๐๑/๔๗๙๘

สำนักพระราชวัง

พระบรมมหาราชวัง กท ๑๐๒๐๐

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน เลขาธิการ ก.พ. ประธานอนุกรรมการจัดทำเอกสารภาษาอังกฤษ
ประธานอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤษาพรรณ”

อ้างถึง หนังสือที่ นร ๐๑๑๐/ พ ๗๑๙๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤษาพรรณ” ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเข้าไปบันทึกภาพพืชพรรณไม้ ภาพโครงการฯ และรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในบริเวณสวนจิตรลดา เพื่อเชิญไปลงพิมพ์ในหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤษาพรรณ” ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักพระราชวังได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ทั้งนี้ ขอได้โปรดติดต่อรายละเอียดและนัดหมายกำหนดวันเวลากับนายประเทือง เหมทัต ผู้อำนวยการกองวัง โทร. ๒๔๑๐๑๓๙ และนายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้อำนวยการกองบำรุงรักษาราชอุทยาน โทร. ๒๔๒๓๕๕๕ โดยตรงต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายแก้วขวัญ วัชโรทัย)

เลขาธิการพระราชวัง

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๔๓๒๗๓

โทรสาร ๒๒๖๔๙๔๙

ที่ รล ๐๐๐๗/๒๕๑๙

สำนักราชเลขาธิการ

สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๗

เรื่อง ขอพระราชทานภาพและบทความส่วนพระองค์

เรียน ประธานอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤษาพรรณ”

อ้างถึง หนังสือที่ นร ๐๑๑๐/พ ๑๑๔๐๕ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๗

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤษาพรรณ” เป็นหนังสือที่ รวบรวมข้อมูลทางวิชาการและภาพถ่ายของพืชพันธุ์ไม้ในสวนจิตรลดา ในการนี้ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ทราบว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทำสวนครัวและสวนสมุนไพรส่วนพระองค์บริเวณดาดฟ้าอาคารชัยพัฒนา จึงขอพระราชทาน บทความและภาพถ่ายของสวนส่วนพระองค์ดังกล่าวลงพิมพ์ในหนังสือ “สวนจิตรลดา พฤษาพรรณ” ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถ่ายทำสวนครัวและสวนสมุนไพรส่วนพระองค์บนดาดฟ้าอาคารชัยพัฒนาได้ เมื่อพร้อมที่จะถ่ายทำเมื่อไรขอให้แจ้งล่วงหน้าให้ทราบก่อน ทั้งนี้ ก่อนที่จะพิมพ์ขอให้คัดต้นฉบับทูลเกล้าฯ ถวายทอดพระเนตรก่อน อนึ่ง มีพระราชกระแสขอให้สำรวจชื่อทางพฤกษศาสตร์เป็นทางสากลด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงมนัสสินี วัฒนกุล)

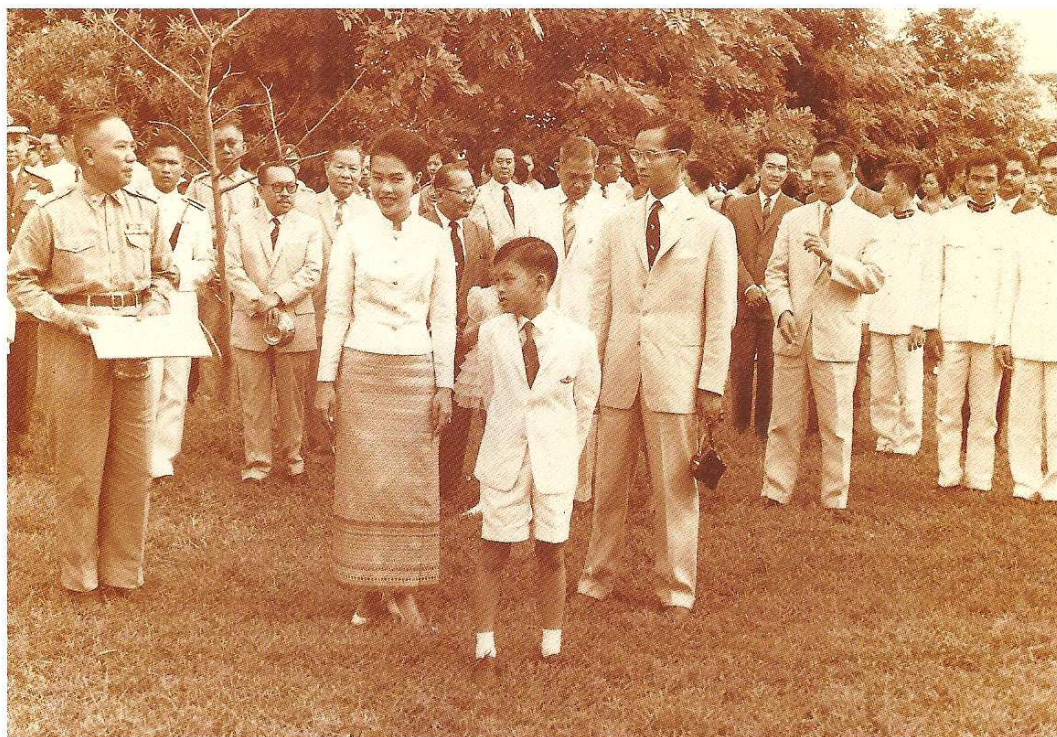
ราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

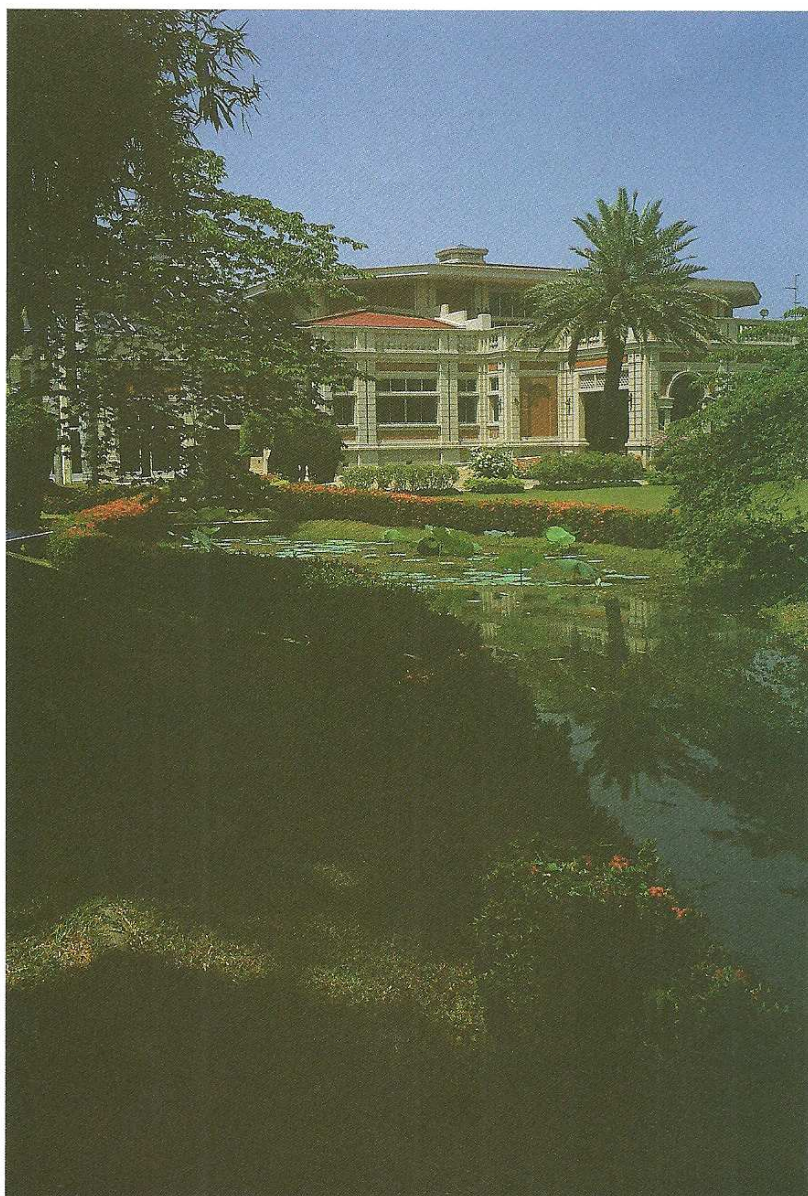
กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โทร. ๒๔๐-๑๖๔๐-๑ โทรสาร ๒๔๐-๑๖๓๙

เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นวันคล้ายวัน
ประสูติของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ทรงปลูกต้นยางนาในแปลง
โครงการป่าสาธิตในสวนจิตรลดา

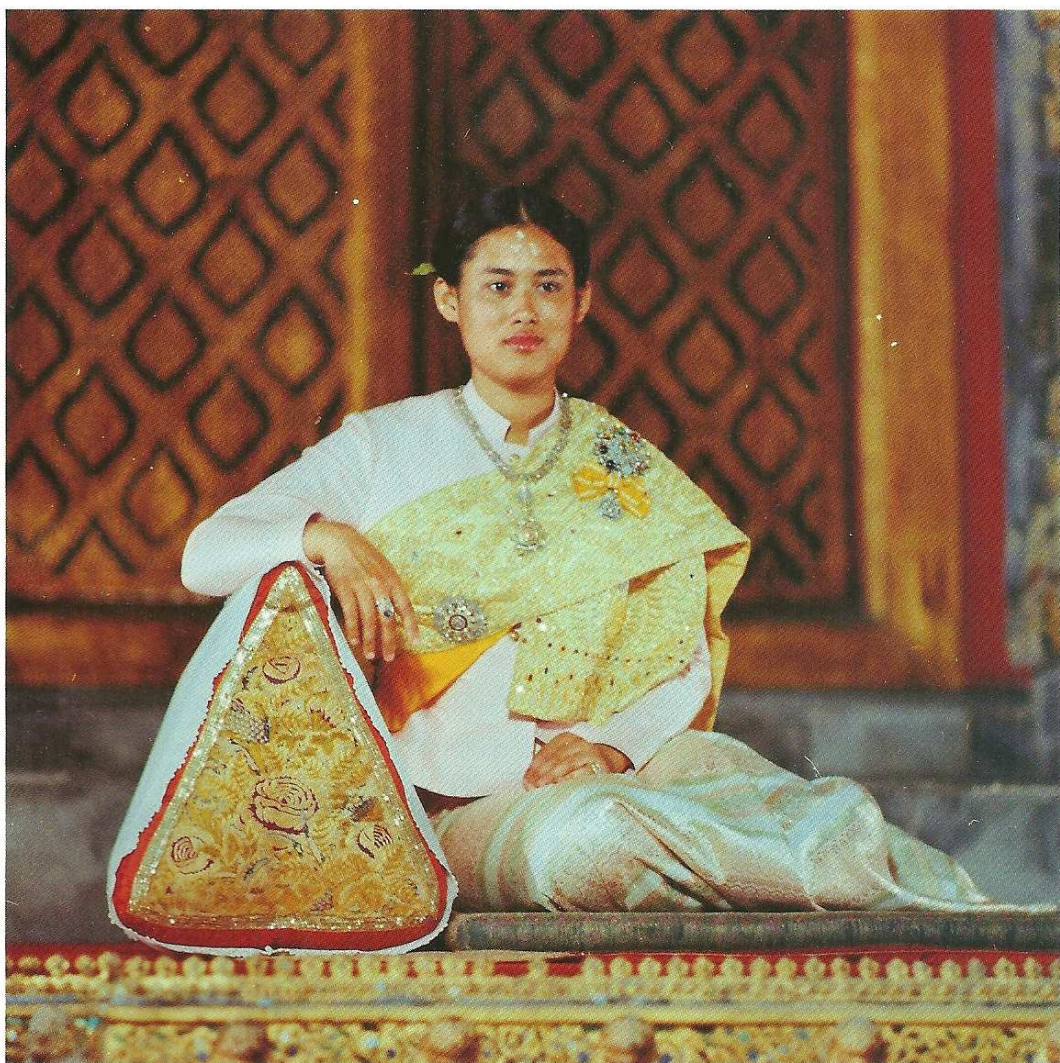

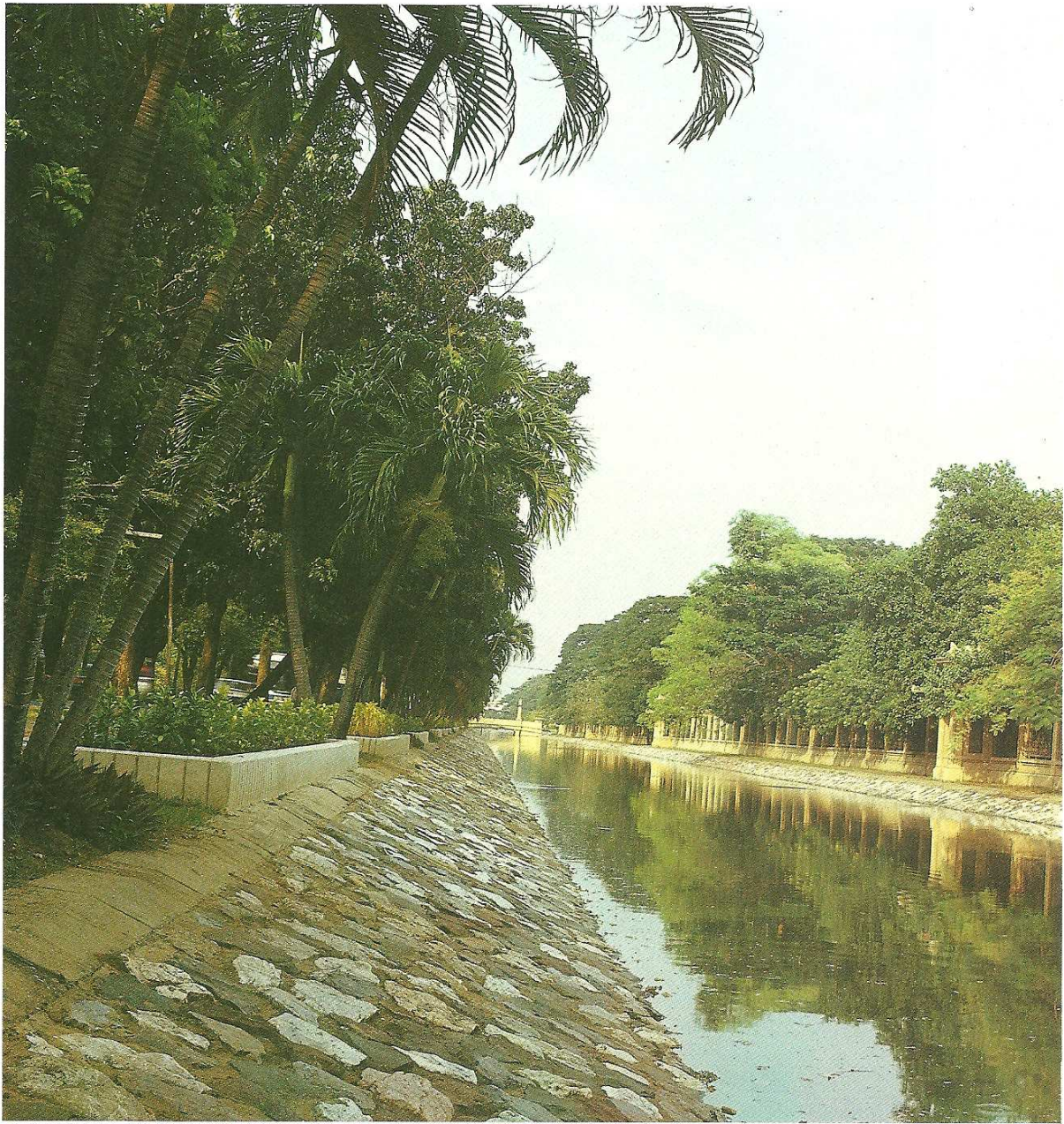
“ส่วนจิตรลดาเจต	พระนิเวศน์ ณ ธานี
เนืองคพระทรงศรี	นครเรศรภูมินทร์
เจตวังมโหฬาร	ทศนาถมาจินต์
แลท่องสนามดิณ	ฤกษ์ขึ้นระเียบเคียง
เป็นที่ ๖ ทดลอง	กิจพองก็รายเรียง
หาไร้วังมองเมียง	จะเจอะพิงและยังฉาง
โดนหมก็มีอยู่	พิศดู ณ ตามทาง
บ่อปลากะไว้วาง	ก็เพาะพันธุ่มงลา
มากยิ่งละสิ่งหลาก	ละก็ยากจะพรรณนา
ตัวอย่างก็ยกมา	ฤกษ์เห็นจะเพียงพอ
โรงช้างอร่ามบุษ-	ยะสุดจะเย็นยอ
พี่เลี้ยงและควาญทอม	ก็จะเลี้ยงพนอชู”

ความตอน “ชมเมือง” ใน “คำฉันท์ดุษฎีสังเวยและกาพย์ขับไม้กล่อม
พระศรีนราธิราชกิริณี” พระราชนิพนธ์ใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชพิธีขึ้นระวางสมโภชช้างสำคัญที่จังหวัด
นราธิวาส พุทธศักราช ๒๕๒๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สารบัญ

คำนำ	๑๒
ความเป็นมาของ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และสวนจิตรลดา	๑๗
พระตำหนักเรือนต้น และป่าไม้สาธิต	๓๑
ป่ายางนา	๑๒๓
สวนสมุนไพรสาธิต	๑๓๓
บัญชีรายชื่อ พรรณไม้ในสวนจิตรลดา	๒๖๑

คำนำ

หนังสือ “สวนจิตรลดาพสกยาพรรณ” ปรากฏเป็นรูปเล่มขึ้นได้ ด้วยความสนพระทัยของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพรรณพฤกษชาติโดยแท้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นนักวิชาการ ทรงสนพระทัยและศึกษาวิชาการสาขาต่างๆ ด้วยพระวิริยะอุตสาหะ เพื่อทรงนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ โครงการพัฒนาตามพระราชดำริหลายโครงการเกี่ยวข้องกับพรรณไม้ เช่น โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นต้น

เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชบัญชาให้กรมป่าไม้สำรวจและจัดทำบัญชีพรรณไม้ในสวนจิตรลดา กรมป่าไม้จึงจัดส่งนักพฤกษศาสตร์ไปสำรวจและทำบัญชีพรรณไม้ในสวนจิตรลดาจนแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕ จากการสำรวจพบพรรณไม้พื้นเมืองของไทยมากกว่า ๓๐๐ ชนิด หลายชนิดเป็นพรรณไม้ที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ไปจากประเทศ กล่าวได้ว่าสวนจิตรลดาเปรียบเสมือนเป็นสวนอนุรักษ์พรรณพืชนอกถิ่น ที่สำคัญยิ่งอีก

แหล่งหนึ่งของประเทศ พรรณไม้เหล่านี้ได้จากการเก็บมาจากป่าภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มการปลูกป่าธรรมชาติขึ้นเป็นครั้งแรก โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปลูกป่าอย่างนาขึ้นในบริเวณเขตพระราชฐานสวนจิตรลดา ต่อมาได้มีการเก็บรวบรวมพรรณไม้ท้องถิ่น นำมาปลูกเพิ่มเติมในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระตำหนักเรือนต้น ศาลาดุสิตาลัย สวนพรรณไม้วรรณคดี สวนญี่ปุ่น แปลงสมุนไพโร โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ริมถนนและอาคารในสวนจิตรลดา พรรณไม้หลายชนิดหลายพันธุ์ได้ปลูกขึ้นเกี่ยวเนื่องกับโครงการพระราชดำริ โครงการสวนพระองค์ หรือเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ ตลอดจนศิลปะและวัฒนธรรม

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติและกรมป่าไม้เห็นพ้องกันว่า ในการจัดทำบัญชีพรรณไม้ในสวนจิตรลดานั้น หากได้มีการจัดพิมพ์หนังสือพรรณพฤกษชาติในสวนจิตรลดาขึ้นแล้ว หนังสือเล่มนี้จะให้ความรู้เป็นสาระประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไป อีกทั้งยังใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้อีกทางหนึ่ง

หนังสือ “สวนจิตรลดาพฤกษชาติพรรณ” เป็นหนังสือภาพที่รวมเรื่องพฤกษชาตินานาพรรณในสวนจิตรลดา โดยเน้นลักษณะทางพฤกษศาสตร์และถิ่นกำเนิด ซึ่งอธิบายด้วยภาพสี่ประกอบคำอธิบายสั้นๆ ทำให้ผู้อ่านได้รับสาระทั้งในแง่วิชาการและประทับใจในความสวยงามของพรรณไม้ไทย อันจะส่งผลให้เกิดความรักและหวงแหนมรดกทางธรรมชาติของไทยสืบต่อไป ดังนั้นคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้

แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤกษชาติพรรณ” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕ โดยให้มีหน้าที่พิจารณา รวบรวมข้อมูล ตลอดจนคุณสมบัติและภาพถ่ายพรรณไม้ชนิดต่างๆ ภายในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐานและสวนจิตรลดา เพื่อจัดพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเผยแพร่ไปทั่วโลก นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ เข้าไปบันทึกภาพพืชพรรณไม้ ภาพโครงการฯ และรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในสวนจิตรลดา เพื่อนำไปลงพิมพ์ในหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤกษชาติพรรณ” ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖

ในการนำเสนอพรรณพฤกษชาติในสวนจิตรลดา คณะผู้จัดทำฯ ได้เน้นเฉพาะพรรณไม้พื้นเมืองของไทย โดยเฉพาะไม้ต้นและไม้พุ่ม ทั้งชนิดที่มีค่าทางเศรษฐกิจและชนิดอื่นๆ ทั่วไป เพื่อความสะดวกในการอ้างอิงและการลำดับภาพ ได้แยกพรรณไม้ออกเป็นกลุ่มๆ ตามสถานที่ปลูกในสวนจิตรลดา ได้แก่ บริเวณพระตำหนักเรือนต้น สวนญี่ปุ่น ป่าอย่างนา สวนสมุนไพโร และบริเวณอื่นๆ ในสวนจิตรลดา ส่วนพรรณไม้ดอกไม้ประดับต่างประเทศที่ปลูกทั่วไปภายในสวนจิตรลดา จะได้กล่าวถึงและลงภาพประกอบแทรกบ้างเป็นบางตอน รายชื่อพรรณไม้ในสวนจิตรลดาทั้งหมดที่ระบุชื่อ ชนิด สกุล และวงศ์ ได้นำเสนอไว้ในบทส่งท้าย

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

กันยายน ๒๕๓๘

INTRODUCTION

This publication owes its existence almost entirely to H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn's interest in plant resources. Her many academic pursuits have been applied to national development efforts, among them, a number of royally-initiated projects that involve plants, including a project on the conservation of natural resources, and another on the conservation of plant genetic resources. In April 1992, H.R.H. commanded the Royal Forest Department to explore and make an inventory of all plants growing in Chitralada Gardens. The undertaking was completed in October of the same year. It

was found that over 300 indigenous and introduced species thrive in the royal gardens, some of which are rare or on the verge of extinction. The gardens are without doubt one of the nation's most important areas of **ex situ** conservation. The plants have been collected from several regional forests, especially since 1961 when H.M. the King first launched an afforestation programme, with the planting of a Yang Na (*Dipterocarp*) forest in the compound of Chitralada Gardens. More indigenous plants have subsequently been planted in existing gardens, namely a garden of plants cited in Thai poetry, a

Japanese-style garden, and a garden of medicinal plants. Other sites in Chitralada Villa where these native plants were grown include the Ruan Ton Villa, the Dusitalai Pavilian, Royal Chitralada Project buildings and others, as well as along the pathways. Several species and varieties of plants have been grown here because of their connection with a royally-initiated project, a royal activity or because of their artistic and cultural values.

The National Identity Board and the Royal Forest Department concurred that the inventory of plants in the royal gardens should be published. The resulted publication would be of interest to

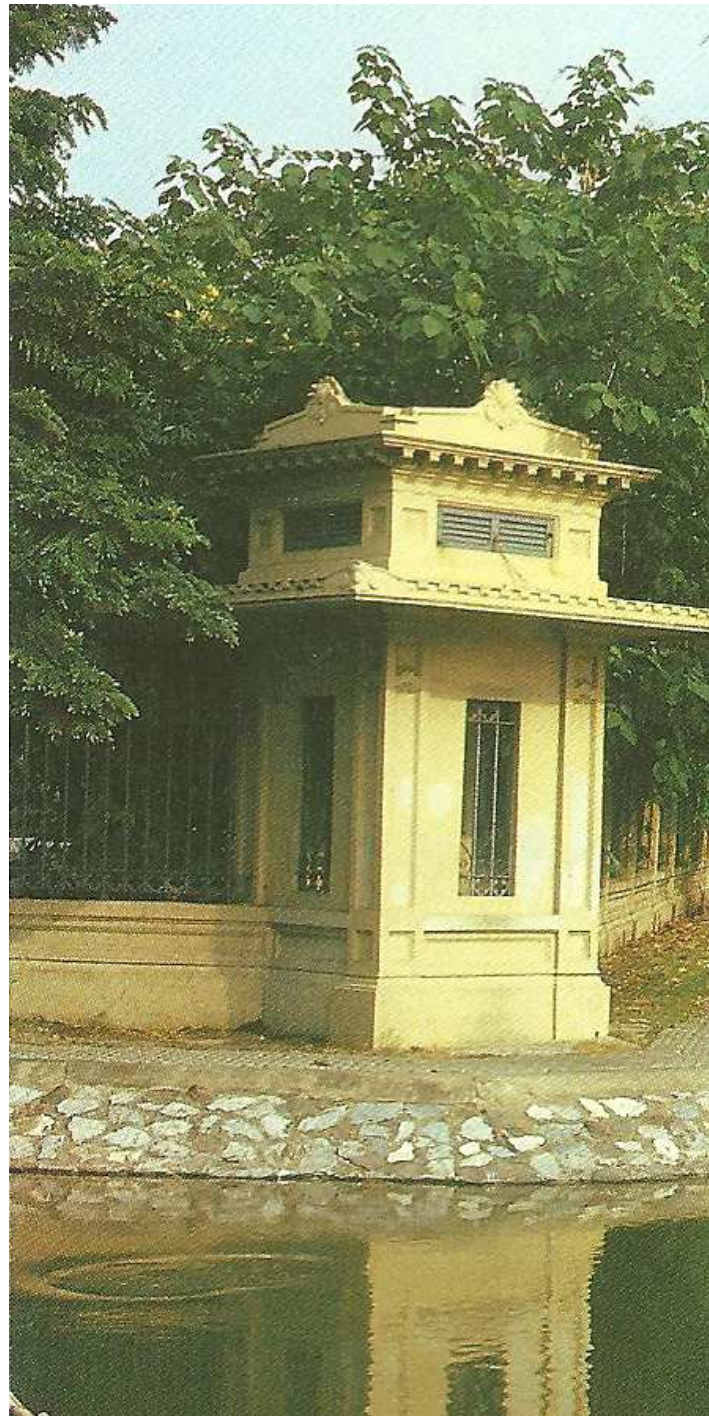
the public and could serve as a reference for the royally-initiated project on the conservation of plant genetic resources. Each plant is illustrated and accompanied by a brief account of its botanical characteristics and place of origin. It is hoped that the reader will be further inspired to cherish and conserve one of Thailand's invaluable natural heritage.

To this end, an **ad hoc** sub-committee was appointed by the National Identity Board on December 23, 1992. Its mandate is to consider and gather all relevant information and to take photograph of the plants in the villa and the royal gardens for the purpose of the publication which is to be dedicated to H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn. Royal permission was granted by H.M. the King on July 30, 1993 to the ad hoc committee, allowing them to take photograph of the plants, projects and gather other relevant information in the villa ground for this publication.

In this presentation, the committee focusses on Thailand's indigenous flora, especially trees and shrubs, whether they be of any economic values or otherwise. For reference and illustration, the plants have been grouped by their sites, namely, the Ruan Ton Villa, the Yang Na forest, the Japanese-style garden, the garden of medicinal plants and so on. Other exotic flowering and pot plants are accounted for an illustrated. The common names, scientific names and families of all plants in Chitralada Gardens are provided in an appendix.

*National Identity Board
September, 1995*

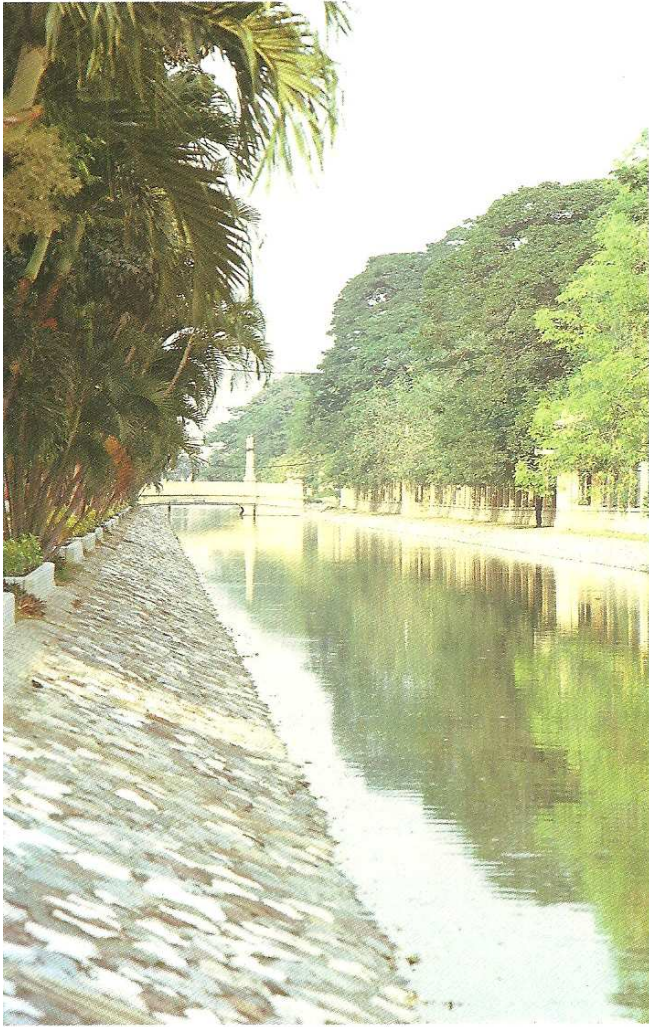

ความเป็นมาของพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
และสวนจิตรลดา

ความเป็นมาของพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และ สวนจิตรลดา

พระตำหนักจิตรลดารโหฐานในเขตพระราชวังดุสิต เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ตั้งอยู่ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เนื้อที่ประมาณ ๓๙๕ ไร่ ทิศเหนือจดถนนราชวิถี ทิศตะวันออกจดถนนสวรรคโลก ทิศใต้จดถนนศรีอยุธยา ทิศตะวันตกจดถนนพระราม ๕ เป็นพระตำหนักล้อมรอบด้วยสวนที่มีภูมิทัศน์ร่มรื่นด้วยหมู่ไม้ไม่น้อยใหญ่เขียวขจี

พระดำหนักจิตรลดารโหฐานตั้งอยู่ในอาณาเขตที่เป็นสัดส่วนเอกเทศ แต่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเขตพระราชวังดุสิต คำว่าดุสิต เป็นชื่อสวรรค์ชั้นที่ ๔ ในอภิมหาจักร (สวรรค์หกชั้น) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำมาเป็นชื่อ เรียกพระราชวังที่โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในพุทธศักราช ๒๔๔๑ ในบริเวณที่สวนและนาระหว่างคลองผดุงกรุงเกษมจนถึงคลองสามเสนด้านตะวันออกจดทางรถไฟ ที่เหล่านี้ทรงใช้เงินพระคลังข้างที่หรือพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ซื้อที่ดิน และพระราชทานชื่อพื้นที่ตำบลนี้ว่า “สวนดุสิต” ต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างที่ประทับขึ้นเรียกว่า “วังสวนดุสิต” เมื่อโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมขึ้น ก็โปรดเกล้าฯ ให้ยกวังสวนดุสิตขึ้นเป็นพระราชวัง ดังความในประกาศว่า

วังสวนดุสิต แต่ก่อนทรงสร้างขึ้นเป็นที่ประทับชั่วคราวด้วยเงินพระคลังข้างที่ แต่บัดนี้เป็นที่ทรงพระสำราญ เสด็จไปประทับอยู่เป็นเนืองนิจสืบมานานแล้ว ทั้งได้สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นท้องพระโรงขึ้นด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า “พระราชวัง”

เริ่มต้นของพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และสวนจิตรลดา

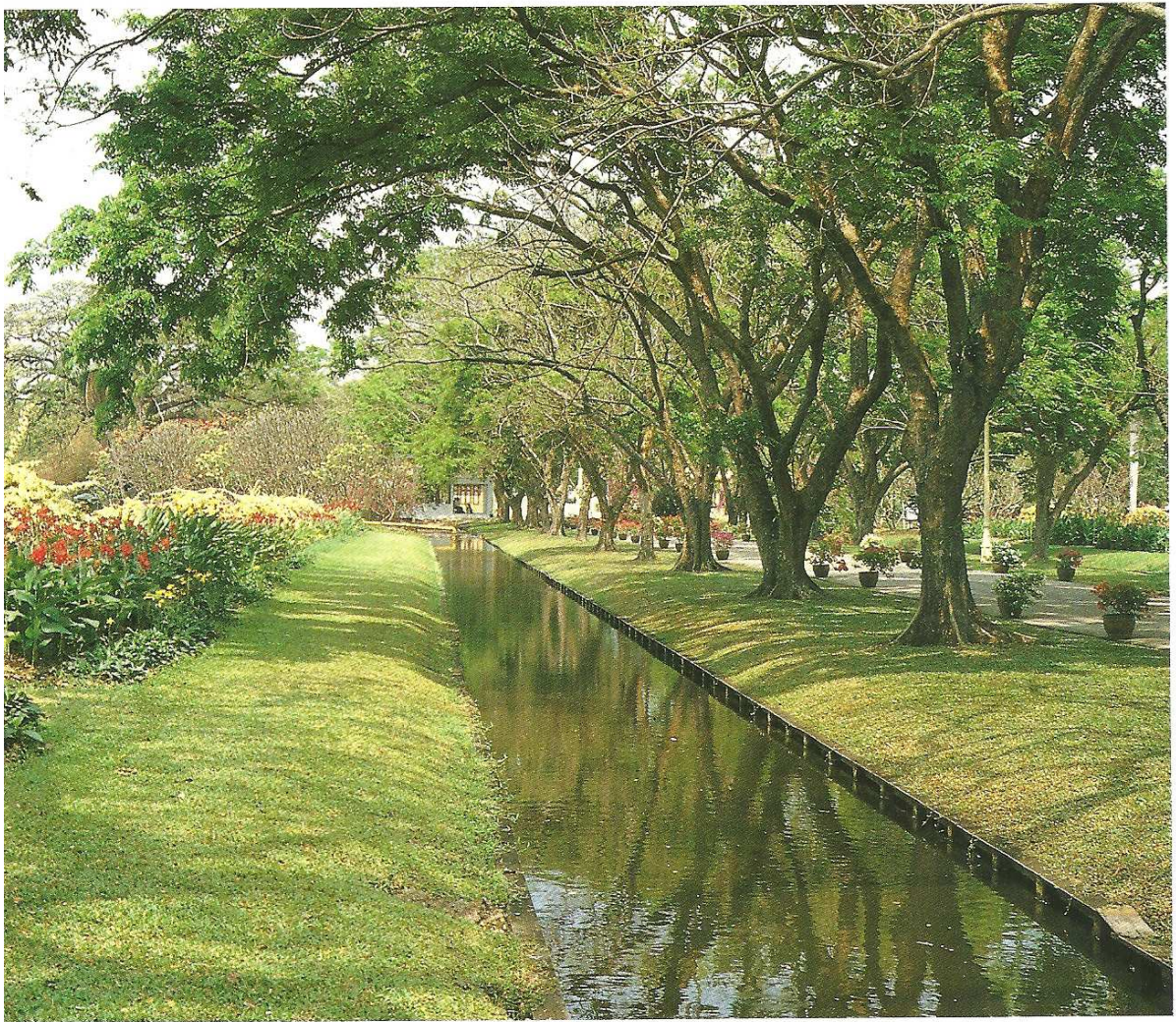
เมื่อพุทธศักราช ๒๔๕๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริหาที่สงบเงียบห่างไกลจากสังคมใหม่ ได้ทอดพระเนตรพื้นที่ทุ่งนาริมถนนช้างอี (ถนนราชวิถี) ระหว่างพระราชวังดุสิตกับวังพญาไทเรียกว่า “ทุ่งส้มป่อย” และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้เงินพระคลังข้างที่ซื้อไว้เป็นเนื้อที่ ๑๕๗,๙๒๐ ตารางวา แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาลจัดสร้างพระตำหนักขึ้น

องค์หนึ่ง เพื่อใช้เป็นที่รโหฐานสำหรับทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ ทั้งจะได้เป็นสถานที่ซึ่งราชเสวกจะได้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เป็นการสวนพระองค์ ไม่ใช่ออย่างเสด็จออกท้องพระโรงเป็นการพิธี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินในพระราชพิธี

วางศิลาฤกษ์พระตำหนักเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ ได้พระราชทานนามพระตำหนักว่า “พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน” และพระราชทานนามบริเวณทุ่งส้มป่อยว่า “สวนจิตรลดา”^{*} บริเวณรอบสวนจิตรลดามีการขุดคูและสร้างรั้วโดยรอบ เริ่มแรกเป็นรั้วลวดหนาม

^{*} สวนจิตรลดาหรือจิตรลดาวน เป็นชื่อสวนสวรรค์สวนซ้าย เป็น ๑ ใน ๔ สวนในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ (คือ นันทวัน จิตรลดาวน ปารุสกวัน และมิสกวัน) สวนจิตรลดาเป็นสวนซึ่งนางเทพธิดาสุจิตรา อัครมเหสีของพระอินทร์ทรงสร้างกว้างและยาว ๕๐๐ โยชน์ เป็นสวนอันนาร่มรื่น มีทั้งไม้ดอกและไม้ผล ชื่อสวนจิตรลดาหรือจิตรลดาวน ตั้งขึ้นให้คล้องจองกับสวนอื่นๆ อีก ๓ สวน ได้แก่ นันทวัน หรือสวนสุนันทา ในปัจจุบัน ปารุสกวัน หรือวังปารุสกวัน และมิสกวัน ในเขตพระราชวังดุสิต

ประกอบด้วยต้นไม้ตลอดแนว ต่อมาจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นกำแพงอิฐสีขาวหลัก มีประตู ๔ ทิศ พระราชทานชื่อตามเจ้าของสวนจิตรลดา และทำวโลกบาล คือ ประตูทิศตะวันออก ชื่อ พระอินทร์อยู่หม่ ทิศใต้ พระยมอยู่คั่น ทิศตะวันตก พระวรุณอยู่เจน และทิศเหนือ พระกุเวรอยู่เฝ้า ในปัจจุบันปรากฏทางเข้าออกได้เพียง ๓ ทิศ เว้นทิศตะวันออก มีสะพาน ๒ สะพาน ประตูน้ำ ๒ ประตู และซุ้มทหารยาม ๓๐ ซุ้ม เมื่อพระตำหนักจิตรลดารโหฐานสร้างแล้วเสร็จ โปรดเกล้าฯ ให้มีงานพระราชพิธีราชคฤหมงคลในวันที่ ๑๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ ต่อมาเมื่อเดือนเมษายน

พุทธศักราช ๒๔๖๔ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สวนจิตรลดาเป็นพระราชฐานอยู่ในเขตพระราชวังดุสิต แต่คงเรียกว่าสวนจิตรลดาตามเดิม

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างสนามกอล์ฟหลวง ๙ หลุมขึ้นภายในบริเวณสวนจิตรลดา สำหรับเสด็จพระราชดำเนินไปทรงออกพระกำลังกาย

ในรัชสมัยสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ตอนปลายสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา กองทัพบกเคยใช้บริเวณอันเงียบสงบของสวนจิตรลดาเป็นที่ฝึกเสรีไทยก่อนส่งออกไปปฏิบัติการ

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และสวนจิตรลดาในปัจจุบัน

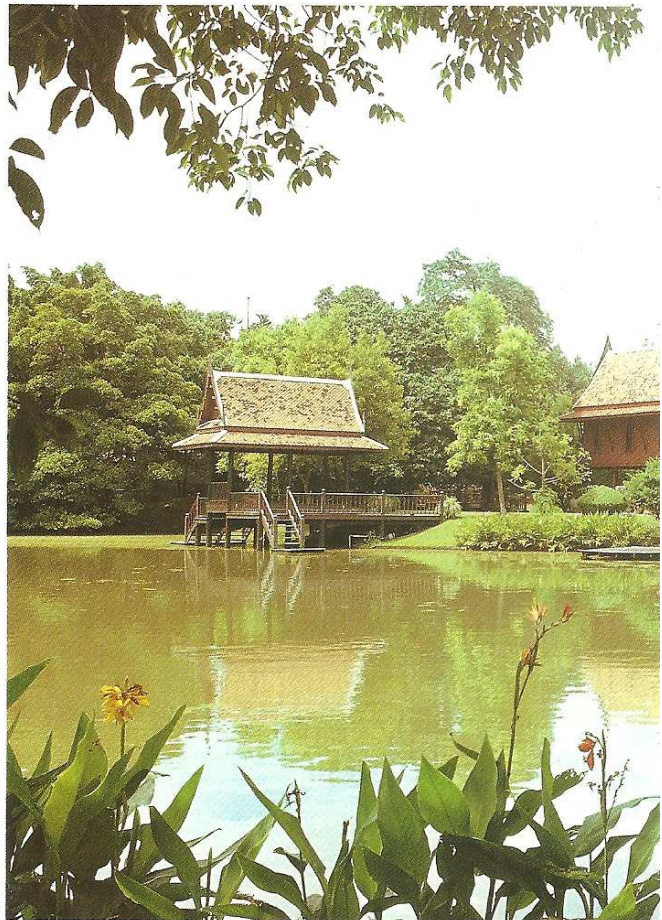
ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช โปรดที่จะทรงใช้พระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นที่ประทับถาวร จึงได้มีการก่อสร้างต่อเติมพระตำหนักหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะกับที่ประทับ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดงานพระราชกุศลราชคฤหมงคลขึ้นที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๐

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้นภายในบริเวณสวนจิตรลดา เพื่อให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ทรงศึกษาเล่าเรียน พระราชทานนามโรงเรียนว่า “โรงเรียนจิตรลดา” ทั้งพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้โอรสธิดาของพระบรมวงศานุวงศ์ บุตรธิดาของข้าราชการ และข้าราชการบริพารเข้าศึกษาในโรงเรียนจิตรลดา ปัจจุบันเปิดโอกาสให้บุตรธิดาของบุคคลภายนอกสอบเข้าศึกษาด้วย

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จำลองแบบ “เรือนต้น” อันเป็นเรือนไม้ทรงไทยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้ในบริเวณพระที่นั่งอัมพรสถาน มาสร้างขึ้นในบริเวณสวนจิตรลดา อีกหลังหนึ่ง (พระตำหนักเรือนต้น) สำหรับเป็นที่จัดงานถวายเลี้ยงแบบไทยในการรับรององค์พระประมุขและพระราชวงศ์ และพระราชทานงานเลี้ยงแก่ประมุขของนานาประเทศที่เสด็จหรือเดินทางมาเยือนประเทศไทย

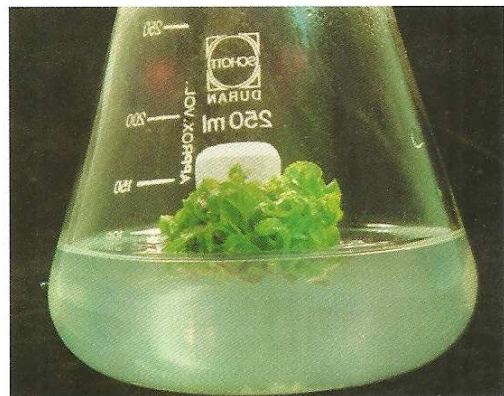
ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “ศาลาดุสิดาลัย” สำหรับต้อนรับแขกเมืองจำนวนมากที่ไม่สามารถใช้พระตำหนักเรือนต้นเป็นที่รับรองได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระราชหฤทัยในการเกษตรเป็นอย่างมาก ทรงมีพระราชดำริปรับปรุงการเกษตรของชาวนาชาวไร่ที่เป็นพลกรักรส่วนใหญ่ของประเทศ จึงพระราชทานพื้นที่ในบริเวณเขตพระราชฐานสวนจิตรลดาให้เป็นที่ตั้งของ “โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา” บนพื้นที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ มีโครงการต่างๆ หลายโครงการ เช่น โครงการป่าไม้สาธิต โครงการนาข้าวทดลอง โครงการเพาะพันธุ์ปลาหมอเทศและปลานิล โครงการปลูกพืชปราศจากดิน โครงการโรงสีข้าวทดลอง โรงโคนมสวนจิตรลดา โรงนมผงสวนจิตรลดา ศูนย์รวมนมสวนจิตรลดา โรงนมเม็ดสวนจิตรลดา โครงการน้ำผลไม้สวน

จิตรลดา ฯลฯ โครงการเหล่านี้เป็นโครงการทดลองและเป็นโครงการตัวอย่างในการเพิ่มผลผลิตและให้ความรู้ทางวิชาการด้านเกษตรและป่าไม้ที่เหมาะสมกับประเทศไทย เป็นโครงการที่ไม่หวังผลกำไร นอกจากนี้ยังมีโครงการศิลปาชีพ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ได้ดำเนินการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อรักษาและเก็บรวบรวมพรรณพืชที่หายากหรือใกล้จะสูญพันธุ์ มีทั้งพืชเศรษฐกิจ เช่น หวายขนุน และพืชพรรณพื้นเมืองทั่วไป เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการขยายพันธุ์และการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชต่อไป

พระตำหนักและอาคารที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในบริเวณสวนจิตรลดาในระยะหลังได้แก่ “พระตำหนักใหม่” อันเป็นพระตำหนักเรือนหอที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ กับเรืออากาศโท วีระยุทธ ดิษยะศริน พระสวามี (ยศขณะนั้น) ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ อาณาบริเวณส่วนหนึ่งของพระตำหนักใหม่ตั้งอยู่บนพื้นที่สวนพรรณไม้ในวรรณคดี

อาคารขนาดใหญ่อีกอาคารหนึ่งในเขตพระราชฐานสวนจิตรลดา ได้แก่อาคารชัยพัฒนา เดิมเป็นอาคารทรงงาน สร้างขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๐ เพื่อใช้เป็นที่ทรงงานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยความสนพระทัยในการปลูกพืชผักสวนครัวและสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดฯ ทรงงานสวนครัวและสวนสมุนไพรส่วนพระองค์บนดาดฟ้าของอาคารชัยพัฒนา เพื่อทรง

นำประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เมื่อมูลนิธิชัยพัฒนาได้จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๑ อาคารทรงงานส่วนหนึ่งจึงใช้เป็นสำนักงานของมูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิชัยพัฒนา ได้ตั้งขึ้นโดยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนายกิตติมศักดิ์ มีเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์สำคัญ ก็เพื่อให้การพัฒนาระบบยั่งยืนและสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน และนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติ

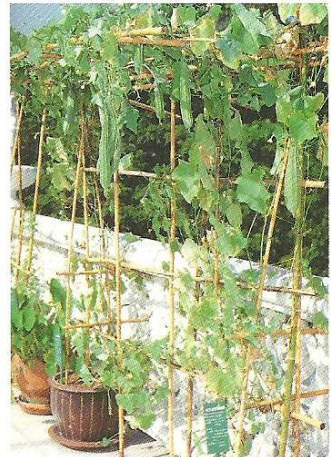

สวนครัวส่วนพระองค์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปลูกผักสวนครัวเพื่อตกแต่งดาดฟ้าตึกชัยพัฒนา ซึ่งเป็นตึกทรงงานภายในสวนจิตรลดาแทนไม้ดอกไม้ประดับ โดยทรงใช้ภาชนะต่างๆ เป็นภาชนะปลูกตั้งบพพระนิพนธ์ ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ ที่ว่า

“ทำสวนครัวทั่วบ้าน	ทิศทาง เกิดไทย
ขาดที่สักกระถาง	ปลูกได้
เถียงตุ่ม รังรอง	โอ่งอ่าง ไทเอย
กระเบาะกระจุ๋จุ๋	ปลูกสร้างสวนครัว”

ซึ่งโปรดให้เขียนป้ายติดไว้และให้มีป้ายบอกชื่อพืช พร้อมทั้งสรรพคุณไว้ทุกต้นด้วย

THE ORIGIN OF CHITRALADA VILLA AND CHITRALADA GARDENS

Chitralada Villa is the royal residence within Dusit Palace. This 158-acres square plot of land is situated in Dusit District of Bangkok Metropolis, bordered on the north by Ratchavithi Road, on the east by Sawankhalok Road, on the south by Si Ayutthaya Road, and on the west by Rama V Road. The villa is surrounded by a large garden which is remarkable for its lush greenery.

Although Chitralada Villa is sited on a separate piece of land, it is regarded as part of Dusit Palace. The Palace was built in 1898 by the command of King Rama V and named by himself after the fourth heavenly abode (there are six heavenly abodes in all). Bought by the king's own fund out of the royal coffers, the site was made up of orchards and paddy fields, lying between

Phadung Krung Kasem Canal and Samsen Canal, and terminating on the east by a railway line. The site was originally named “Dusit Garden” by the King. The royal residence, built on the site, was subsequently named “Dusit Garden Residence”. When the Ananta Throne Hall was built, the Dusit Garden Palace was upgraded to the status of a royal palace, as stated in the royal proclamation :

“The Dusit Garden Palace was formerly built as a temporary residence by fund from the royal coffers. H.M. the King has constantly resided there for quite some time and has constructed the Ananta Throne Hall for royal audiences; therefore, the palace will now be known henceforth as a “royal palace”.

The Beginning

In 1913 King Rama VI was looking for a quiet spot, away from the new and thriving society. He found a paddy field of 158 acres, called “Som Poi” field, lying between Dusit Palace and Phyathai Palace. This he bought with fund from the royal coffers and promptly commanded Chao Phraya Yommaraj, Minister of the Metropolis, to build a royal residence on the land. He intended to use it as a private retreat where he could write and entertain informally. The king laid the foundation stone of the residence on May 30, 1913, naming it “Chitralada Villa” and the Som Poi field “Chitralada Garden”*. The compound was surrounded by a moat and a fence, the later was at the beginning composed of wiring and bamboo and later changed into brick walls, topped with steel bars. There are four gates, named after the owner of the original Chitralada Garden and the Guardian deities :

* Chitralada Garden or “Chitraladawan” is the name of the left heavenly garden, one of the four gardens on the **Daowadeung** (Tavatimsa). Heaven, namely **Nanthawan** (Nandavana), **Chitraladawan** (Citralatavana), **Parutsakawan** (Parusakavana), and **Mitsakawan** (Missakavana). Chitralada Garden was created by Indra’s wife, **Suchitra** (Sucitra) 500 Yot (Yojana) long and wide. This pleasure garden contained both flowering and fruit trees. There still exist the three remaining heavenly gardens in Dusit Palace.

the East Gate, Phra In Yu Chom (Indra)
the South Gate, Phra Yom Yu Khun (Yama)
the West Gate, Phra Warun Yu Chen
(Varuna)

the North Gate, Phra Kuwen Yu Fao
(Kuvera).

At present, all three gates are in use, except the East Gate. There are also two bridges, two water gates and 30 posts for guards.

On its completion, the king gave a house-warming on August 14, 1913. It was not until April, 1925 that Chitralada Garden was granted a royal status within Dusit Palace, although the name Chitralada Garden was kept.

Later in the reign of King Rama VII a nine-hole golf course was built in the ground of Chitralada Garden where the king could take occasional exercises.

By the end of the Second World War, during the reign of King Rama VIII, the army used the quiet Chitralada Garden as a training ground for the Free Thai Movement.

The Present

H.M. King Bhumibol has chosen Chitralada Villa as his permanent residence, which underwent several modifications before becoming the royal residence. Its house-warming was celebrated in a Buddhist-style ceremony on October 31, 1957.

In the following year, a school was founded in the royal compound, named "Chitralada School" by H.M. the King. The school was

originally meant for the royal children, children of other members of the Royal Family, courtiers and staffs of the Royal Household. It is now open to all through competitive examinations.

In 1965, H.M. the King had constructed in Chitralada Garden, a replica of the "Ruan Ton" or the Thai-style wooden house built by the command of King Rama V in Amphon Throne Hall. The construction has since been used as the Venue of Thai-style receptions which Their Majesties host in honour of royal guests or heads of state.

In 1969, the Dusitalai Pavilion was constructed by royal command to serve as the venue for larger audiences.

Their Majesties' interest in agriculture is driven primarily by their desire to improve farming methods for Thai farmers who form the majority of Thai population. To this end, about 40 acres of the palace grounds were allotted to the "Royal Chitralada Projects". A wide range of royal projects have been sited here, demonstration forest experimental paddy field, tilapia breeding, hydroponics, experimental rice mill, milch-cow raising, milk powder and milk tablet factories, fruit juice canning and so on. These experimental non-profit projects serve as models of productivity and provide technical knowledge in agriculture and forestry for further application in the field. Also situated in the palace ground is the SUPPORT project building of Her Majesty the Queen.

Under the "Royal Chitralada Project", a project on the conservation of plant genetic

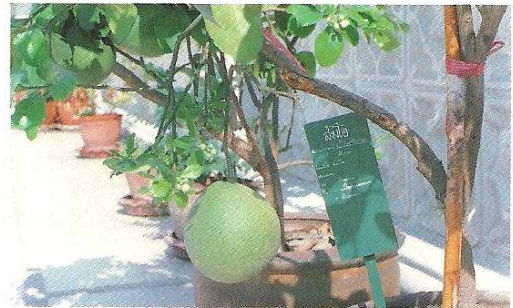
resources was launched in 1992 at the command of H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn. Rare or near-extinct species of indigenous flora, such as rattan, jack fruit and pepper have been collected for propagation and improvement of their strains.

A recent addition to the landscape is a house for the then newly-weed H.R.H. Princess Chulabhorn and the Royal Consort, Flight Lieutenant Virayuth Didyasarin. It was built in 1982, part of which is sited in the garden of plants named in literature.

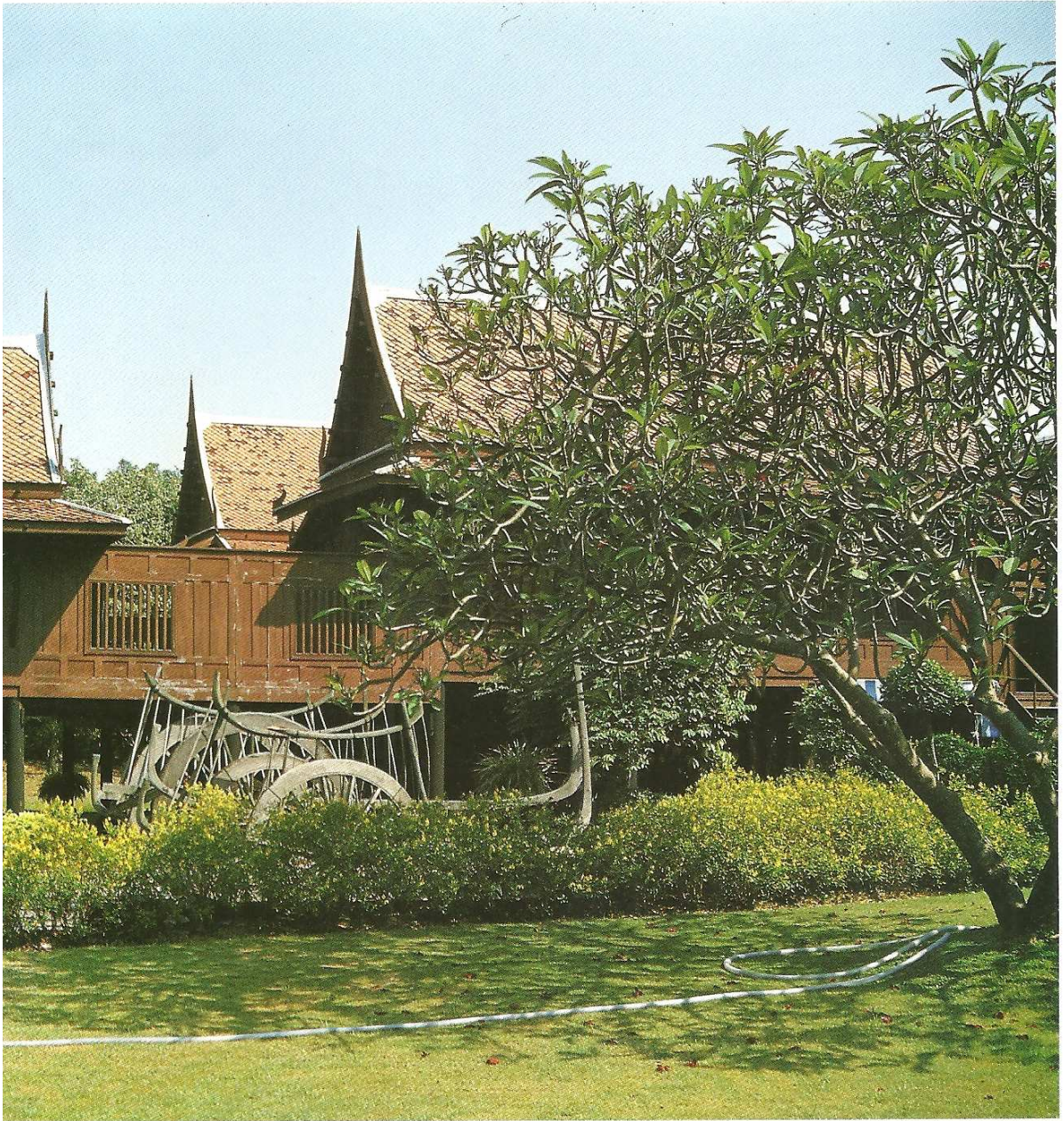
Another large construction in Chitralada Garden is Chai Phattana Building, an office building that was built in 1987 for H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn. A keen gardener, H.R.H. keeps her own kitchen and herbs garden on the roof-top of the building,

using recycled vessels and utensils, such as old jars, broken pots and baskets or even old paint cans. She applies her gardening experience to other royally-initiated projects, such as school lunch and natural resources conservation.

On June 14, 1988, the Chai Phattana Foundation was founded and took over part of the royal office. The Chai Phattana Foundation, with H.M. the King as its honorary chair, devotes its efforts to ensuring sustainable development and prosperity of the nation.

พระตำหนักเรือนต้น
และป่าไม้สาธิต

พระตำหนักเรือนต้นและป่าไม้สาธิต

จากพื้นที่ที่กว้างว่างเปล่าบริเวณรอบพระตำหนักเรือนต้น ได้กลัปลงมาเป็นพื้นที่ในการปลูกป่าไม้สาธิตเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๐๔ ด้วยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกลและความห่วงใยว่านักเรียน นิสิต นักศึกษา ด้านป่าไม้และการเกษตรในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาหาความรู้ในด้านความหลากหลายของพรรณพฤษชาติ และสภาพของป่าธรรมชาติได้อย่างสะดวก ดังนั้น หากได้มีการปลูกป่าชนิดต่างๆ จำลองเข้าด้วยกันในบริเวณที่กว้างว่างเปล่า

ของสวนจิตรลดาแล้ว ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน นิสิต และนักศึกษา ที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษาต้นไม้ในป่าธรรมชาติที่อยู่ห่างไกล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปลูกป่าไม้สาธิต โดยใช้พันธุ์ไม้ของป่าประเภทต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งป่าดงดิบและป่าผลัดใบ ในระยะแรกมีพระราชดำริว่า พวกพืชพันธุ์ไม้ป่าหลายชนิดเจริญเติบโตช้าและยังต้องอาศัยร่มเงาช่วย จึงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ปลูกแคบ้าน ซึ่งเป็นไม้สารพัดประโยชน์และโตเร็ว

สามารถนำมาใช้ปลูกเป็นไม้ให้ร่มเงาเพื่ออนุบาลพันธุ์ไม้ป่าชนิดต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยให้ดินอุดมไปด้วยธาตุอาหารของพืชอีกด้วย และต่อมาเมื่อพันธุ์ไม้ป่าเจริญเติบโตจนตั้งตัวได้แล้ว ก็จะเบียดบังแคบ้านให้หมดไปตามธรรมชาติ

การปลูกป่าไม้สาธิตในระยะแรกได้อาศัยบรรดาคณาจารย์และนิสิตจากคณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยได้นำกล้าไม้จากป่าต่างๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทย มาปลูกในบริเวณพื้นที่รอบๆ พระตำหนักเรือนต้นเป็นระยะๆ

นับว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นผู้นำการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยโดยแท้ ที่ทรงตระหนักถึงผลกระทบอย่างร้ายแรง อันเกิดจากการแผ้วถางทำลายป่าของประเทศ ซึ่งเกิดขึ้นในอัตราที่สูงมาก โดยทรงริเริ่มให้ปลูกป่าสาธิตเลียนแบบป่าธรรมชาติขึ้นเป็นครั้งแรกบนที่ว่างเปล่าภายในบริเวณสวนจิตรลดา

RUAN TON VILLA AND THE DEMONSTRATION FOREST

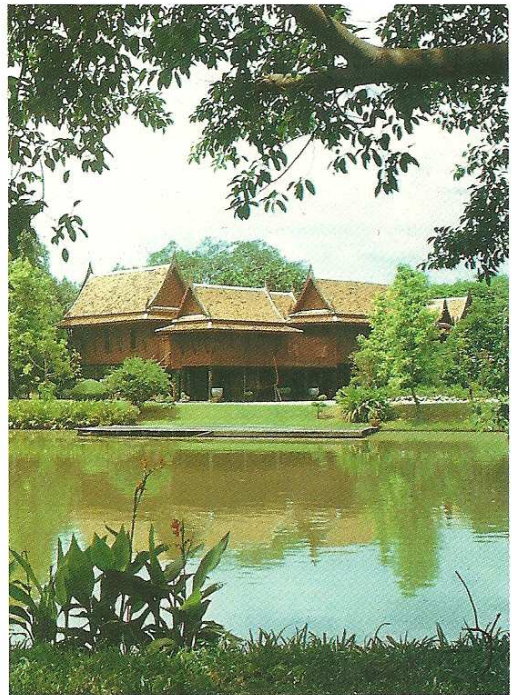
In 1961 the hitherto uncultivated land around the Thai-style Ruan Ton Residence was transformed into a demonstration area for afforestation, thanks to H.M. the King's farsightedness. He was concerned that students taking forestry and agriculture courses at colleges in Bangkok Metropolitan areas would have neither the opportunity to study the diversity of plant species nor ready access to a natural forest. If different types of forest were to be represented by their typical trees in this unused area of Chitralada Gardens, the students would be able to study the

diverse species of trees here instead of in their natural habitats in remote areas, thus saving them time and expenses.

By royal command, a large selection of trees from different types of forests in the kingdom, notably the rain forests and the deciduous forests, were cultivated in Chitralada Gardens. In the initial stages, H.M. the King ordered the planting of sesbans to provide necessary shades to slow-growing trees of wild species. The versatile and fast-growing sesbans helped nurse the young plants while increasing nutrients in the soil. Once the wild plants were well established, the sesbans would be naturally outgrown.

The afforestation was carried out at the beginning by the staffs and students of the Faculty of Forestry, Kasetsart University of Bangkok. Saplings were brought from every region of Thailand and planted at intervals around the Ruan Ton Residence.

It is evident that H.M. the King is one of the earliest pioneers in natural resources conservation

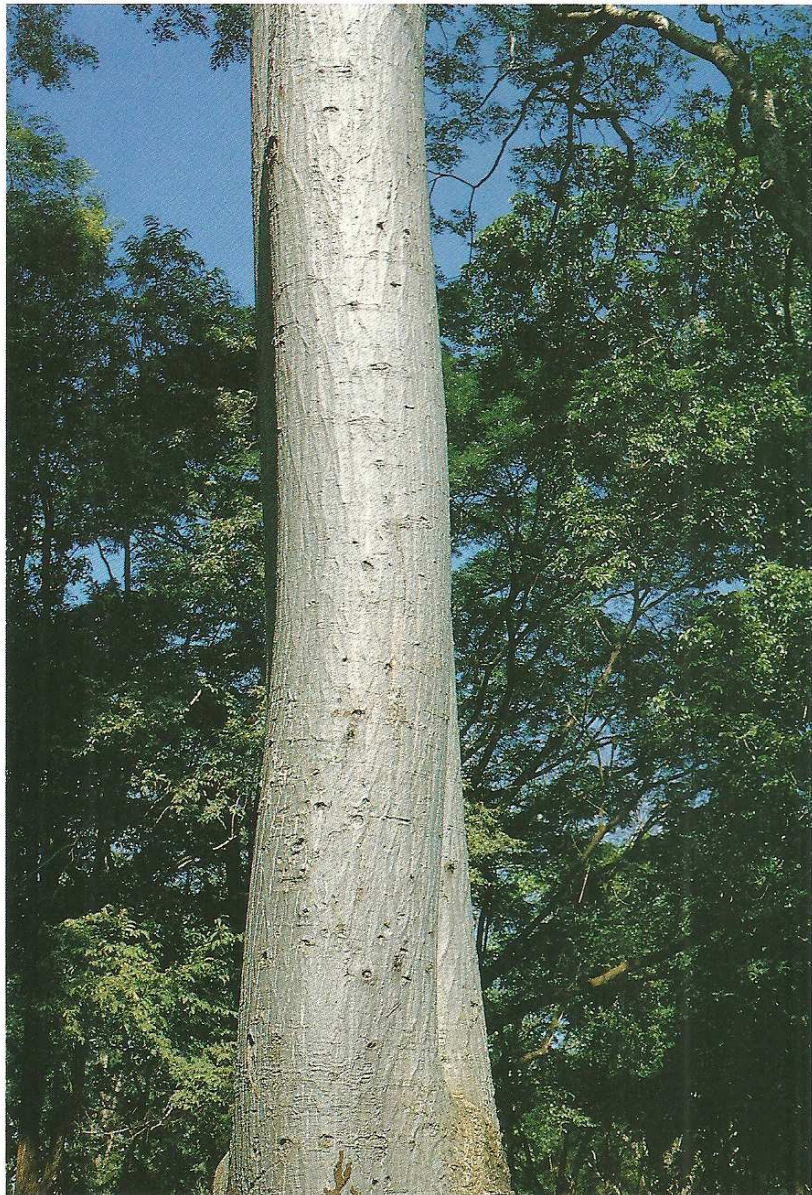

in Thailand. He recognized the adverse environmental impact of swidden farming and encroachment on forestland in those early days. In his efforts to save the forest, H.M. the King initiated the planting of a Yang Na wood that resembles a natural forest on an empty plot of land in the grounds of Chitralada Gardens.

พรรณไม้บริเวณพระตำหนักเรือนต้น และป่าไม้สาริต

มะกอกป่า

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ เปลือกเรียบเป็นมัน ขึ้นตามป่าเบญจพรรณใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ดอกขนาดเล็กจำนวนมาก ออกบนช่อแตกแขนง ผลกลมรี มีเมล็ดใหญ่แข็งรับประทานได้

Makok pa

Spondias pinnata

Large deciduous tree, common in mixed deciduous forests; bark smooth, shining. Leaves 1-pinnate. Flowers minute, numerous in terminal panicles. Fruit a large ellipsoid drupe, edible.

จำปูน

ไม้พุ่มในป่าดิบชื้นภาคใต้ ดอกมีกลิ่นหอมแรง
ตอนเที่ยงวัน ชอบชื้นที่ร่มชื้น เป็นไม้ประดับที่
หายากชนิดหนึ่ง

Champun

Anaxagorea javanica

A rare ornamental shrub of tropical rain forests
in the Peninsula; growing in shady, moist place;
flowers strongly scented at noon.

สายหยุด

ไม้รอเลื้อยขึ้นในป่าดิบทั่วไป ดอกมีกลิ่นหอม
เฉพาะตอนเช้าและตอนเย็น นิยมปลูกเป็นไม้
ประดับ

Sai yut

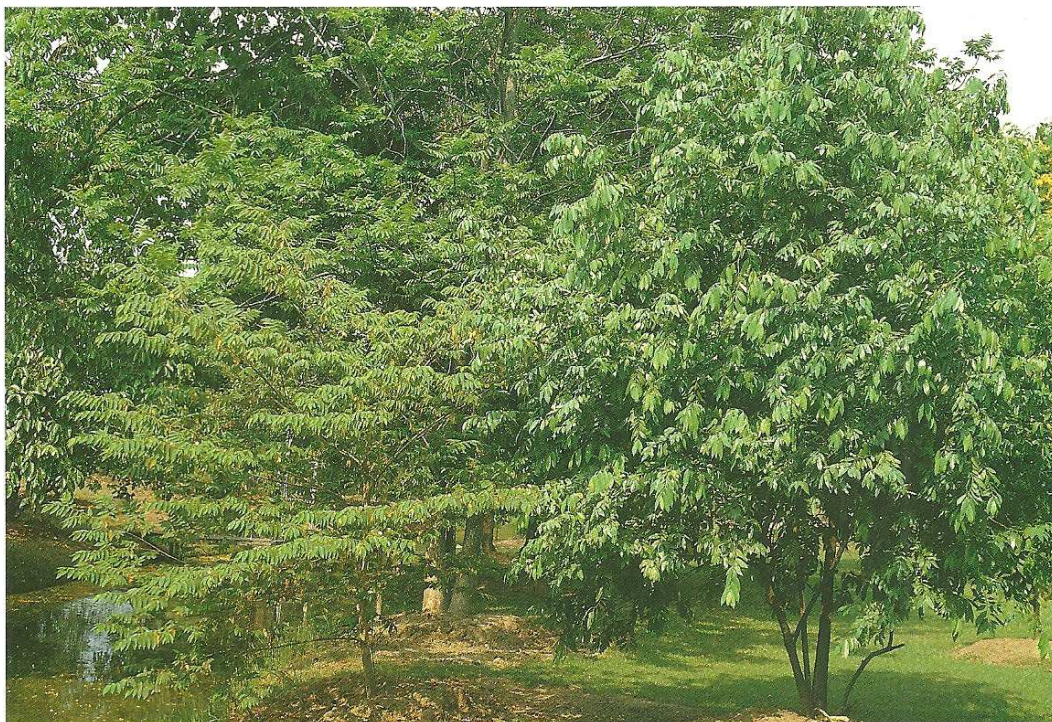
Desmos chinensis

Scandent shrub in evergreen forests; flowers
scented in the morning and evening, cultivated as
an ornamental.

ลำดวน

ไม้ต้นขนาดเล็กของป่าดิบแล้ง ดอกมีกลิ่นหอม
ตั้งแต่เวลาเย็นจนถึงเวลากลางคืน นิยมปลูกเป็น
ไม้ประดับ

Lam duan

Melodorum fruticosum

Small tree of dry evergreen forests; flowers
scented from evening through the night,
cultivated as an ornamental.

นมแมว

ไม้รอเลื้อย ดอกมีกลิ่นหอมหวาน ตั้งแต่ตอนเย็น
ถึงเวลากลางคืน นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ

Nom maeo

Rauwenhoffia siamensis

Scandent shrub, flowers strongly scented during
the night, planted as an ornamental.

สัตบรรณ ดินเปิด

ไม้ต้นขนาดใหญ่ มียางสีขาว ดอกหอม ขึ้นตามป่าดิบทั่วไป สมัย
ก่อนนิยมปลูกเป็นไม้ประดับตามสวน และในวัด

Devil tree, White cheesewood, Black board tree,

Devil's bark, Dita bark

Alstonia scholaris

Large tree with milky juice, common in evergreen forests; planted
as an ornamental in the gardens and temple compounds in the old
time.

หิรัญญิการิ

ไม้เถาเนื้อแข็งขนาดใหญ่ มียางสีขาว ขึ้นในป่า
ดิบแล้ง ใบเดี่ยวขนาดใหญ่ขึ้นตรงกันข้าม ดอก
ใหญ่ ออกเป็นช่อสั้นๆ ตามปลายกิ่ง ออกดอกช่วง
ฤดูหนาว

Hiranyika

Beumontia breviflora

Large woody climber with white latex; sporadic in
dry evergreen forests. Leaves simple, large,
opposite. Flowers large, in a short terminal
inflorescence during the cool, dry season.

เพกา

ไม้ขนาดเล็กไม่ผลัดใบ ขึ้นตามป่าละเมาะที่ชุ่มชื้นทุกภาค ใบประกอบแบบขนนก ๒-๓ ชั้น ขนาดใหญ่ ช่อดอกยาวถึง ๑ เมตร ชูเหนือเรือนยอด ผลเป็นฝักแบนยาวคล้ายรูปดาบ ผลอ่อนใช้เป็นผักตามชนบท

Pheka

Oroxylum indicum

Small evergreen tree; scattered in moist scrubs. Leaves large, 2-3 pinnate. Inflorescence upright, up to 1 meter. Fruit a sword-shape pod; young fruit, edible.

แคฝอย

ไม้ผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นตามชายป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณ
ทั่วไป ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยมีขนนุ่ม ช่อดอก
แตกแขนงออกตามปลายกิ่ง ดอกขนาดใหญ่จำนวนมาก บาน
ตอนกลางคืน ปลายกลีบดอกห้อยเป็นริ้วๆ ผลเป็นฝักยาว เมล็ด
แบนมีปีก จำนวนมาก

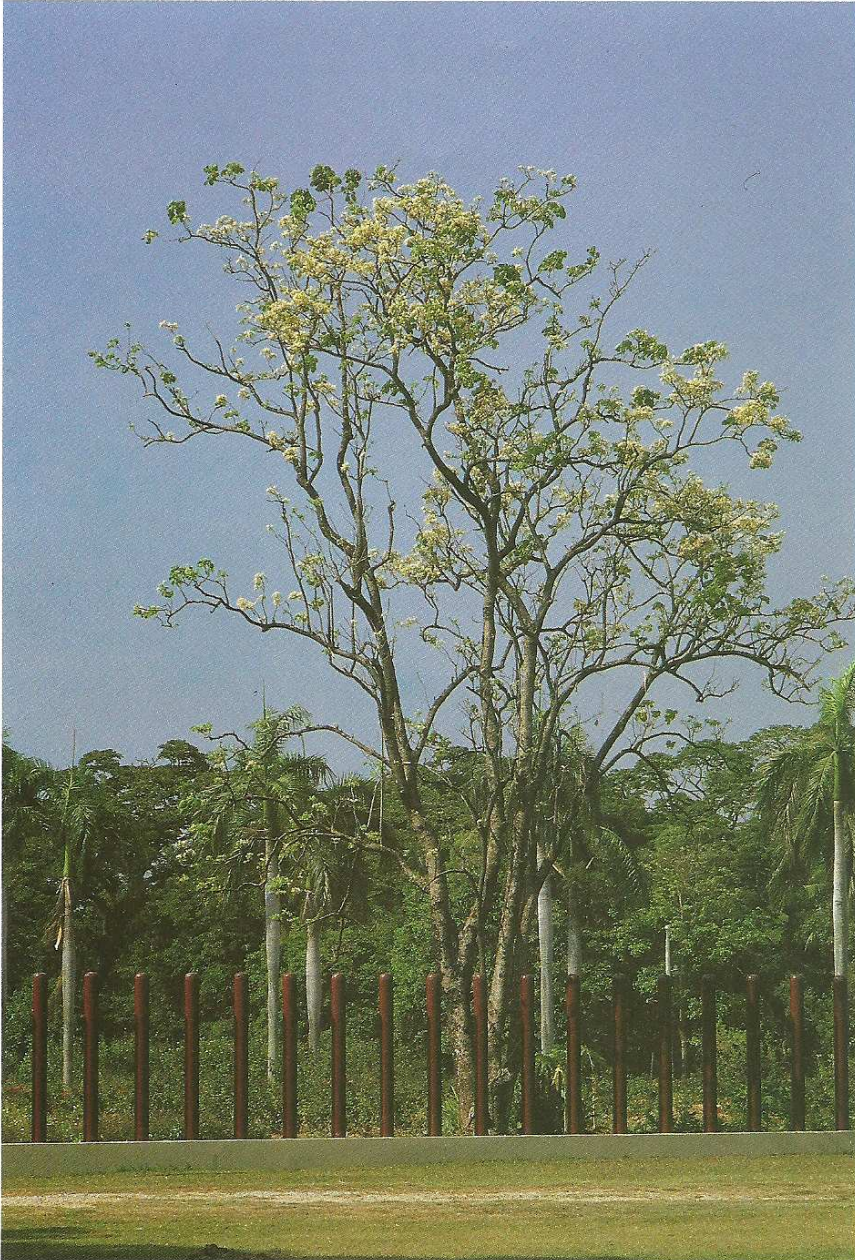
Khae foi

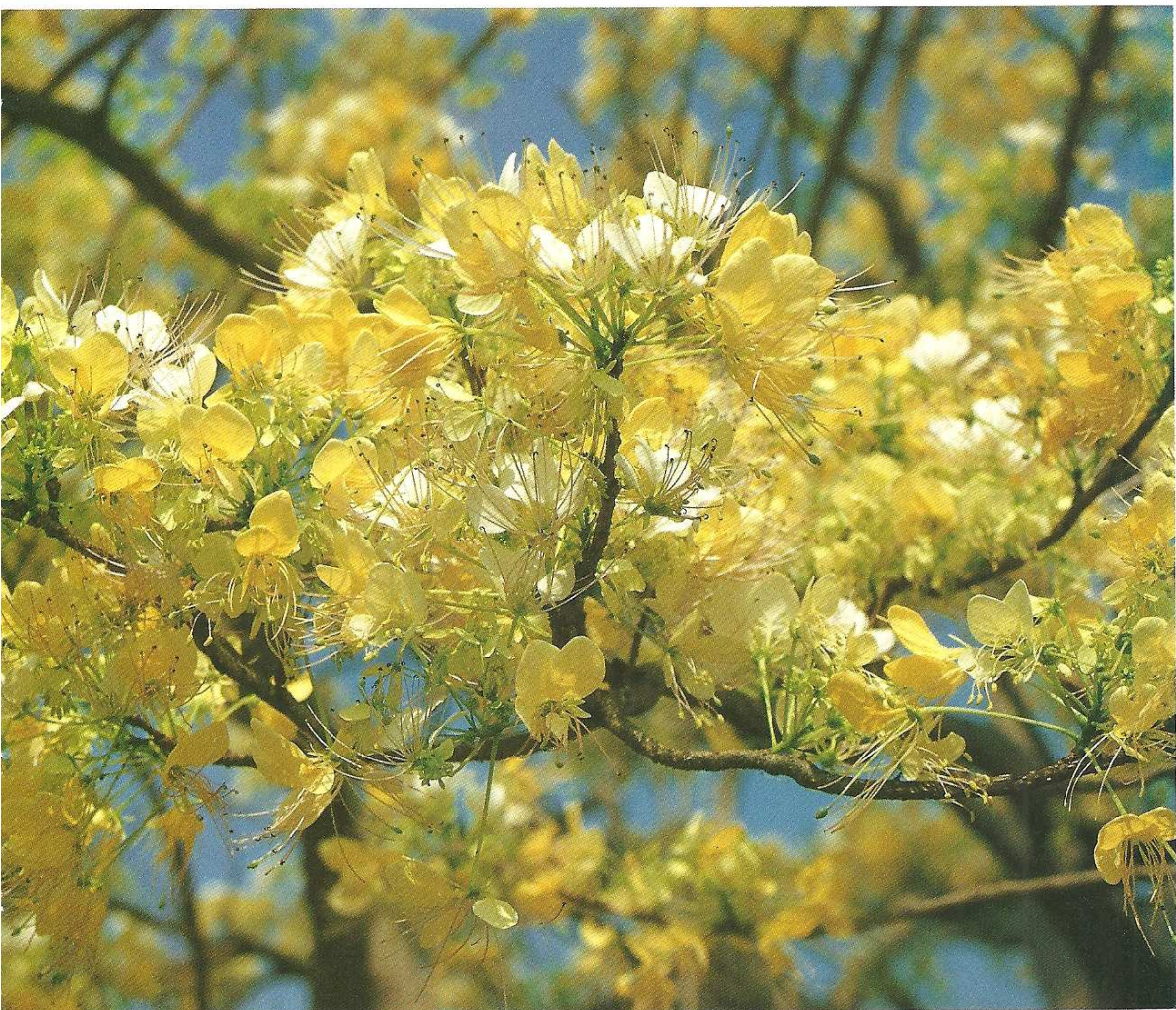
Stereospermum fimbriatum

Large deciduous tree along the edge of evergreen forests and
in mixed deciduous forests. Leaves 1-pinnate, leaflets hairy.
Flowers large, numerous in a large terminal panicle; corolla
lobes fimbriate. Fruit a long, slender, twisted capsule with
numerous, flattened winged-seeds.

กุ่มบก

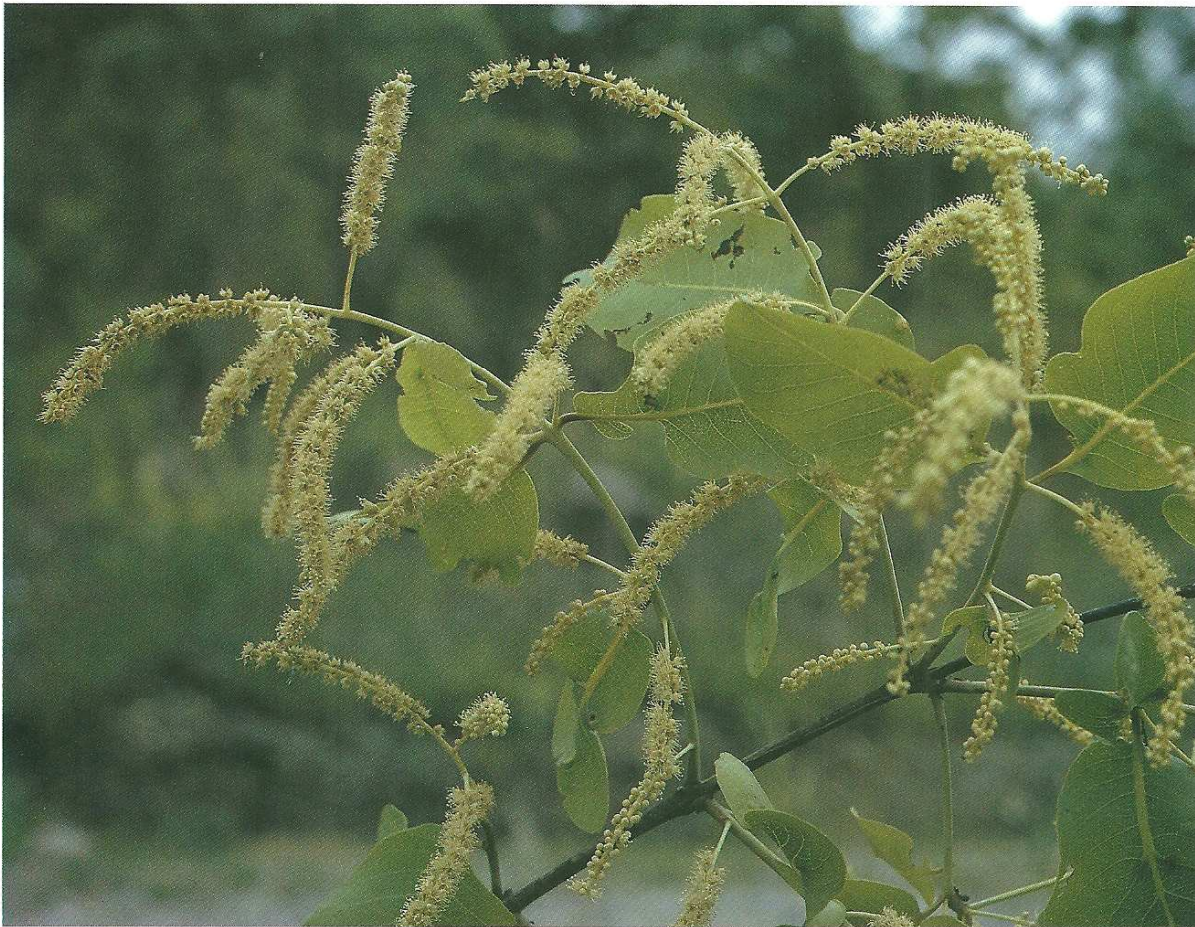
ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดเล็ก ขึ้นในป่าเบญจพรรณทั่ว
ไป ใบประกอบแบบ ๓ ใบ ดอกดกออกบนช่อสั้นๆ
ตามกิ่งเต็มต้นในฤดูร้อน

Kum bok

Crateva adansonii

Small, deciduous tree; sporadic in mixed deciduous
forests. Leaves 3-foliate. Flowers several in a
short inflorescence, profusely along branches in
the hot, dry season.

รกฟ้า

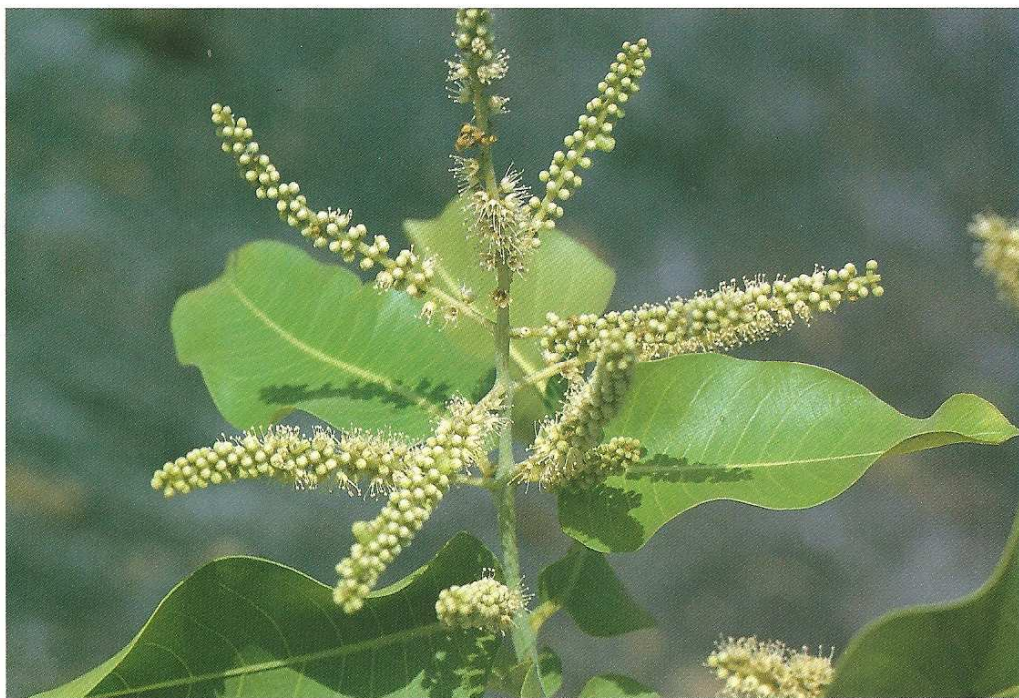

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ของป่าเต็ง-รังและป่าเบญจพรรณ ใบเดี่ยวออกตรงกันข้าม ดอกเล็ก ออกบนช่อยาวคล้ายหางกระรอก ผลมี ๕ ปีก

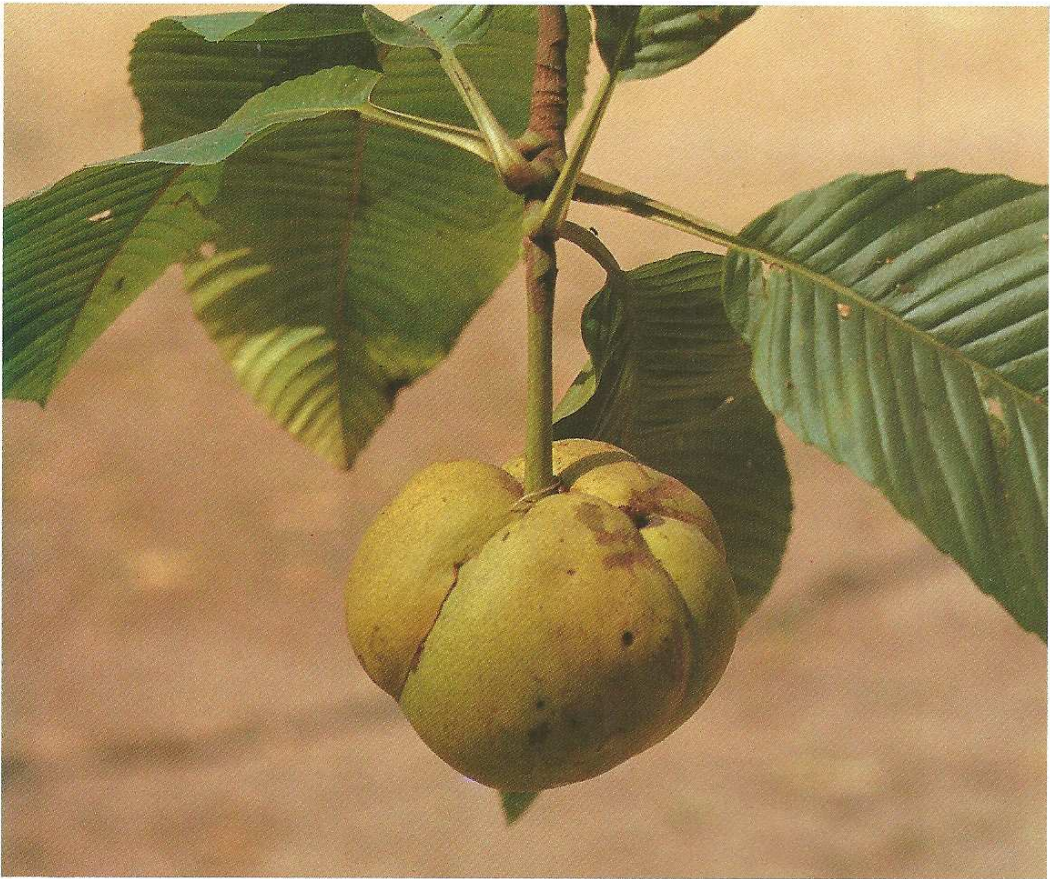
Rok fa

Terminalia alata

Large, deciduous trees in deciduous dipterocarp and mixed deciduous forests. Leaves simple, opposite. Flowers minute, in a long spike. Fruit a 5-winged nut.

มะตาด

ไม้ต้นขนาดเล็ก ไม่ผลัดใบ ชอบขึ้นริมฝั่งน้ำในป่าเบญจพรรณ ใบเดี่ยว ขอบใบจักแหลม ดอกใหญ่ บานตอนกลางคืน ผลสุกรับประทานได้

Matat

Dillenia indica

Small evergreen tree; by stream in mixed deciduous forests. Leaves simple, toothed. Flowers large, opening at night. Fruits edible.

รสสุคนธ์

ไม้เถาเนื้อแข็งขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าละเมาะทั่วไป
ใบเดี่ยว ขอบใบจัก ดอกเล็ก จำนวนมาก ออกบน
ช่อแตกแขนง มีกลิ่นหอม นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ
ขึ้นง่าย

Rot sukhon

Tetracera loureiri

Large woody climber; common in scrubs. Leaves
simple, toothed. Flowers small, many in a short
panicle, fragrant. Commonly cultivated.

ตะเคียนทอง

ไม้ต้น สูงได้ถึง ๔๐ เมตร ใบเดี่ยว ออกสลับ มี
ต่อมตามซอกเส้นใบ ดอกสีขาวนวล กลิ่นหอม
ออกเป็นช่อตามซอกใบและปลายกิ่ง ผลรูปไข่หรือ
กลม มีปีกยาว ๒ ปีก สั้น ๓ ปีก พบขึ้นในป่าดิบ
เปลือกมีสาร Pyrogallol และ Catechol ไม้แข็ง
ทนทาน ใช้สร้างบ้าน ฯลฯ

Iron wood

Hopea odorata

Tree up to 40 m. high; leaves simple, alternate,
with domatia; flowers whitish, inflorescences
axillary and terminal; fruit ovate or rounded with
2 long wings and 3 short wings. Found in
evergreen forests. Bark provide Pyrogallol and
Catechol; wood hard and durable, used for
construction.

มะพลับ

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ของป่าดิบแล้ง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ผลกลมแบน ออกเดี่ยวๆ ผลสุกรับประทานได้ ผลอ่อนใช้เป็นสีย้อม

Maphlap

Diospyros malabarica* var. *siamensis

Large, evergreen tree; sporadic in dry evergreen forests. Leaves simple, alternate. Ripe fruits edible; young fruits used for dyeing.

มะพลอด

ไม้พุ่มรอเลื้อย ขึ้นตามชายทุ่งและปลูกกันบ้าง
ตามบ้านชนบท ใบเดี่ยว ท้องใบปกคลุมด้วยเกล็ด
สีเงิน ผลสุกรับประทานได้

Malot

Elaeagnus latifolia

Scandent shrub; sporadic in secondary growth
and occasionally cultivated in rural areas. Leaves
simple, silvery shining underneath. Ripe fruit
edible.

มะไฟ

ไม้ต้นขนาดกลาง ขึ้นในป่าดิบใกล้ลำธาร ขึ้น
ปะปนกับไผ่ในป่าผลัดใบ และปลูกตามสวน

Mafai

Baccaurea ramiflora

Medium sized tree, found in evergreen forests by
stream, mixed with bamboo in deciduous forests,
and cultivated.

ลำพู

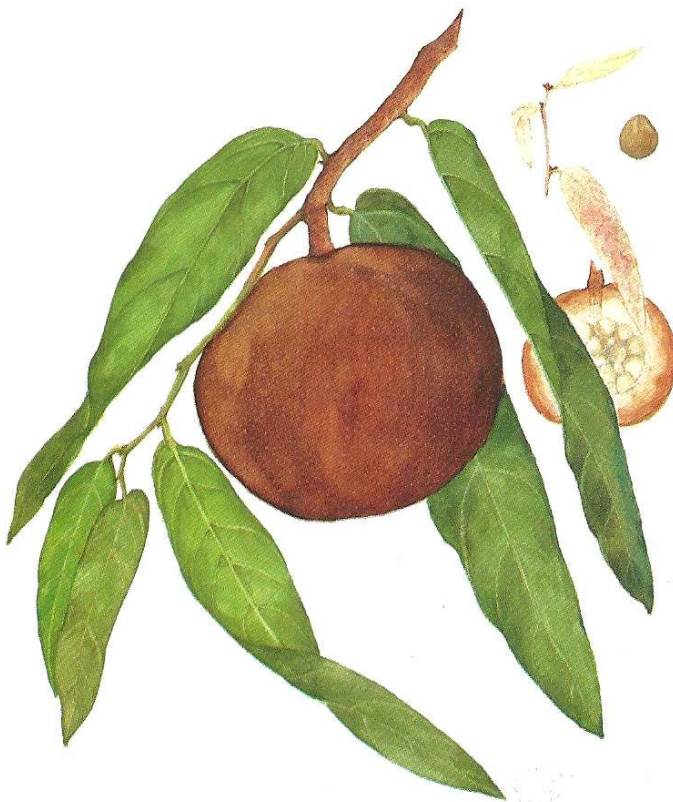
ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ขึ้นทั่วไปในป่า
ชายเลน บริเวณน้ำกร่อย

Lamphu

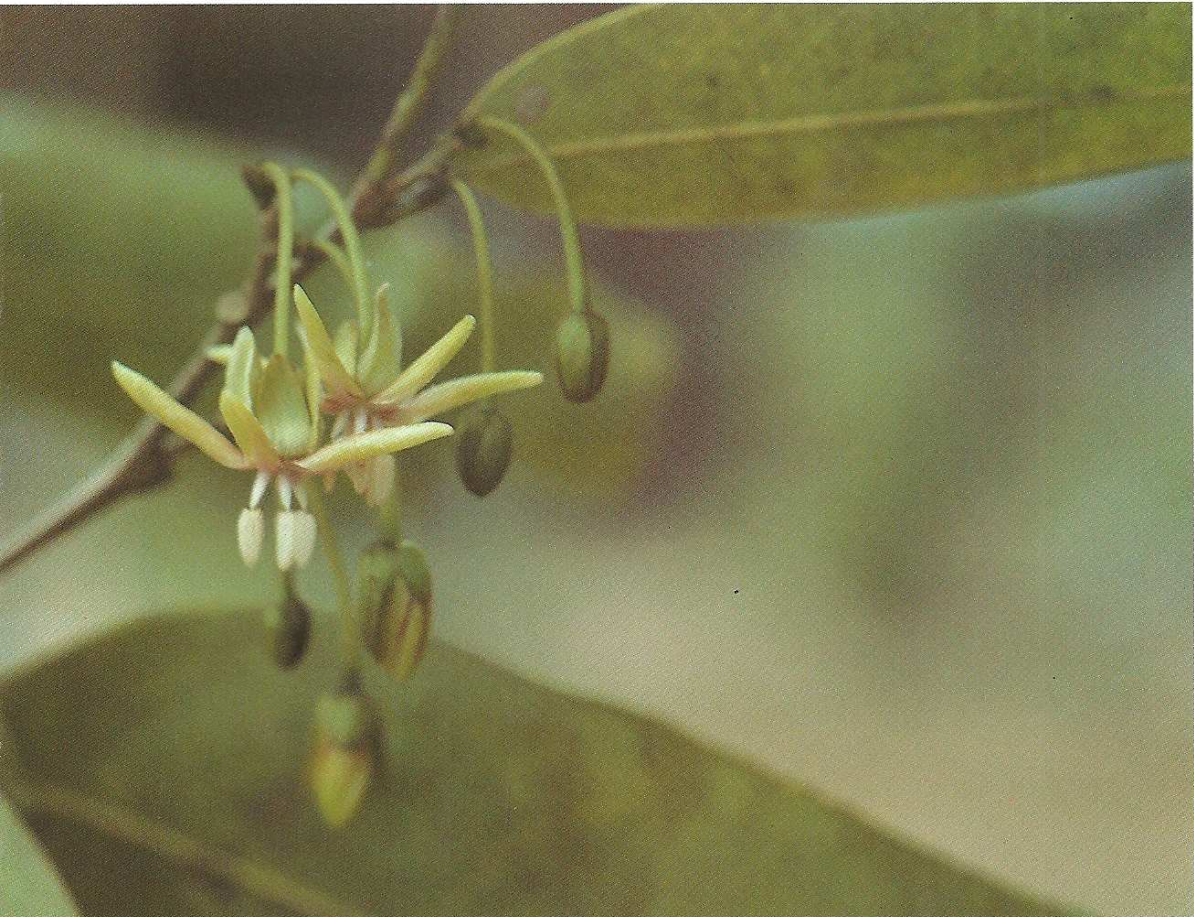
Sonneratia caseolaris

Medium to large sized tree, common in mangrove
forests in brackish water.

กระเบาใหญ่ กระเบาน้ำ แก้วกาหลง

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าดิบแล้งใกล้ริมน้ำ น้ำมันจากเมล็ด
ใช้ถ่ายพยาธิ ทาแก้โรคผิวหนัง

Krabao yai, Krabao nam, Kaeo ka long

Hydnocarpus anthelmintica

Large tree; by stream in dry evergreen forests. Oil from seed
used as anthelmintic and externally used for dermatitis.

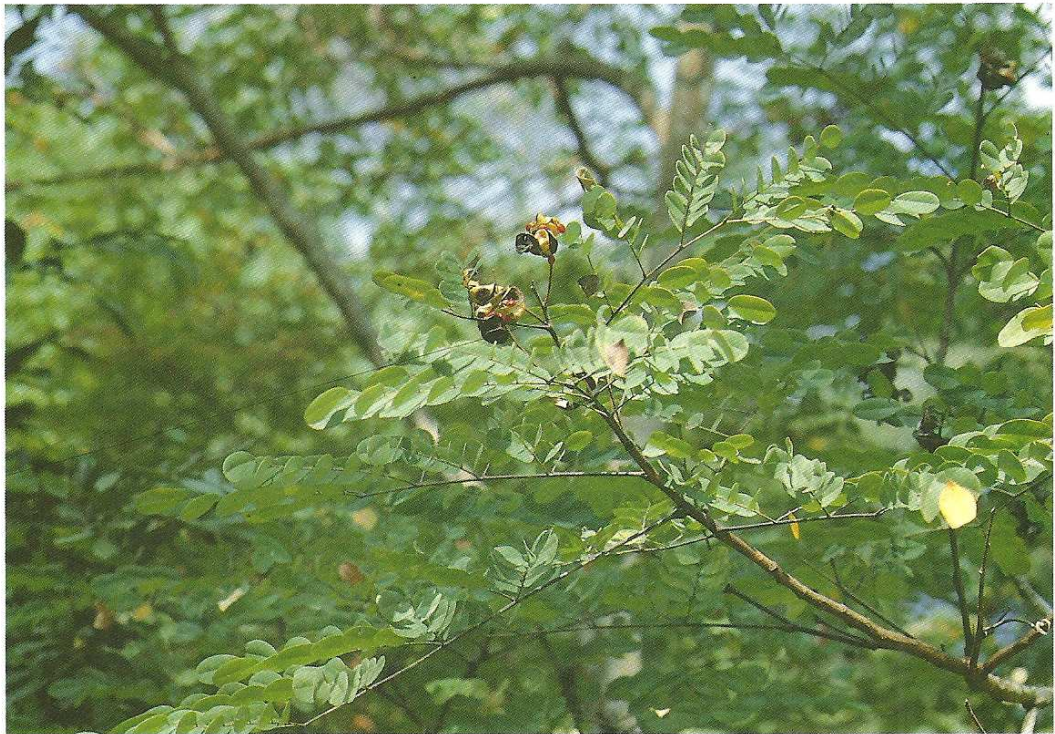
มะกล่ำตาช้าง มะกล่ำตัน

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นกระจัดกระจายใน
ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ใบประกอบแบบ
ขนนก สองชั้น ดอกเล็กจำนวนมากอัดกันแน่น
บนช่อยาว ผลเป็นฝักแบนยาว เมื่อแก่จะแตกและ
บิดเวียน เมล็ดกลมแข็งสีแดง

Maklam ta chang, Maklam ton

Adenanthera pavonina* var. *microsperma

Large deciduous tree, scattered in dry evergreen
forests and mixed deciduous forests. Leaves 2-
pinnate. Flowers minute, numerous in a spike.
Pods twisted; seeds round, hard, reddish.

มะค่าโมง

ไม้ต้นขนาดใหญ่ขึ้นตามป่าเบญจพรรณและป่า
ดิบแล้ง เนื้อไม้ใช้ก่อสร้างและทำเฟอร์นิเจอร์ชั้นดี

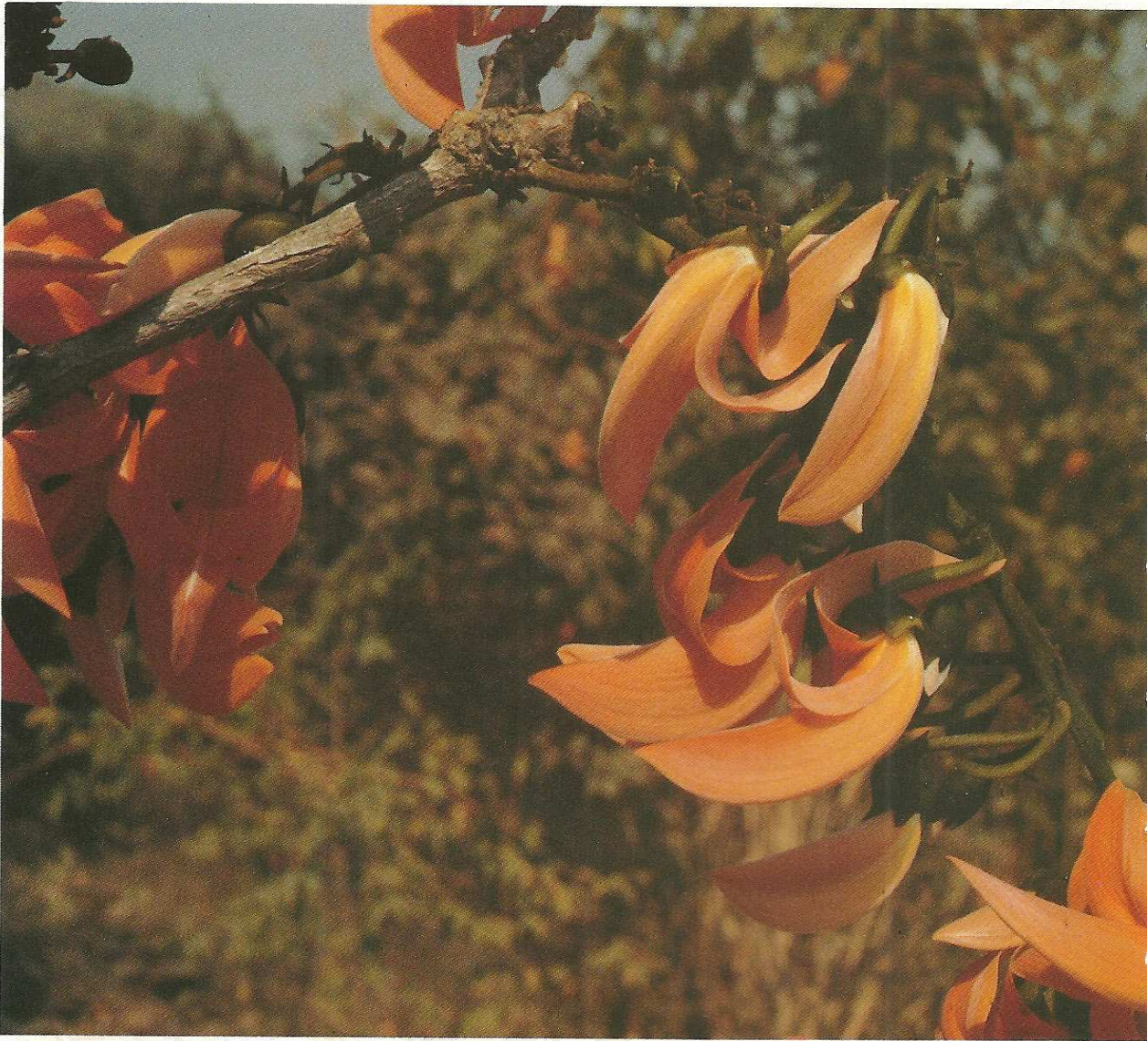
Makha mong

Afzelia xylocarpa

Large trees in mixed deciduous and dry evergreen
forests. Timber highly esteemed for construction
and quality furnitures.

ทองกวาว

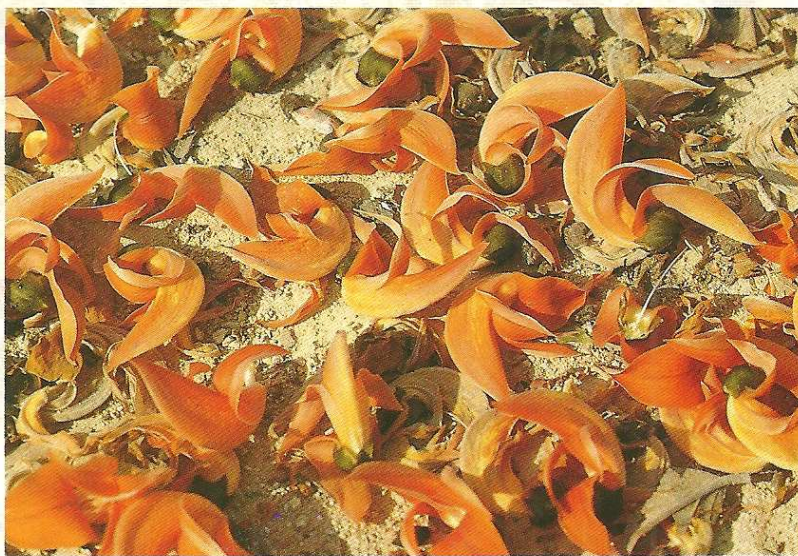
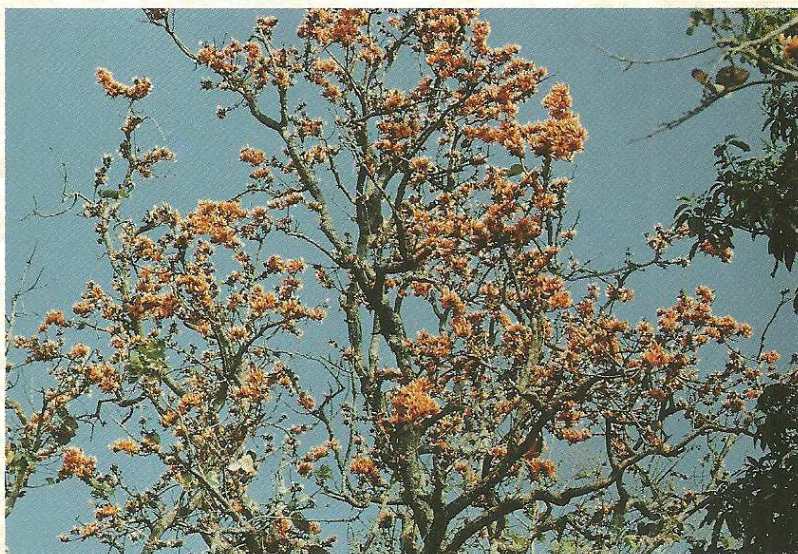

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ของป่าเบญจพรรณ ออกดอกดกเต็มต้นบนพื้นที่
ค่อนข้างแห้งแล้ง แต่บนพื้นที่ชุ่มชื้นจะมีพุ่มใบสีเขียวตลอดปี

Flame of the forest, Bastard teak

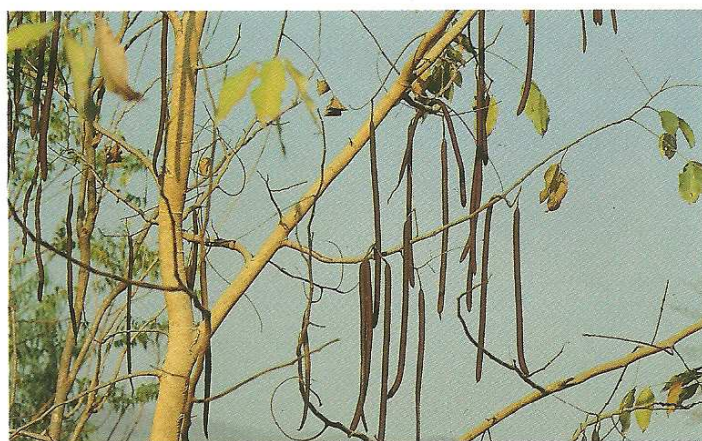
Butea monosperma

A large deciduous tree of mixed deciduous forests in full bloom in the dry
habitat. In the moister area the tree tends to produce more green foliage.

กุน

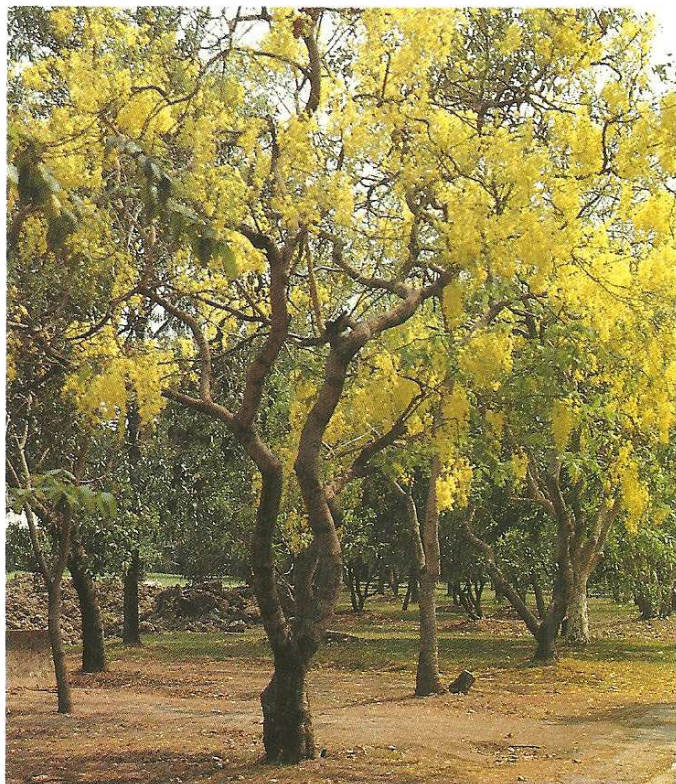

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง พบมากในป่าเบญจพรรณ ช่อดอกยาวห้อย
ระย้าตามกิ่ง นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อในฝักใช้เป็นสมุนไพร

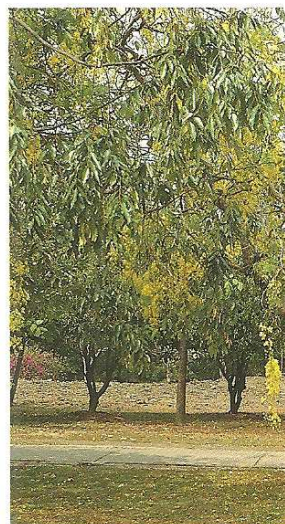
**Pudding pipe tree, Purging cassia, Indian Laburnum,
Golden shower**

Cassia fistula

Medium, deciduous tree; frequent in mixed deciduous forests.
Inflorescences elegantly hanging along the branches. Commonly
planted as an ornamental. Pulp of the pod used as laxative.

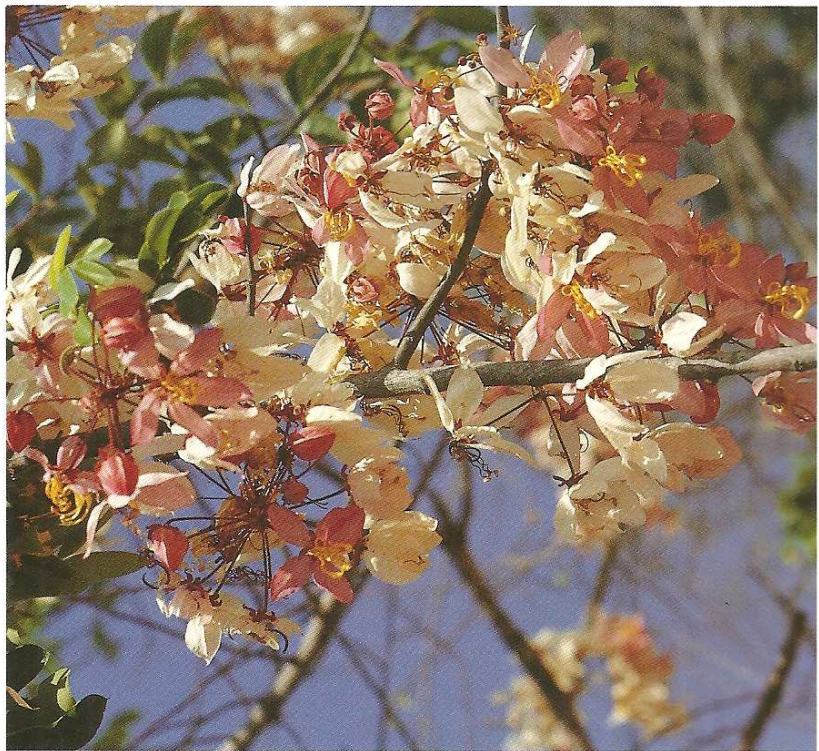
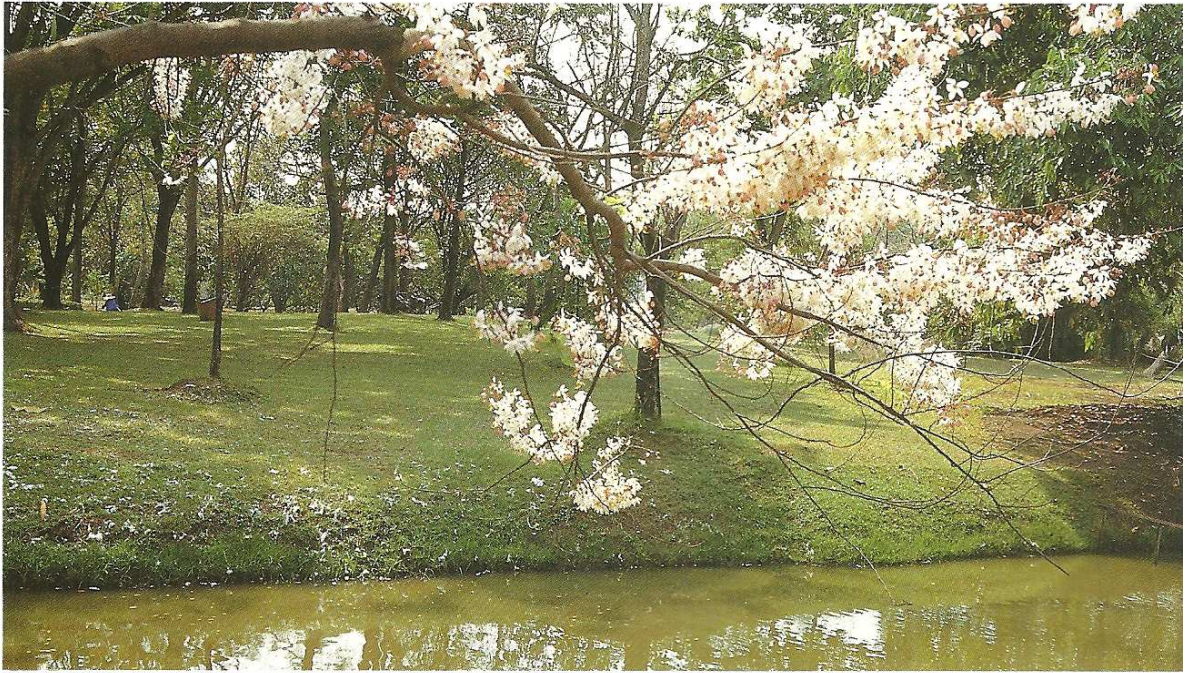

กัลปพฤกษ์

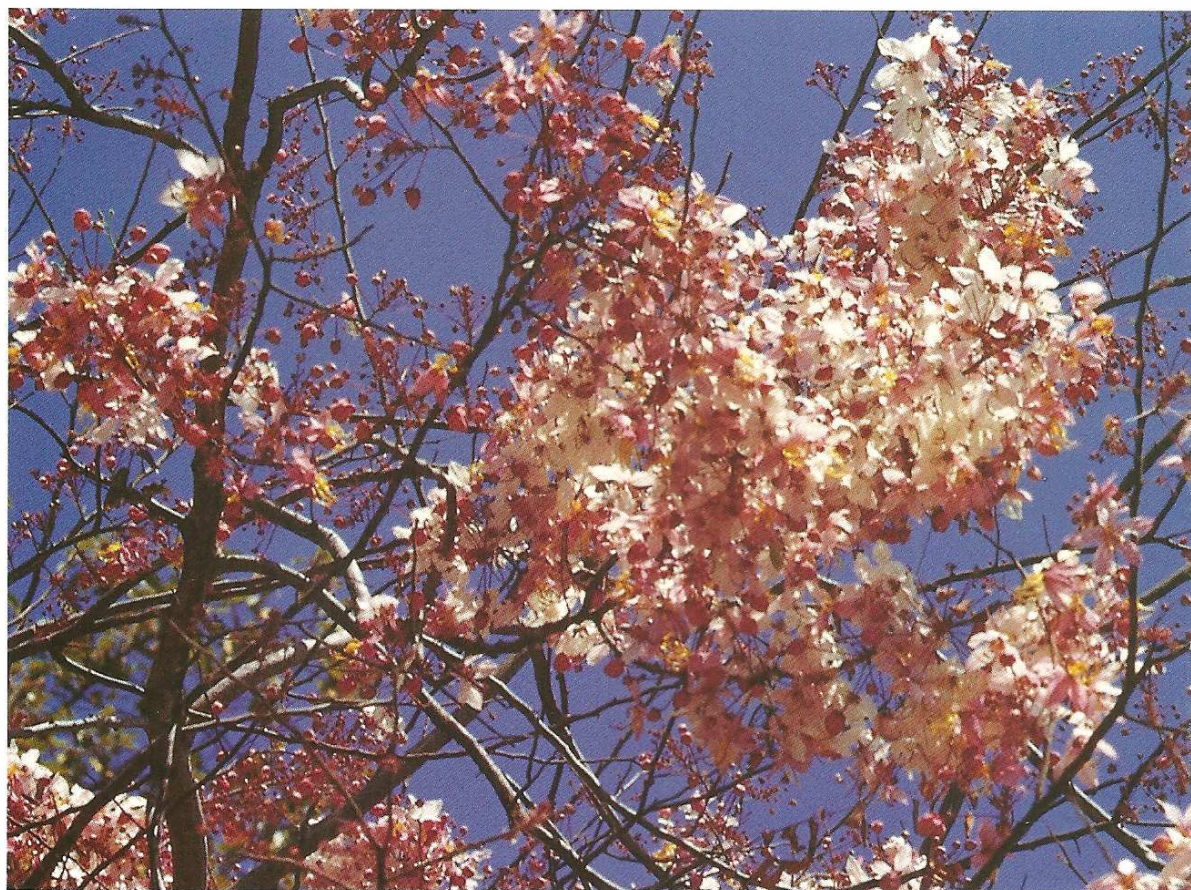
ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็ก ขึ้นประปรายตามชายป่า
ดิบแล้ง ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ดอกใหญ่
ดก ออกบนซ่อสั้นๆ ตามกิ่งด้านข้างเต็มต้นในต้น
ฤดูร้อน ผลเป็นฝักกลมยาวตรงมีขนนุ่ม นิยมปลูก
เป็นไม้ประดับ

Pink shower, Pink cassia, Wishing tree

Cassia bakeriana

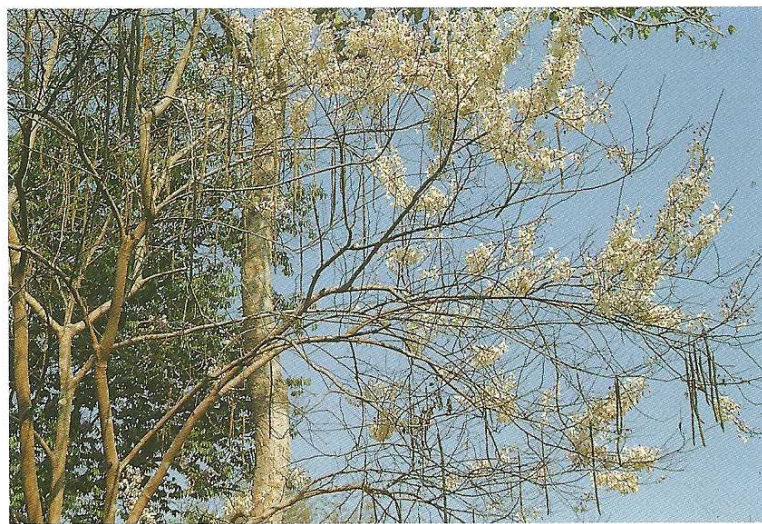
Small deciduous tree; sporadic along the edges of
dry evergreen forests. Leaves 1-pinnate.
Inflorescences short, profusely along branches;
flowers conspicuous, blooming in the early hot,
dry season. A common ornamental tree.

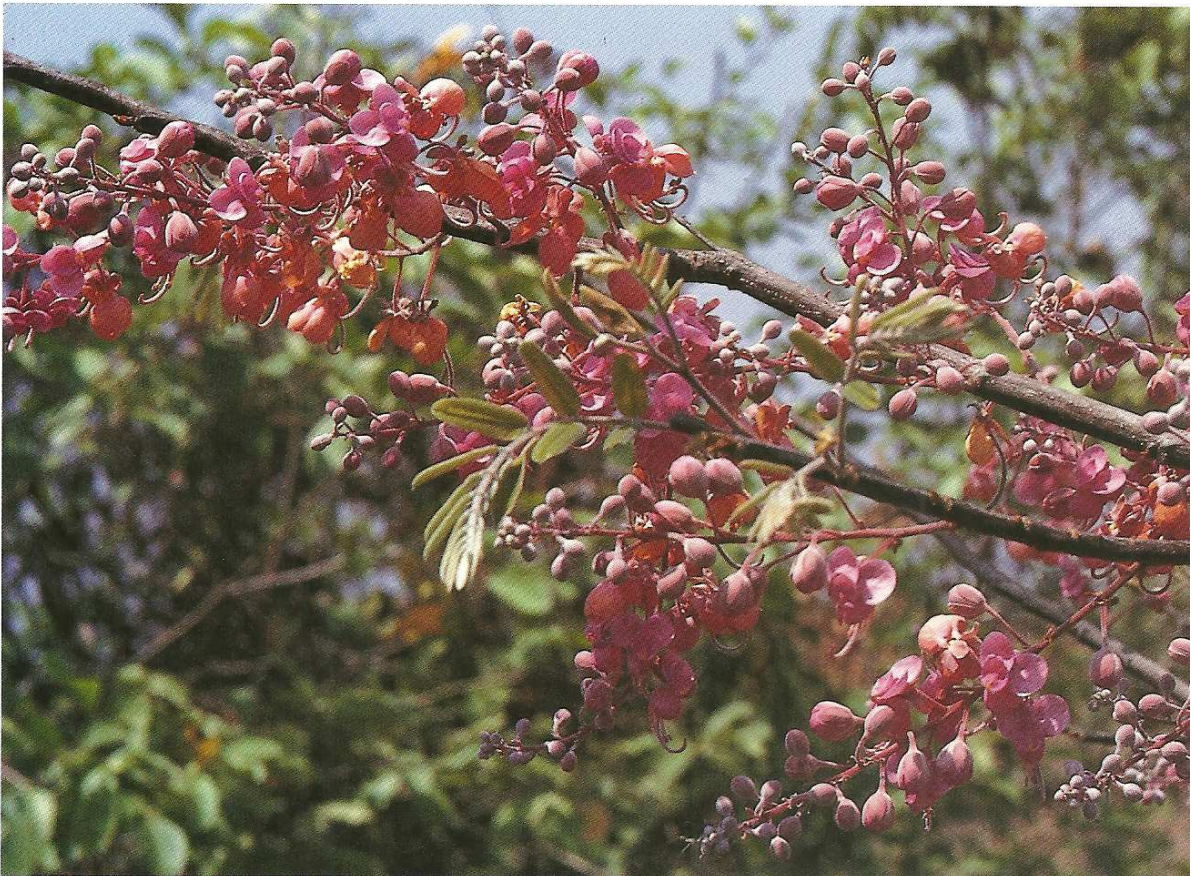

กาฬพฤกษ์

ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็ก คล้ายกัลปพฤกษ์ นิยมปลูกกันทั่วไป ดอกดกออกบนช่อสั้นๆ ตลอดกิ่ง กลีบดอกสีชมพูเข้มกว่าดอกกัลปพฤกษ์ ฝักรูปทรงกระบอกสีดำ

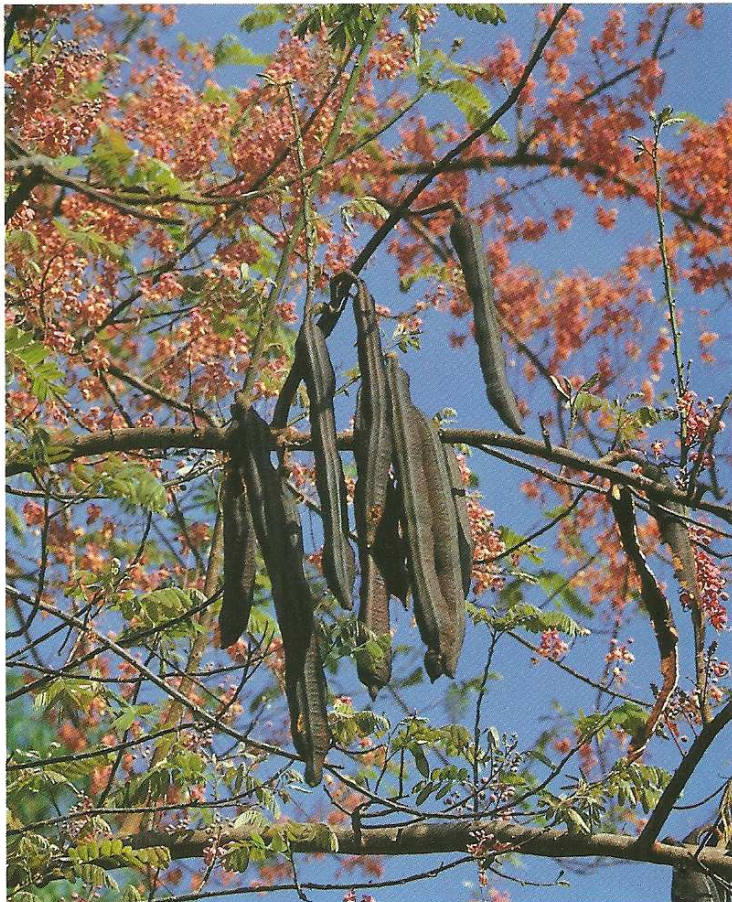
Horse cassia, Pink shower

Cassia grandis

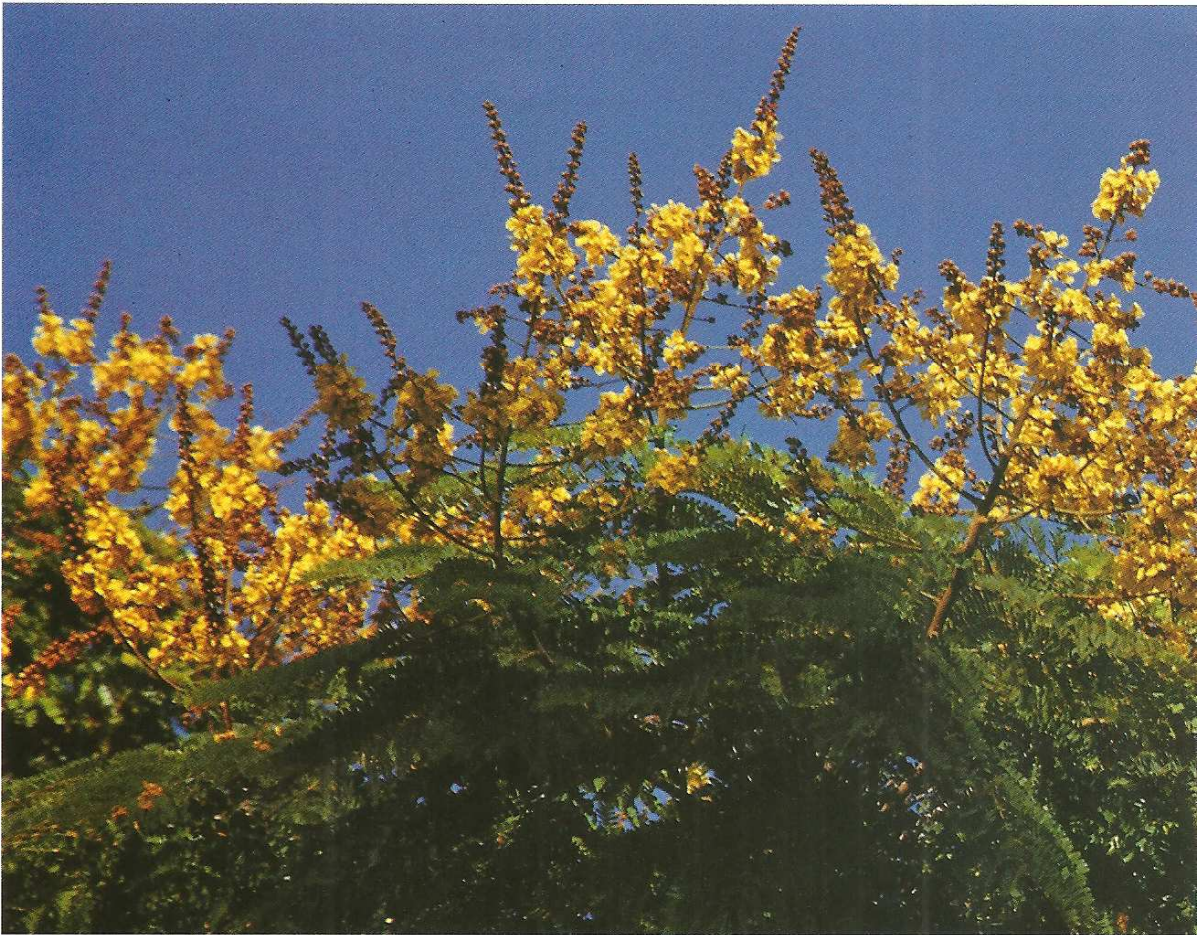
Small deciduous tree, commonly cultivated. Flowers in short inflorescences, profusely along branches; petals deep pink. Fruit a large cylindric pod, blackish.

นนทรี

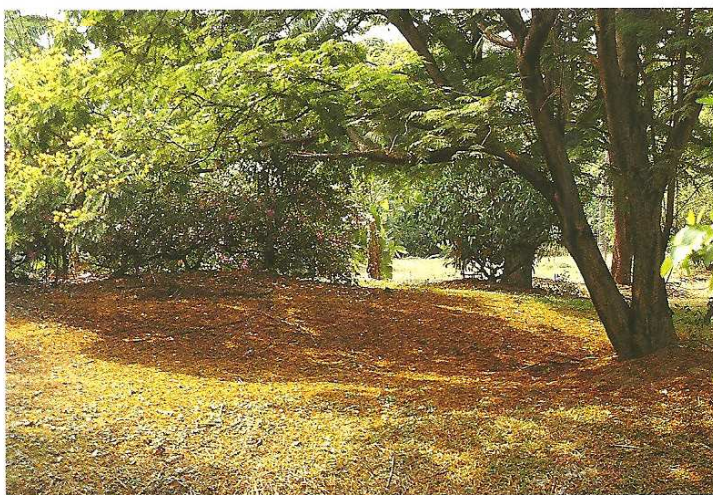

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง ขึ้นตามป่าละเมาะ
ชายหาด ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ดอก
จำนวนมาก ออกบนช่อใหญ่แตกแขนงที่ปลายกิ่ง
เนื้อเรื้อนยอ ผลเป็นฝักแบนรี สีน้ำตาล นิยม
ปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

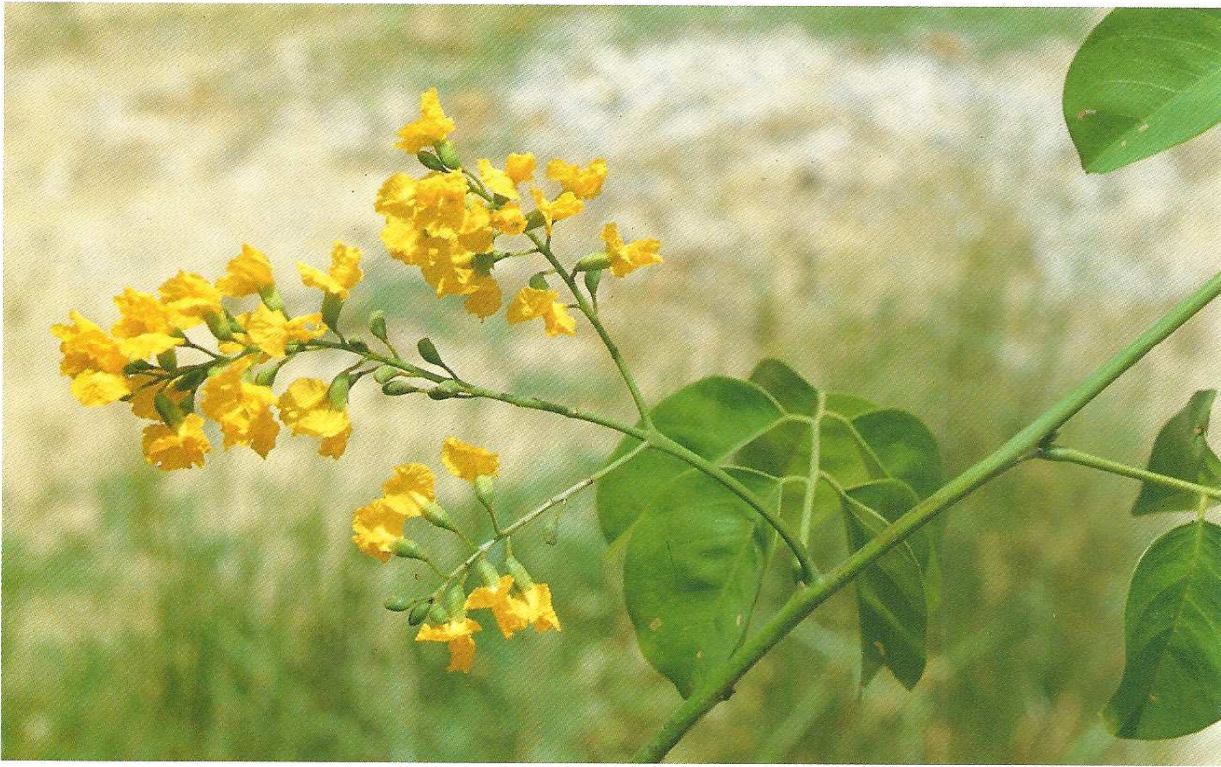
Yellow flamboyant

Peltophorum pterocarpum

Medium-sized deciduous tree; scattered in beach
scrubs. Leaves 2-pinnate. Flowers numerous in
large ascending terminal panicles. Fruit a flattened,
elliptic, brownish pod. A common ornamental
tree.

ประดู่บ้าน ประดู่กิ่งอ่อน

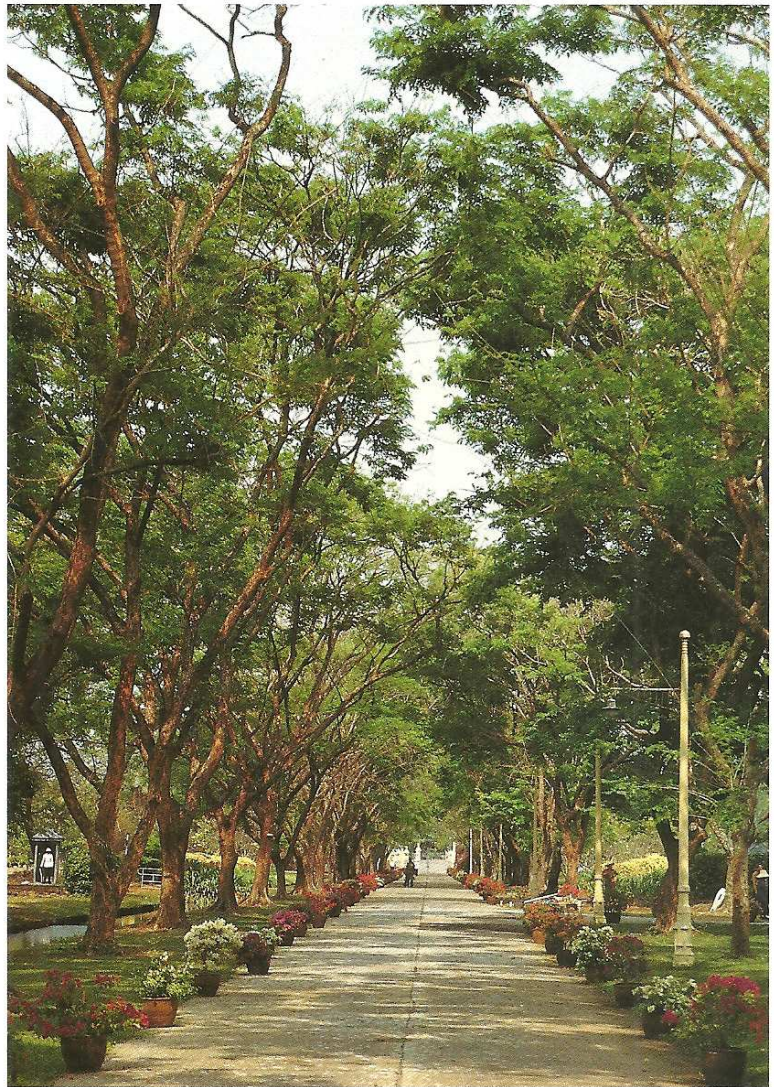
ไม้ต้นโตเร็วไม่ผลัดใบ ขนาดใหญ่ ขึ้นตามชายป่า ดิบทางภาคใต้ เรือนยอดเป็นพุ่มแน่น ปลายกิ่ง ย้อยลู่ลง ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ผลกลมแบนมีปีกล้อมรอบ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

**Burmese rosewood, Andaman red wood,
Amboyna wood**

Pterocarpus indicus

Large, fast-growing, evergreen tree; sporadic along the edge of evergreen forests in the Peninsula; branches drooping. Leaves 1-pinnate. Fruit a circular-winged samara. A common ornamental tree.

ประดู่ป่า

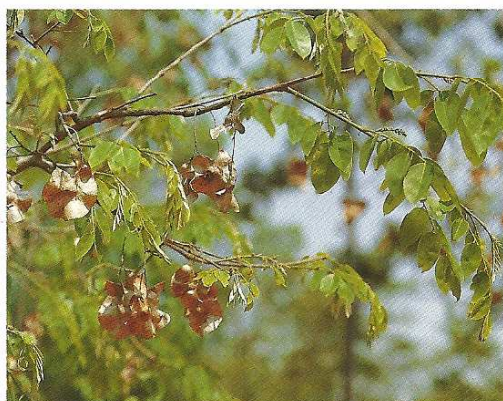

คล้ายประดู่บ้าน แต่เป็นไม้ต้นผลัดใบของป่า
เต็ง-รัง และป่าเบญจพรรณ ปลายกิ่งชี้ระเกะระกะ
ไม่ย้อยลู่ลง ปลุกกันบ้างประปราย

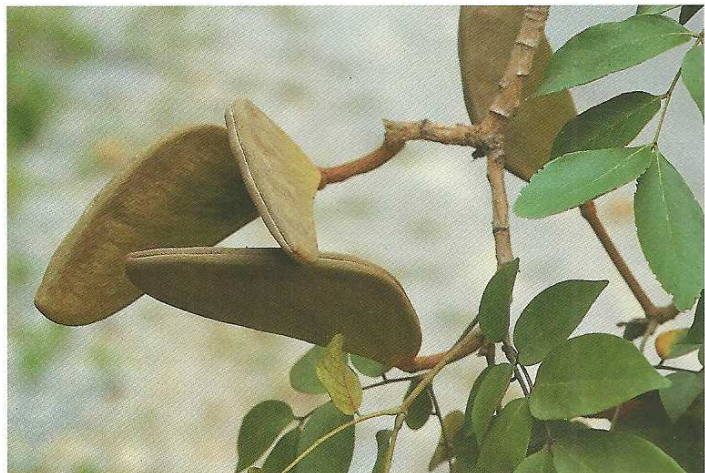
Pradu pa

Pterocarpus macrocarpus

Similar to **Burmese rosewood**. But the tree is
deciduous, growing in dry habitat of deciduous
dipterocarp forests and mixed deciduous forests.
Branches not drooping. Occasionally cultivated.

แดง

ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดใหญ่ พบขึ้นตามป่าผลัดใบ
ทั่วไป เนื้อไม้สีน้ำตาลแดง แข็งแกร่งและทนทาน
มาก

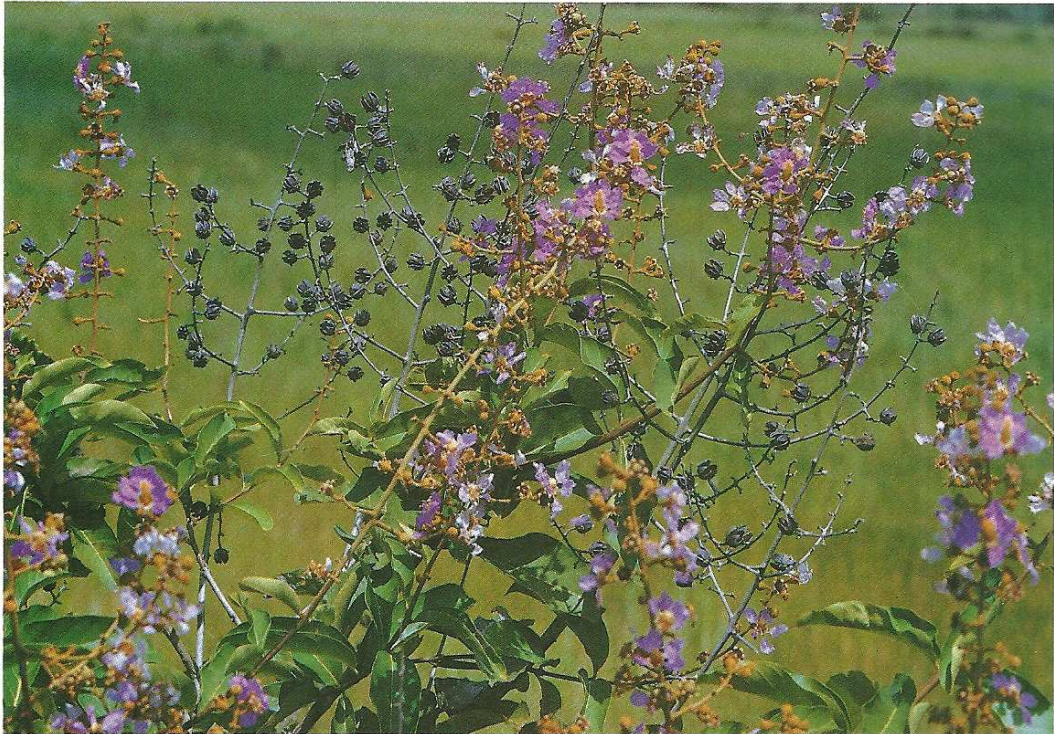
Daeng

Xylia xylocarpa var. *kerrii*

Large deciduous tree in deciduous forests. Wood
brownish red, extremely hard and durable.

ตะแบกนา ตะแบก

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นตามชายป่าดงดิบทั่วไป ใบเดี่ยวออกตรงกันข้าม ดอกเล็กจำนวนมาก ออกบนช่อโปร่งแตกแขนงขนาดใหญ่ที่ปลายกิ่งเหนือพุ่มเรือนยอด นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ ออกดอกในช่วงฤดูฝน

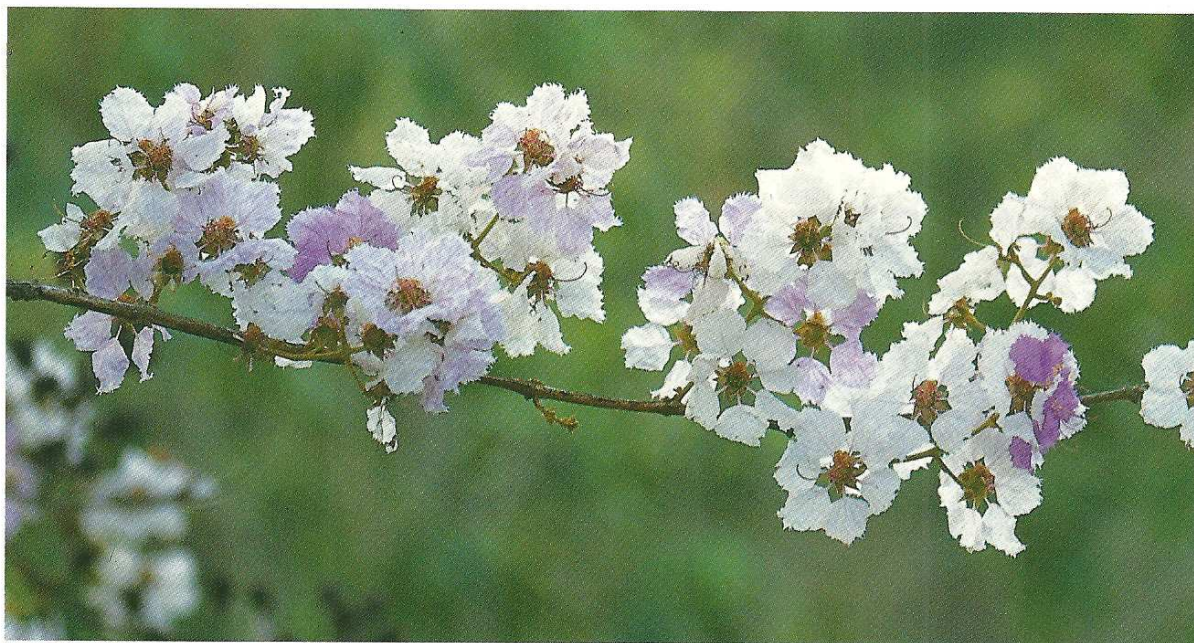
Tabaek na, Tabaek

Lagerstroemia floribunda

Large, evergreen tree; scattered along the edge of evergreen forests throughout the country. Leaves simple, opposite. Flowers small, numerous in a large, ascending, terminal panicle during the rainy season. A common ornamental tree.

เสลาใบใหญ่

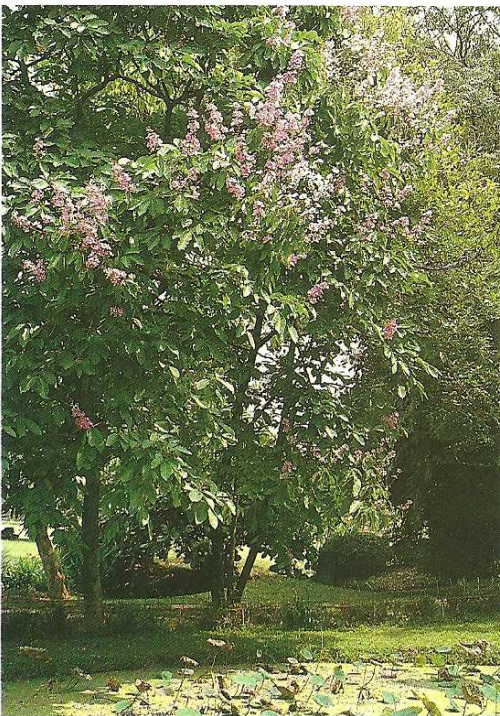
ไม้ต้นผลัดใบสูงได้ถึง ๒๐ เมตร กิ่งมักจะห้อยลง
ขึ้นทั่วไปตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ และป่า
ชายหาด พบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค
ตะวันออก ภาคกลาง จนถึงจังหวัดประจวบ-
คีรีขันธ์

Salao bai yai

Lagerstroemia loudonii

Tree up to 20 m. high, branches drooping;
common in mixed deciduous forests, in evergreen
forests and along beach forests, from north-
eastern, eastern, central to Prachuap Kirikhan
Province.

อินทนิลน้ำ

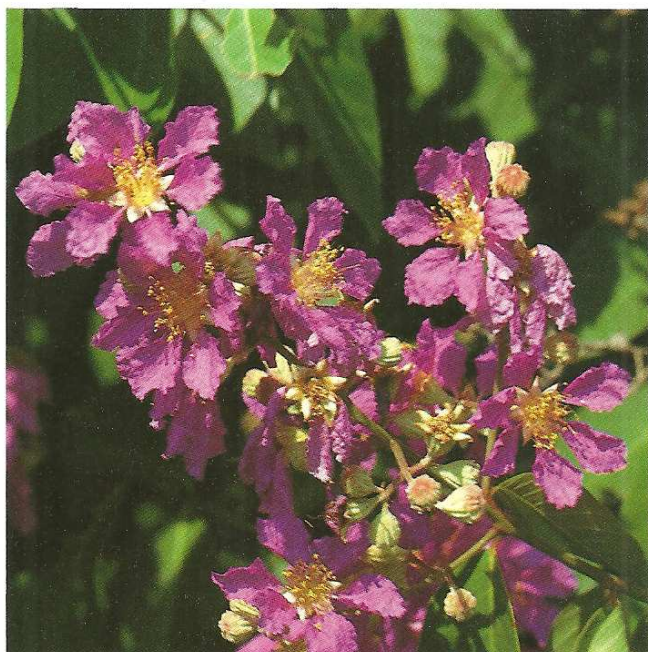

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง แตกกิ่งต่ำ ขึ้นบนที่
ชุ่มชื้นตามชายป่าดงดิบทั่วไป ใบเดี่ยว ออกตรง
กันข้าม ดอกใหญ่ ออกบนช่อแตกแขนงทรงพุ่ม
เจดีย์เหนือเรือนยอด มีสีส้มต่างๆ ตั้งแต่ สีส้มพ
จนถึงสีม่วงอมชมพู นิยมปลูกเป็นไม้ประดับมาก
ที่สุดชนิดหนึ่ง ออกดอกในช่วงฤดูร้อน

**Queen's flower, Queen's crape myrtle,
Pride of India**

Lagerstroemia speciosa

Medium-sized deciduous tree, low branching;
scattered in the moist areas along the edges of
evergreen forests. Leaves simple, opposite.
Flowers large, pinkish to mauve, profusely in a
large, ascending terminal panicle during the hot
dry season. A common ornamental tree.

พลองเหมือด

ไม้ต้นสูงประมาณ ๓ ม. กิ่งอ่อนเป็นสี่เหลี่ยม ขึ้น
ในป่าผลัดใบ

Phlong muat

Memecylon edule

Small tree about 3 m. high, young branches
quadrangula; found in deciduous forests.

ประยงค์

ไม้พุ่ม ขึ้นตามป่าเบญจพรรณทั่วไป ดอกมีกลิ่น
หอม ใช้เป็นสมุนไพรและแต่งกลิ่นใบชา

Chinese rice flower

Aglaia odorata

A large slow-growing shrub; sporadic in mixed
deciduous forests. Flowers strongly fragrant,
used in local medicine.

ช้มอด

ไม้ต้นสูงประมาณ ๕ เมตร ขึ้นตามป่าดิบ ป่า
ผลัดใบและขึ้นทั่วไปในป่าโปร่ง

Khi mot

Dalbergia lanceolaria var. *lakhonensis*

Tree about 5 m. high; found in evergreen forests,
deciduous forests and common in open forests.

กระเช้า กระเจา มหาเหนียว

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ ดอกเล็ก ออกเป็นกระจุก
ผลมีปีกล้อมรอบ ขึ้นทางภาคเหนือและภาคตะวันออก
ออก ไม้ใช้ทำเครื่องเรือน

Kra chow, Maha nieo

Holoptelea integrifolia

Deciduous large tree; flowers small, fascicle; fruit
with wing around; found in northern and eastern
part of the country. Wood used for furniture.

จำปา

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ขึ้นในป่าดิบแล้งและป่าดิบเขา
เปลือกแก้ไข้ ดอกใช้บำรุงหัวใจ ผลใช้แก้ไข้

Champak, Sapu, Orange champak

Michelia champaca

Large tree; scattered in dry evergreen forests and
hill evergreen forests. Bark is used as antipyretic.
Flowers are used as cardiotonic. Fruits are used
as antipyretic.

กว้าว

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าผลัดใบทั่วไป
ใบเดี่ยวขนาดใหญ่ ออกตรงกันข้ามเป็นคู่ๆ มีหูใบ
ร่วมขนาดใหญ่ ๑ คู่

Kwao

Haldina cordifolia

Large deciduous tree; common in deciduous forests. Leaves simple, large, opposite, with a pair of large interpetiolar stipules.

ก้านเหลือง กระทุ่ม

ไม้ต้นขนาดกลาง ขึ้นตามริมน้ำในป่าเบญจพรรณ
เนื้อไม้สีเหลืองใช้ทำเครื่องเรือน

Kan luang, Krathum

Nauclea orientalis

Medium trees; scattered by streams in mixed
deciduous forests. Wood yellow used for furniture.

ยมหอม

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูงกว่า ๒๐ เมตร โตเร็ว ไม่มี
กลิ่นหอม ขึ้นในป่าดิบและป่าเบญจพรรณขึ้น
ทั่วไป

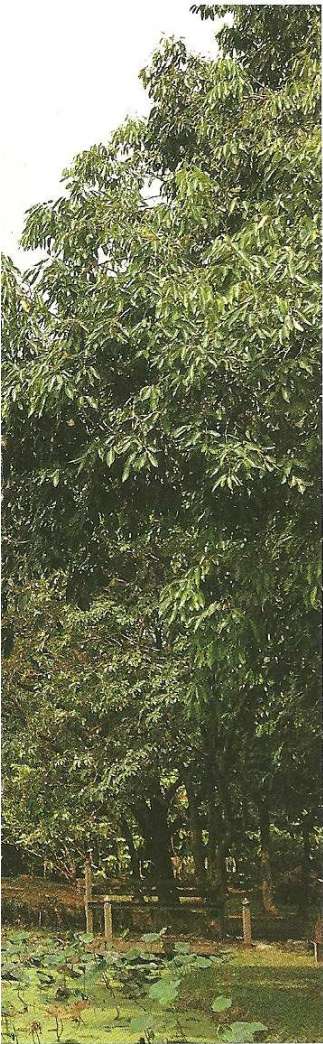
Yom hom

Toona ciliata

Large sized tree over 20 m. high, fast-growing,
wood scented; found in evergreen forests and in
mixed moist deciduous forests.

เสม็ด

ไม้ต้น สูงได้ถึง ๑๕ เมตร ขึ้นเป็นหมู่ตามป่าที่เป็น
ทราย ใกล้ฝั่งทะเล

Samet

Melaleuca cajuputi

Tree up to 15 m. high; found in groups on sandy
soil near beach.

ชะเง้อ

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ พบขึ้นในป่าเบญจพรรณ
ทั่วไป ใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยรูปรีแกมรูป
ไข่กลับ ๓-๔ คู่ เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน

Khacho

Millettia leucantha

Large deciduous tree; scattered in mixed deciduous
forests. Leaves pinnate; leaflets 3-4 pairs, elliptic-
obovate. Wood used for furniture.

กระทู๋มนา

ไม้ต้นผลัดใบ สูงประมาณ ๑๕ เมตร ออกดอกเป็นช่อกลม ออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน ขึ้นได้ทั่วไป

Krathum na

Mitragyna diversifolia

Deciduous tree about 15 m. high; inflorescences in round head, arranged in pair, opposite; common.

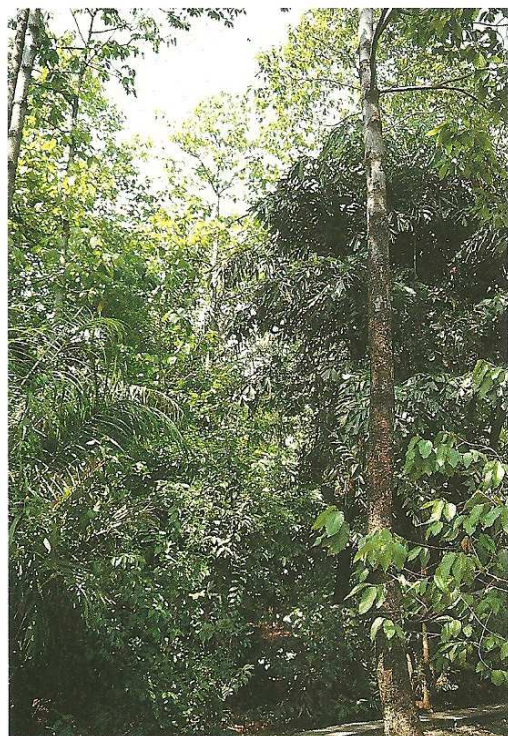
ป่ายางนา

ป่ายางนาในสวนจิตรลดา

ในบริเวณพื้นที่ส่วนหนึ่งของป่าไม้สาธิตข้างพระตำหนักเรือนต้น จะปรากฏพื้นที่ป่าไม้แน่นทึบเขียวชอุ่ม มีต้นไม้สูงใหญ่เรือนยอดชิดติดกันและมีไม้ชั้นล่างหนาแน่นคล้ายกับป่าธรรมชาติ พื้นที่นี้เมื่อเริ่มแรกเป็นพื้นที่ที่ปลูกไม้ยางนาโดยเฉพาะ

ในฤดูร้อนเกือบทุกปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะแรกเสด็จฯ โดยทางรถไฟ ต่อมาเสด็จฯ โดยรถยนต์เมื่อมีการปรับปรุงถนนเพชรเกษมดีขึ้น เส้นทางเสด็จฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี เมื่อผ่านอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี สองข้างทางมีต้นยางนาสูงใหญ่ขึ้นเป็นกลุ่มตามธรรมชาติอยู่มากมาย จึงได้มีพระราชดำริที่จะสงวนป่ายางนาบริเวณนี้ไว้ให้เป็นสวนสาธารณะ แต่ไม่สามารถดำเนินการจัดถวายตามพระราชประสงค์ได้ เพราะมีราษฎรถือครองพื้นที่ทำสวน ทำไร่ ในบริเวณนั้นมาก และจะต้องใช้จ่ายเงินทดแทนที่สูงมากในการจัดหาพื้นที่ใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราช-
 ปรารภว่า “ไม้อย่างนาในประเทศไทยได้ถูกตัดฟัน
 ไปใช้สอยและทำเป็นสินค้ากันเป็นจำนวนมากขึ้น
 ทุกปี เป็นที่น่าวิตกว่าหากมิได้ทำการบำรุงส่งเสริม
 และดำเนินการปลูกไม้อย่างนาขึ้นแล้ว ปริมาณไม-
 อย่างนาก็จะลดน้อยลงไปทุกที จึงควรที่จะได้มีการ
 ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกไม้อย่างนา เพื่อจะ
 ได้นำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ” และโดยที่ยังมิได้
 มีผู้ใดดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนอย่าง
 จริงจังแต่อย่างใด จึงได้ทรงเพาะเมล็ดยางนาลงใน
 กระถางต้นไม้บนพระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวัง
 ไกลกังวล และได้ทรงปลูกต้นยางนานั้นในแปลง
 โครงการป่าสาธิตในสวนจิตรลดา พร้อมด้วย
 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ
 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ เมื่อ
 วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๔ ซึ่งเป็น
 วันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ

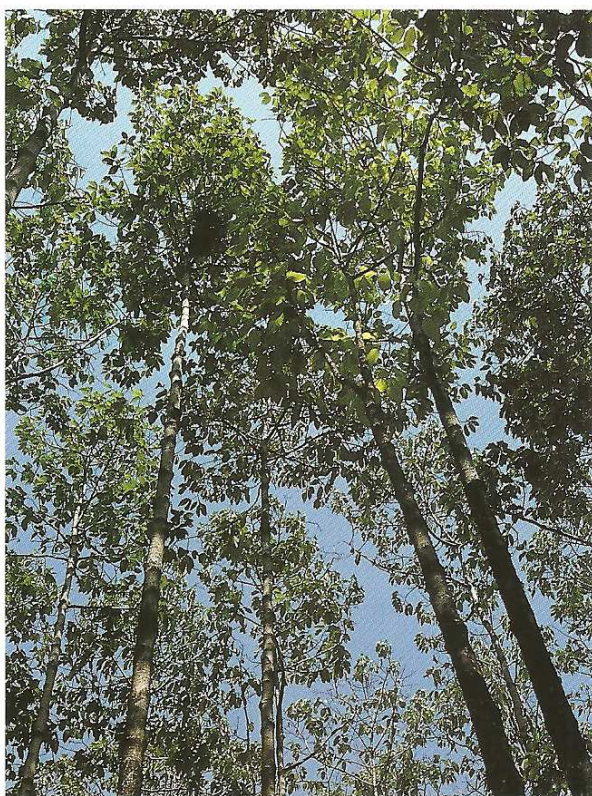
เจ้าฟ้าวิชราลงกรณ์ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการบริพาร คณาจารย์ และนิสิต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมปลูกต้นยางนา จำนวน ๑,๒๕๐ ต้น กล้าไม้ยางนาที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่ได้มาจากเมล็ดต้นยางนาที่เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเก็บมาจากปายางนา

สองฟากถนนเพชรเกษม อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี ในเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๔ แล้วนำมาเพาะไว้ใต้ร่มต้นแคบ้าน และในแปลงเพาะชำในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อเมล็ดงอกได้ย้ายปลูกลงในกระถางดิน กล้าไม้ยางนาที่ย้ายลงปลูกในแปลงโครงการปลูกป่า (ปายางนา) มีอายุประมาณ ๔ เดือน ระยะห่างระหว่างต้น ๒.๕ เมตร ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา ดำเนินการสนองพระราชดำริจัดตั้งแปลงทดลองศึกษาวิจัยการปลูกไม้ยางนาขึ้นในบริเวณนี้

นับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ กาลเวลาที่ผ่านไป ๓๔ ปี ได้ทำให้แปลงทดลองปลูกไม้ยางนาในบริเวณที่ประทับสวนจิตรลดา เปลี่ยนสภาพเป็นป่าไม้ยางนาอันร่มรื่นคล้ายป่าธรรมชาติ จากการสำรวจเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๔ พบว่ามีไม้ยางนาเหลืออยู่ทั้งหมด ๔๕๓ ต้น ในพื้นที่ป่ายางนาประมาณ ๕ ไร่ สำหรับไม้ยางนาเมื่อมีอายุระหว่าง ๕ - ๑๐ ปี ได้มีการขุดย้ายออกไปปลูกบริเวณอื่นๆ เพื่อขยายระยะห่างระหว่างต้น โดยนำไปปลูกตามขอบสนามและริมถนนในบริเวณสวนจิตรลดา กับได้พระราชทานแก่ผู้ที่ขอมาเพื่อนำไปปลูกในสถานที่ต่างๆ เช่น ในวัด เป็นต้น

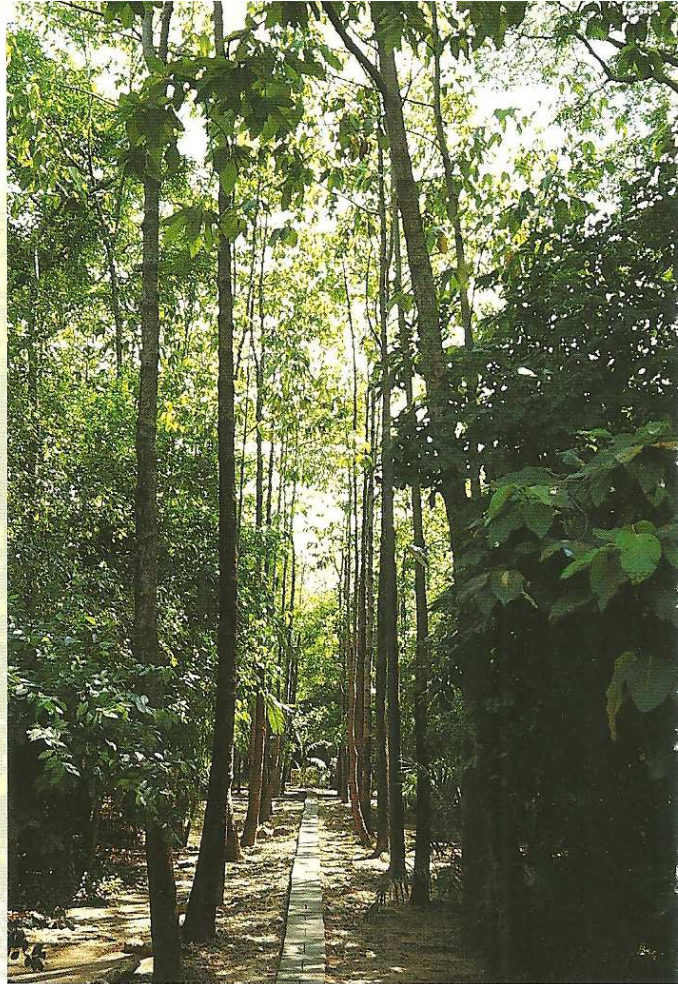

โดยพื้นที่ป่ายางนาในสวนจิตรลดาเป็นกลุ่ม
ต่ำ พื้นดินจึงมักจะชุ่มน้ำในช่วงฤดูฝน ทำให้มีต้น
ข่อย ขึ้นแทรกอยู่ตามธรรมชาติทั่วไป นอกจากนี้
บริเวณป่ายางนาก็ยังเป็นสวนรวมพันธุ์นอกถิ่น
ของพรรณไม้ที่มีคุณค่าบางชนิดของโครงการส่วน
พระองค์ฯ ได้แก่ หวาย และพริกไทยพันธุ์ต่างๆ
นอกจากนี้พรรณไม้ป่าอีกหลายชนิดที่นำมาปลูก
เพิ่มเติม เช่น หว้า ไทรและมะเดื่อชนิดต่างๆ อัน
เป็นแหล่งอาหารของนกนานาชนิด พรรณไม้
แหล่งอาหารนกที่กล่าวถึง จะพบปลูกอยู่ทั่วไป
ในสวนจิตรลดา ตามพระราชกระแสรับสั่งของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

YANG NA WOOD IN CHITRALADA GARDENS

Beside the “Ruan Ton” Villa lies a dense and lush wood where a great number of tall trees stand. Their canopies are tightly packed while the thick undergrowth gives the wood the appearance of a natural forest.

H.M. the King spends the summer months almost every year at Klai Kangwon (Sans Souci) Palace, situated at Hua Hin District of the southern province of Prachuap Khirikhan. In the early days of his reign, H.M. the King would make the journey by train. With the improvement of Phetchakasem Highway, the royal party can now motor there, passing through Nakhon Pathom, Ratchaburi and Phetchaburi Provinces on the way to Hua Hin. It was during one of these journeys, while passing through the Tha Yang District of Phetchaburi, that H.M. the King noticed on both sides of the road several groups of tall and elegant **Yang Na** trees (*Dipterocarpus alatus*). H.M. the King would very much like to preserve these trees by turning the area into a public park. Unfortunately, the royal wish was not to be fulfilled because the land was fully exploited by the locals and the cost of their relocation would be prohibitive.

In H.M. the King's own words, “In Thailand, **Yang Na** trees have been increasingly felled each year either for use or for trade. There is considerable concern that without active promotion and cultivation, the number of **Yang Na** trees will be much reduced. Research should, therefore, be conducted into **Yang Na** cultivation, the findings of which could be applied to actual cultivation”. In the absence of serious research on the topic, H.M. the King himself, germinated some **Yang Na** seeds in pots on the balcony of Piamsuk Villa in Klai Kangwon Palace. The seedlings were planted by H.M. the King in a demonstration plot in Chitralada Gardens in the

company of H.M. the Queen and H.R.H. Prince Vajiralongkorn on the latter's birthday, July 28, 1961. Another 1,250 **Yang Na** seedlings were planted on the same day in the same demonstration plot by palace officials, faculty members and students of the Faculty of Forestry, Kasetsart University. Most of the seedlings came from the **Yang Na** seeds that palace officials collected in April 1961 from the same **Yang Na** woods bordering Phetchakasem Road. The seeds were germinated under the shade of some **Khae Ban** or **Sesban** trees (*Sesbania grandiflora*) and in a nursery in the grounds of Chitralada Villa. The young seedlings were then transplanted into earthen pots. The eventual seedlings were four-month old and were planted in the demonstration plot with 2.5 metre-spacing. Later, H.M. the King commanded Kasetsart University's Faculty of Forestry and the Royal Chitralada Project to set up an experimental plot for research into **Yang Na** cultivation in the very same area.

After a lapse of over 30 years, the **Yang Na** experimental plot has grown into a natural-looking and shady wood. A survey conducted on April 15, 1991 revealed that there remained 453 **Yang Na** trees, covering an area of about 2 acres. A good number of **Yang Na** trees there had been dug up and transplanted in other places when they reached the age of 5-10 years in order to create a larger spacing. Some now grow along the edges of lawns or border both sides of roads in the grounds of Chitralada Villa, others had been given away by H.M. the king to be grown elsewhere, particularly in temple grounds.

Since the **Yang Na** wood in Chitralada Gardens is sited in a low-lying area, its soil is often saturated with water during the rainy season, making the wood a natural habitat of **Khoi** plants or Tooth brush trees (*Streblus asper*). It is an *ex situ* conservation site where a number of valuable plants, especially rattan and varieties of pepper vines have been grown under royal projects. The pepper vines, in particular, were introduced at the suggestion of H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn, who was putting into practice H.M. the King's concept of growing economic crops in forestland without destroying the latter. A number of plants which bear fruit and berries that are the staple food of birds, including **Takhop Ban** (*Muntingia calabura*), **Wa** (*Syzygium cumini*), Banyan and varieties of figs, were grown in the woodland and other areas in Chitralada Gardens at H.M. the King's suggestion.

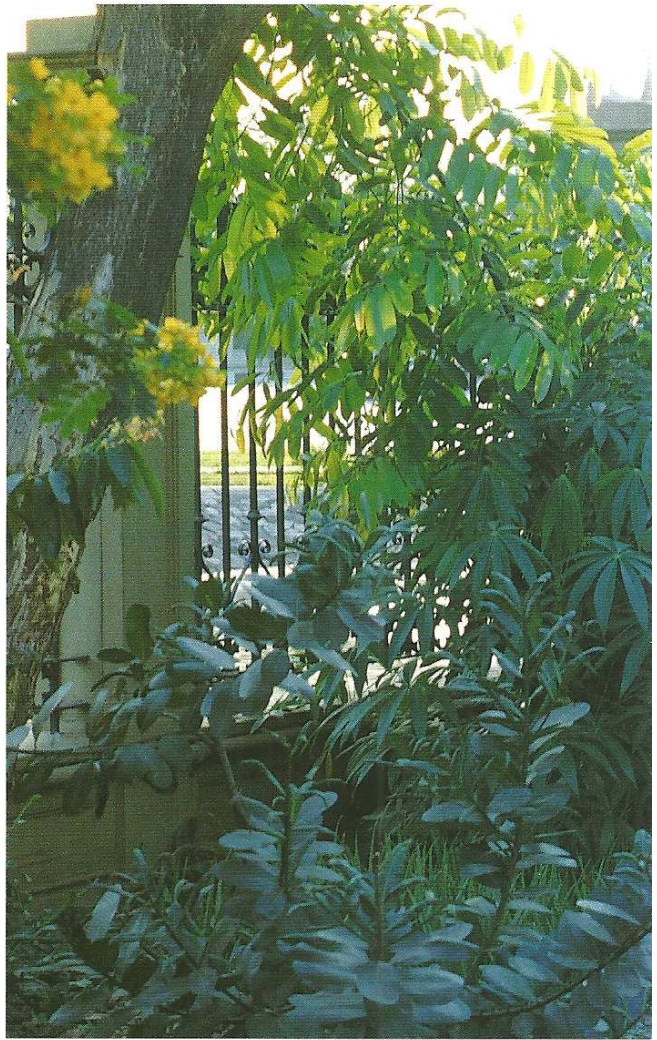
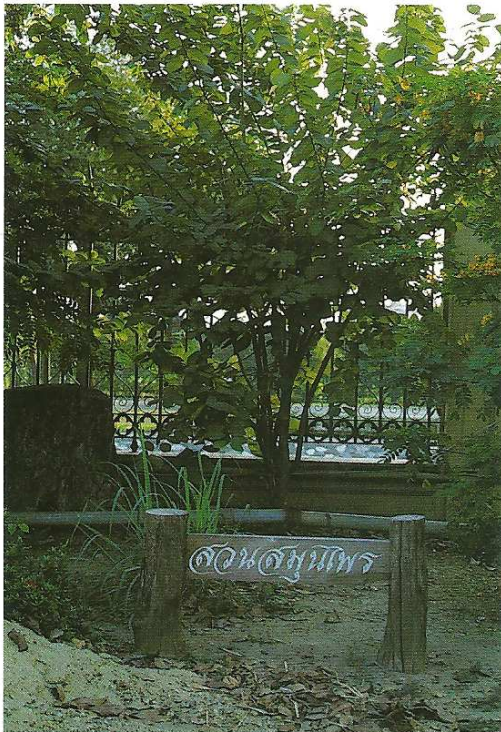

สวนสมุนไพรสาธิต

สวนสมุนไพรสาธิต

ภายในบริเวณโครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา บนพื้นที่ระหว่างรั้วกับถนนภายในพระตำหนักด้านใต้และตะวันตก เริ่มจากหน้าศาลา มหามงคลเรื่อยไปจนถึงประตูพระวรณอยู่จนพื้นที่ประมาณ ๑ ไร่เศษ ได้มีการจัดทำแปลงสาธิตพืชสมุนไพรขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๒๙ สวนแห่งนี้นับได้ว่า เป็นกิจกรรมต่อเนื่องของ “โครงการสวนป่าสมุนไพรตามพระราชดำริ” ที่ได้เริ่มต้นมาก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๒๓ ใน “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” จังหวัดฉะเชิงเทรา

เพื่อความสะดวกในการศึกษา จึงได้จัดปลูกพืชสมุนไพรเป็นหมวดหมู่ตามสรรพคุณที่ใช้ในการบำบัดโรคหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มยาระบาย ยาถ่าย ยานำรุงธาตุ ยาขับน้ำคาวปลา ยานำรุงหัวใจ ยาแก้ไอ ยาแก้ไข้ ยาแก้โรคติดต่อทางทวาร ยาแก้โรคกระเพาะ ยาขับปัสสาวะ ยาแก้ปวดเมื่อย ยานำรุงกำลัง ยาขับพิษ ยาแก้ท้องเสีย ยาถ่ายพยาธิ ยาแก้ปวดฟัน ยาแก้โรคผิวหนัง ยาห้ามเลือด ยารักษาแผล และเครื่องเทศ พืชสมุนไพรดังกล่าวที่นำมาปลูกสาธิตไว้ นั้น ได้ปลูกแทรกไว้กับพรรณไม้เดิม อาทิ กลุ่มพืชสมุนไพรที่ใช้เป็นยาระบาย

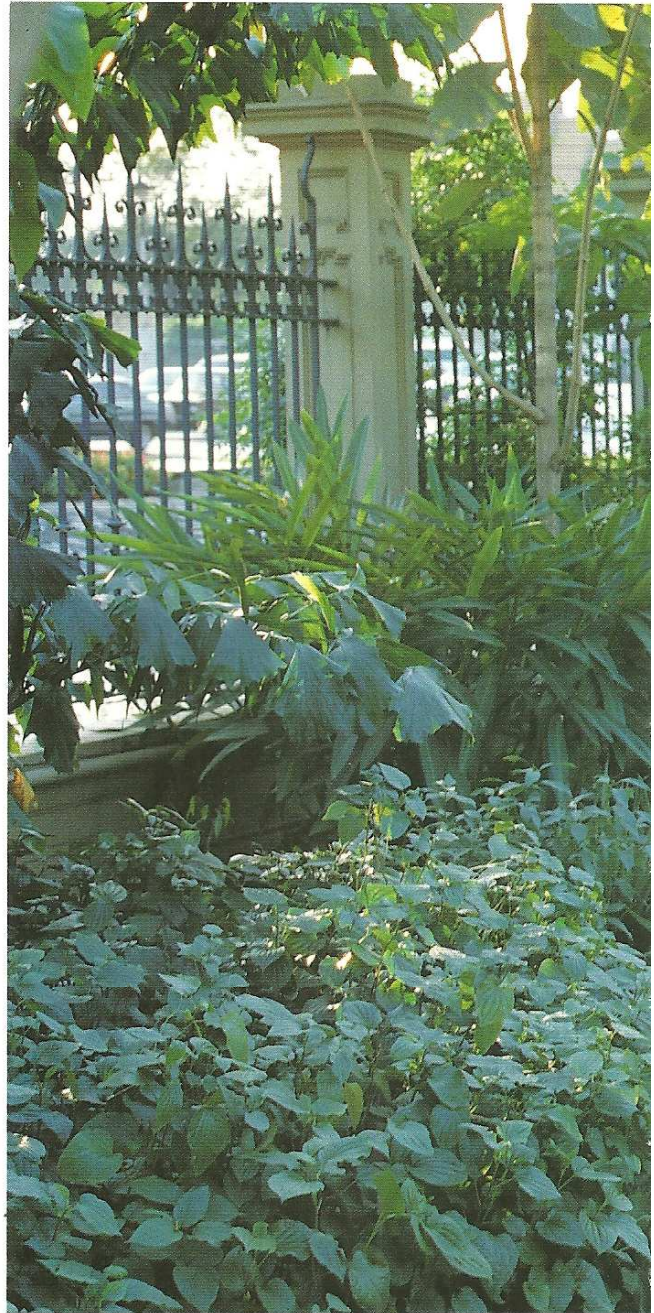
ได้แก่ มะขาม ขี้เหล็ก แสมสาร ชุมเห็ดเทศ มะกาสลัดได ได้ปลูกลงในกลุ่มของต้นคนขนาดใหญ่อายุเดิม หรือกลุ่มสมุนไพรที่ใช้รักษาเหงือกและฟัน ก็ปลูกเพิ่มเติมลงในกลุ่มต้นข่อยและมะขามเทศ ซึ่งมีสรรพคุณเป็นยาใช้ในการป้องกันและรักษาโรคเหงือกฟันได้ดีเช่นกัน

สวนสมุนไพรสาธิตแห่งนี้ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับชนิดและคุณประโยชน์เบื้องต้น ตลอดจนเป็นรูปแบบตัวอย่างของการอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร

THE DEMONSTRATION MEDICINAL PLANTS PLOT

In the area of the Royal Chitralada Projects, a demonstration plot of medicinal plants was created in 1986 on a narrow strip of palace land, lying between the fence and the palace road on the south and west sides. Covering an area of just over 0.4 acre, the garden stretches from Maha Mongkhon Pavillion to the West Gate and is considered an on-going activity of another royal-initiated “**Project on Medicinal Plants in Forestland**”, launched in 1980 at the Research Centre for the Development of Khao Hin Son, under royal initiative in Chachoengsao Province.

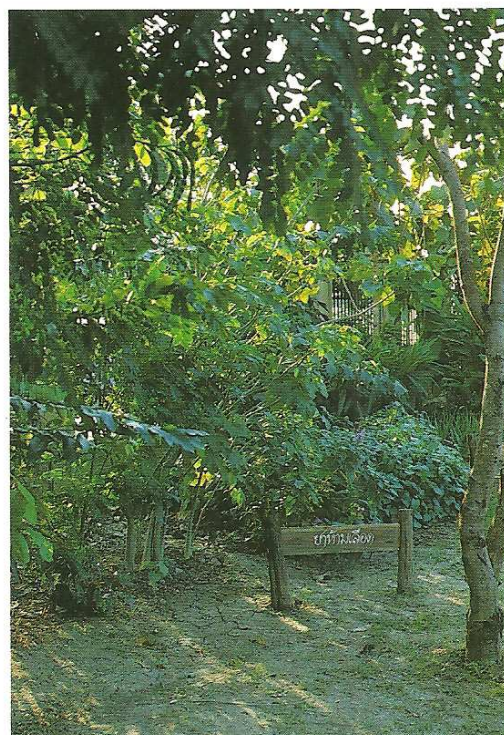
For the purpose of research and studies, these medicinal plants have been planted in several groups, determined by their traditional treatment values, including purgative, stomachic, accelerating lochial discharge, cardiotonic, anti-cough and expectorant, antipyretic, haemorrhoidal preparation, anti-peptic-ulcer, diuretic, anti-sprain, tonic, detoxificant, antidiarrheal, anthelmintic, anti-toothache, anti-dermatitis, hemostatic, antiseptic and other spices. The project medicinal plants were intermingled with existing species, already flourishing in the area; for example, such antidiarrheal plants as **Makham** or tamarind (*Tamarindus indica*), **Khilek** or cassod tree (*Cassia siamea*), **Samae San** (*Cassia garrettiana*), **Chumhet Thet** or ringworm bush, seven golden candles sticks (*Cassia alata*), **Maka** (*Bridelia ovata*), **Salatdai** (*Euphorbia antiquorum*) were planted

among the group of large **Khun** trees or Golden showers (*Cassia fistula*); other category of plants, traditionally used for the prevention and treatment of gingival and dental diseases, were added to the group of **Khoi** (*Streblus asper*) and **Makham Thet** or Manila tamarind (*Pithecellobium dulce*) which have the same medicinal values.

The demonstration medicinal plants plot serves as another model for *ex situ* conservation site where students and researchers can learn about the characteristics of various species and their basic values.

เสลดพังพอน

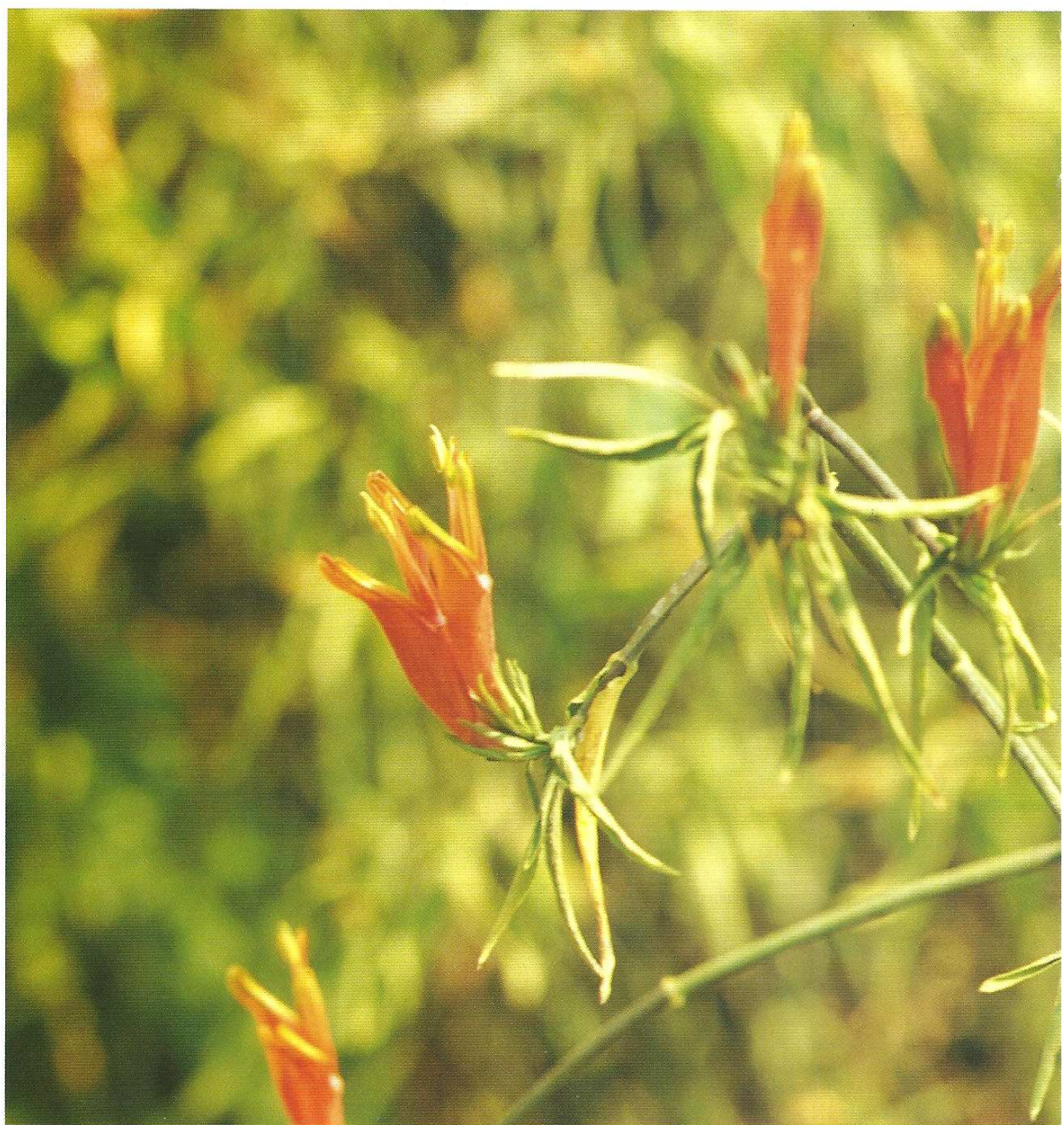
ไม้พุ่มแตกกิ่งก้าน ตามข้อมีหนาม ใบสดรักษาโรค
ผิวหนังพวกเริม และงูสวัด ใช้เตรียมเป็นยาทา
และใช้ลดพิษอักเสบที่เกิดจากแมลงสัตว์กัดต่อย

Hop-headed barleria

Barleria lupulina

An erect shrub up to 1 m high; thorny at nodes.

Leaves are externally used as anti-inflammatory,
for herpes simplex, herpes zoster and insect
bites.

พญาปล้องทอง พญาขอ

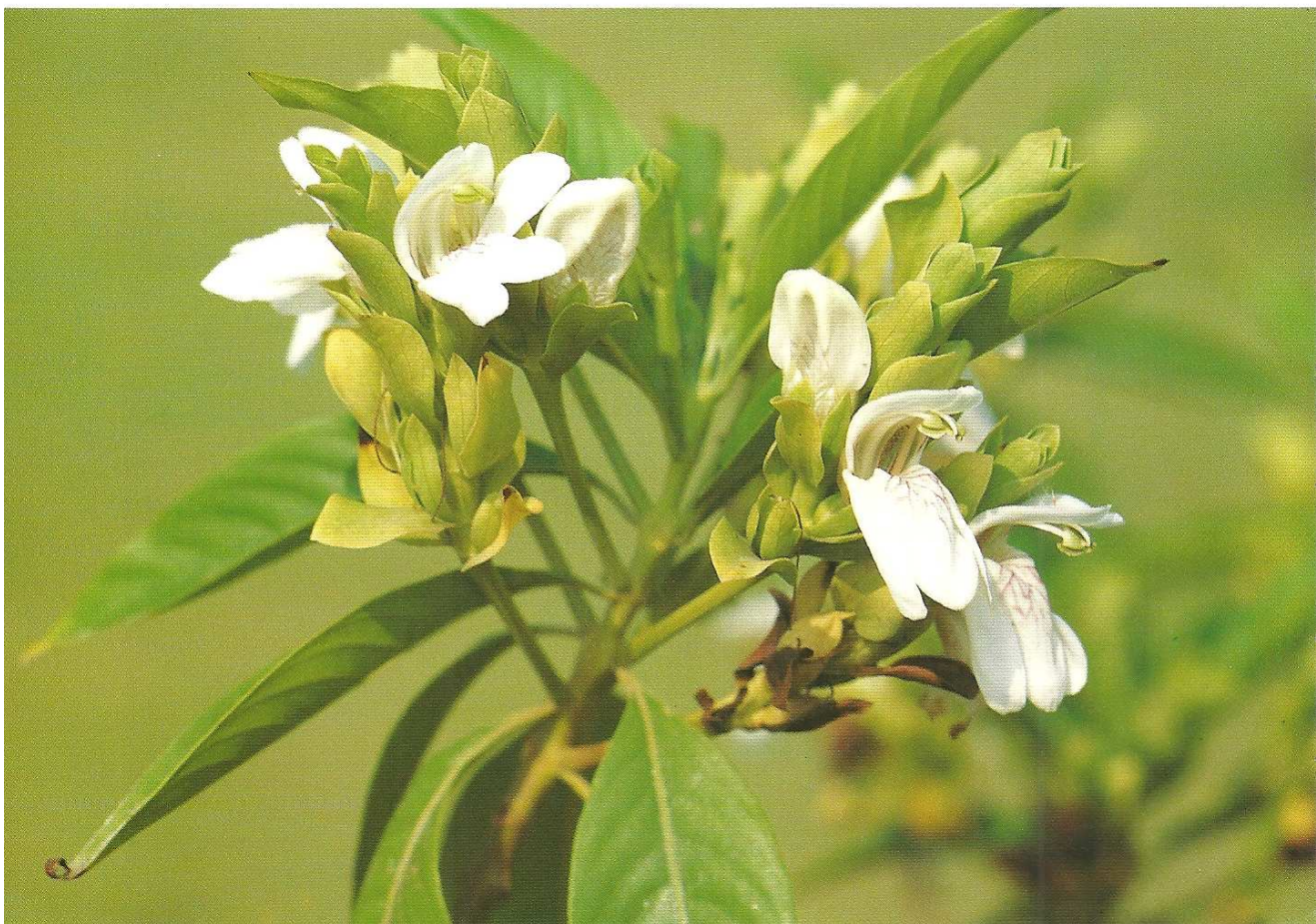

ไม้พุ่มแกมเถา พบบ้างในป่าผลัดใบ ใบสดใช้ตำ
หรือพอกลดการอักเสบจากแมลงสัตว์กัดต่อย

Phaya plong thong, Phaya yo

Clinacanthus nutans

Herbaceous climber; cultivated or occasionally in
mixed deciduous forests. Leaves are externally
used as anti-inflammatory, for burn and insect
bites.

เสนียด

ไม้พุ่มแตกกิ่งก้าน พบขึ้นตามบริเวณป่าเต็งรัง
น้ำคั้นจากใบสดผสมกับน้ำผึ้งใช้จิบแก้ไอ ยาต้ม
ของใบและรากผสมกับพริกไทยแก้หลอดลมอักเสบ
เรื้อรัง มียาแผนปัจจุบันเตรียมเป็นยาแก้ไอ ขับ
เสมหะ ได้จากสารที่เป็นอนุพันธ์ของเสนียด ใบ
ใช้ย้อมผ้าให้สีเหลือง

Saniat

Justicia adhatoda

Small shrub with several stems; scattered in deciduous dipterocarp forests. Leaf juice mixed with honey are used as anti-cough; decoction from leaves and roots mixed with pepper are used as anti-bronchitis.

ทองพันชั่ง หญ้ามันไก่

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบ รากสดหรือรากแห้ง ตำแช่
เหล้าโรง ใช้รักษาโรคกลากและเกลื้อน

Common rhinacanthus

Rhinacanthus nasutus

Cultivated shrub. Fresh leaves and fresh or
dried roots macerated with local whiskey are
externally used as antifungus.

โมกมัน มุกน้อย

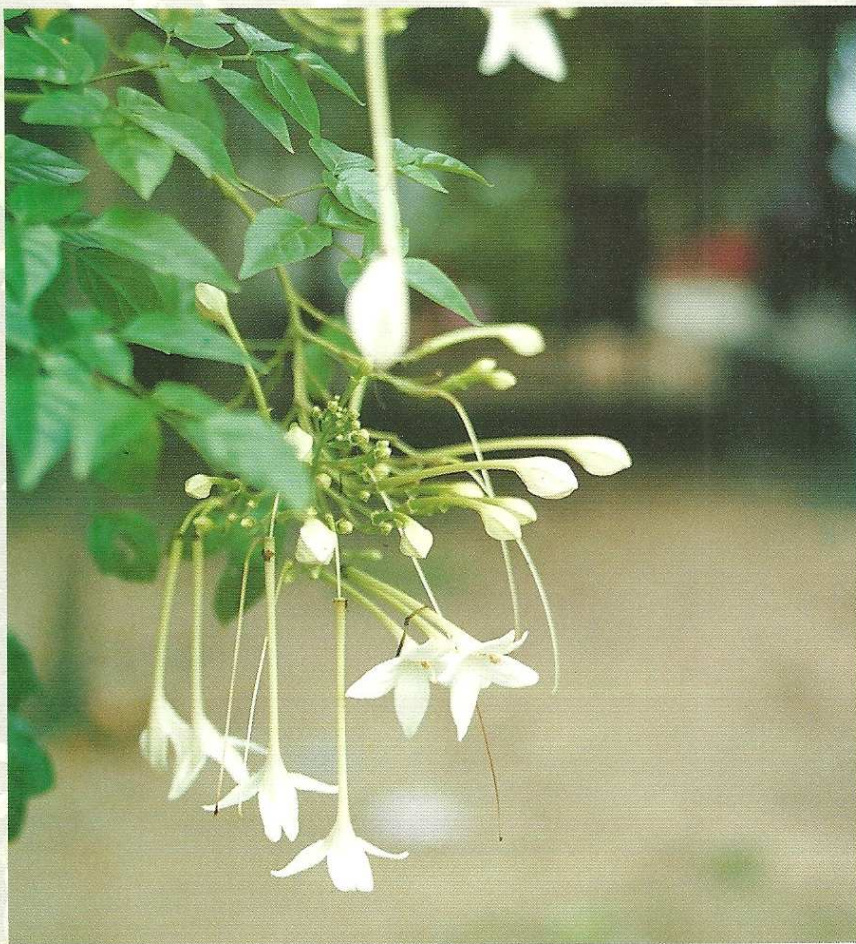
ไม้ต้นขนาดกลาง พบตามป่าเบญจพรรณ เปลือก
ใช้เป็นยาเจริญอาหาร ดอกเป็นยาระบาย

Mok man, Muk noi

Wrightia arborea

Medium, deciduous tree; common in mixed deciduous forests. Decoction from bark and flowers are used as bitter tonic and laxative consecutively.

ปีป กาสะลอง

ไม้ต้นผลัดใบ พบในป่าเบญจพรรณ นิยมปลูก
เป็นไม้ประดับ ดอกมีกลิ่นหอม ดอกแห้งใช้สูบ
รักษาหืด รากบำรุงปอด รักษาวัณโรค

Cork tree

Millingtonia hortensis

Deciduous tree; scattered in mixed deciduous forests, commonly cultivated; bark corky. Flowers are used as bronchodilator; dried flowers can be smoked to relieve asthmatic symptom. Decoction from root is used as lung tonic and anti-tuberculosis.

พะยุง

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ของป่าดิบแล้งทางภาค
อีสานและภาคตะวันออก ใบประกอบแบบขนนก
ชั้นเดียว ใบย่อยเรียงสลับ ดอกและผลตก ออก
เป็นช่อที่ปลายกิ่ง เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้างและทำ
เครื่องเรือนที่มีคุณภาพสูง

Phayung

Dalbergia cochinchinensis

Large deciduous tree of dry evergreen forests.
Leaves 1-pinnate; leaflets alternate. Flowers
many in a terminal inflorescence. Wood for
quality furnitures.

บุก

พืชล้มลุก ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ มีหัวใต้ดินใหญ่ หัวใช้เตรียมอาหาร รับประทานแล้วจะไม่ทำให้ อ้วน และใช้ปรุงเป็นยากัดเสมหะ

Buk

Amorphophyllus campanulatus

Large, perennial succulent herb with large underground tuber; common in mixed deciduous forests. Tuber containing glucomannan, which is calorie-free carbohydrate, can be prepared as herbal foods especially the food supplement for diabetic patient; fresh tuber can be prepared as expectorant.

เล็บมือนาง

ไม้เถาขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าละเมาะ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ เมล็ดใช้ขับพยาธิตัวกลมในเด็ก

Rangoon creeper, Drunken sailor

Quisqualis indica

Large, woody climber; scattered in thickets and secondary forests, commonly cultivated. Seeds are used as anthelmintic for round worm in children.

สมอพิเภก

ไม้ต้นขนาดใหญ่ พบทั่วไปตามป่าผลัดใบ และ ป่าดิบแล้ง ผลอ่อนเป็นยาระบาย ผลแก่จัดเป็นยา แก้ท้องเดิน ผลเป็นยาเจริญอาหาร ผลแห้งต้มกับ น้ำแก้ไอ

Beleric Myrobalan

Terminalia bellirica

Large tree; common in deciduous forests and dry evergreen forests, except in the peninsular region. Young fruits are used as laxative; decoction from the old fruits is used as antidiarrhea, tonic and anti-cough.

สมอไทย

ไม้ต้นขนาดใหญ่ในป่าเบญจพรรณ ผลอ่อนเป็น
ยาระบายใช้เป็นอาหาร ผลแก่เป็นยาฝาดสมาน
แก้อาการท้องเดินและใช้เจริญอาหาร

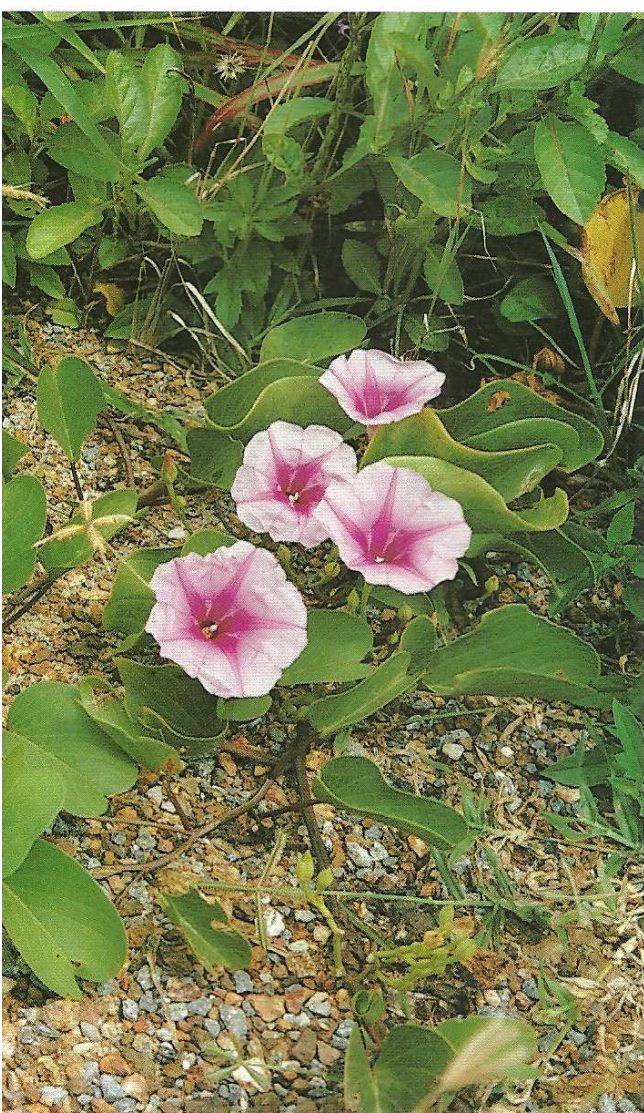
Myrobalan tree, Ink nut tree

Terminalia chebula

Large tree; scattered in mixed deciduous forests.
Fresh fruits are used as laxative and expectorant;
decoction from the old fruits is used as tonic and
antidiarrhea.

ผักบุ้งทะเล

พืชล้มลุก เลื้อยไปตามหาดทราย ใช้รากหรือใบ
สดตำพอกหรือทาบริเวณที่ถูกแมงกะพรุน หรือถูก
แมลงสัตว์กัดต่อย

Goat-foot vine, Beach morning glory,

Seaside morning glory

Ipomoea pes-caprae

Creeping or twining, smooth vine, gregarious on
sandy seashores. Fresh leaves are used as poultice
for anti-inflammatory and antihistamine; poultice
from leaves or fresh roots are used to relieve
poison caused by jelly-fish.

พะยอม

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ชอบขึ้นตามป่าผลัดใบและป่าดงดิบ เปลือกต้มรับประทานเป็นยาแก้อาการท้องเดิน ใสเป็นสารกันบูดใสน้ำตาลสด ที่ได้จากวงตาลและวงมะพร้าวเพื่อนำไปเคี้ยวทำน้ำตาล ใ้รับประทานกับหมาก ดอกใช้ลดไข้ เป็นอาหาร

Phayom

Shorea roxburghii

Large tree; scattered in deciduous forests and evergreen forests. Barks containing tannin and anti-oxidant substances are used as a masticatory in the betel-quid; decoction from bark is used as antidiarrhea. Flowers mixed with other herbs are used as antipyretic and cardiotonic.

ตะโก ตะโกนา

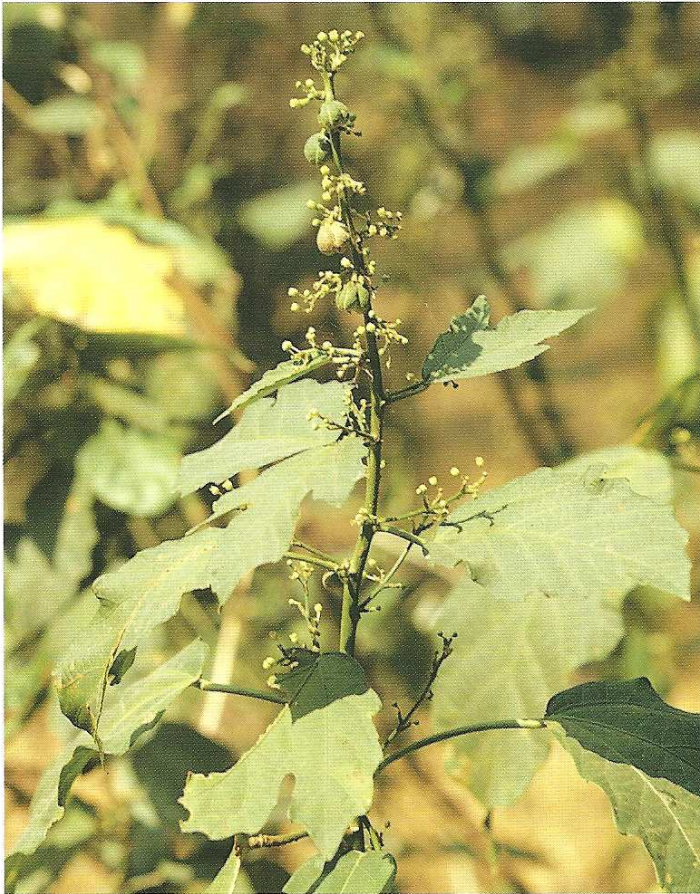
ไม้ต้นขนาดกลาง เปลือกสีดำ พบตามป่าผลัดใบ
แล้ง และป่าละเมาะ น้ำต้มเปลือกและเนื้อไม้รับ
ประทานเป็นยาบำรุงธาตุ ผลรักษาอาการท้องเดิน
ผลสดใช้ย้อมแห อวนที่ทำด้วยด้าย

Tako, Tako na

Diospyros rhodocalyx

Medium tree with blackish bark, common in dry
deciduous forests. Decoction from bark and
wood is used as stomachic; ripe fruits are used for
antidiarrhea; young fruits used for dyeing nets
and clothes.

ตองแตก

ไม้พุ่ม ขึ้นในป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณ ราก
เป็นยาถ่าย เมล็ดเป็นยาถ่ายอย่างแรง น้ำมันจาก
เมล็ดใช้ทาถูแก้ปวดข้อ

Tong taek

Baliospermum montanum

Small shrub; scattered in dry evergreen forests
and mixed deciduous forests. Decoction from
roots or oil from seeds is used as hydragogue; oil
from seed is also used as rubefacient for anti-
rheumatism.

เปล้าน้อย

ไม้พุ่ม ขึ้นในป่าเบญจพรรณ จังหวัดประจวบ-คีรีขันธ์ และจังหวัดปราจีนบุรี ใบเพสลาด มีด้วยารักษาแผลในกระเพาะอาหารและลำไส้เล็กส่วนต้น ได้เตรียมเป็นยาแผนปัจจุบันจำหน่ายแล้ว

Plao noi

Croton sublyratus

Shrubby tree; scattered in mixed deciduous forests of Prachinburi and Prachuap Kirikhan. Leaf containing plaunotol (CS-684) with the anti-ulcer effects for both gastric and duodenal ulcer in modern medicine.

ประจำไก่อ่ มะคำไก่อ่

ไม้ต้นขนาดเล็ก ขึ้นตามป่าเบญจพรรณทั่วไป ทั้ง
ต้นเป็นยาเย็น มีกลิ่นหอม ขับปัสสาวะ น้ำต้มใบ
หรือผล หรือ เมล็ด รับประทานเป็นยาลดไข้ และ
รักษาไข้หวัด

Prakham kai, Makham kai

Drypetes roxburghii

Small tree; common in mixed deciduous forests.
Decoction from leaves or fruits or seeds is used
as antipyretic and anti-influenza.

สลัดไดป่า

ไม้พุ่มขนาดเล็ก มียางขาว ขึ้นตามเขาหินปูนและ
โขดเขาริมทะเล ยางสดจากต้นเป็นยาถ่ายอย่าง
แรง ทำให้อาเจียน ใช้แก้หูด

Salatdai pa

Euphorbia antiquorum

Erect, branched, fleshy, cactus-like plant, with
milky juice; common on limestone hills and along
the rocky sea-shores. Latex is internally used as
purgative; fresh latex is externally used to remove
warts.

มะขามป้อม

ไม้ต้นขนาดเล็ก ขึ้นประปรายตามป่าเบญจพรรณ
ป่าเต็งรัง และป่าดิบเขา ผลเป็นยาแก้ไอ ชุ่มคอ
น้ำต้มรากเป็นยาลดไข้

Ambal, Emblic, Indian gooseberry,

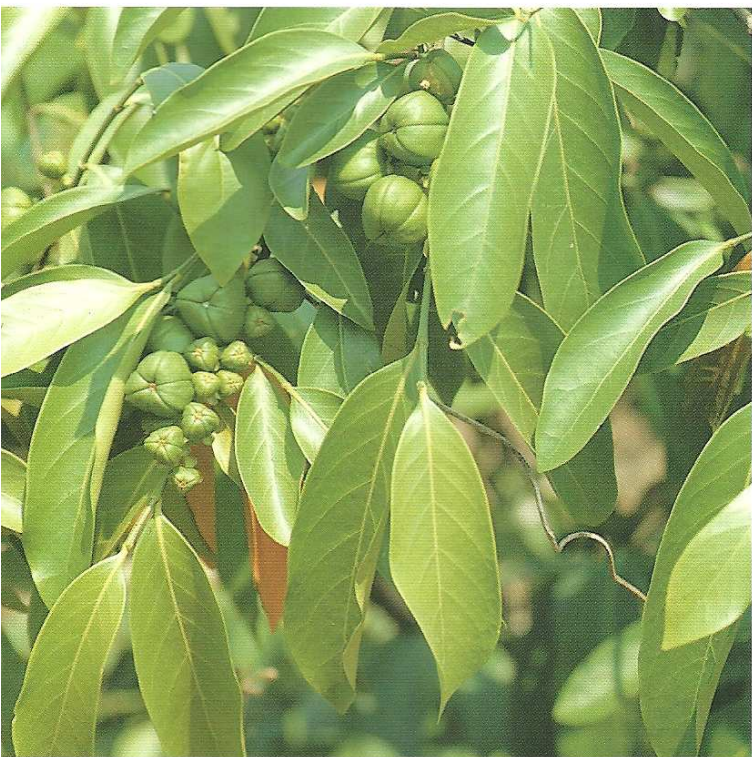
Malacca tree

Phyllanthus emblica

Small tree; scattered in mixed deciduous forests, deciduous dipterocarp forests and open hill evergreen forests. Edible fruits with high vitamin C content are used as expectorant, anti-scurvy and diuretic. Decoction from root is used as antipyretic.

ขันทองพยับบาท

ไม้ต้นขนาดเล็ก ต้นตัวผู้และต้นตัวเมียแยกกัน ขึ้นในป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ เนื้อไม้ต้มผสมกับตัวยาจีนใช้รักษากามโรค ต้น เปลือกต้มน้ำใช้เป็นยาถ่าย แก้ประดง

Khan thong phayabat

Suregada multiflorum

Shrubby tree; common in mixed deciduous forests and dry evergreen forests. Flowers unisexual. Decoction from wood and other herbs is used for treatment of venereal diseases. Decoction from bark is used for treatment of acute skin diseases and urticaria.

สารภีทะเล กระทิง

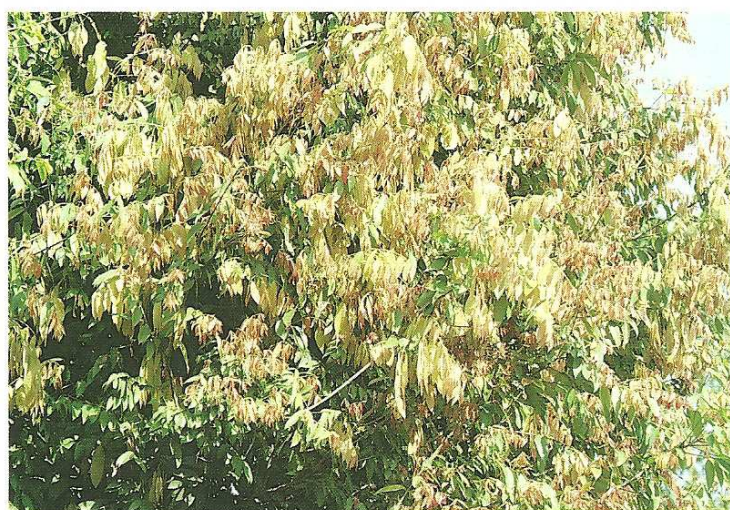

ไม้ต้นขนาดกลาง ขึ้นตามป่าชายทะเล ดอกมีกลิ่นหอม ใช้ปรุงเป็นยาหอมบำรุงหัวใจ น้ำมันจากเมล็ดใช้ทำเครื่องสำอาง ใช้ทาถูนิ้ว แสบปวดข้อ เคล็ดบวม

Alexandrian Laurel

Calophyllum inophyllum

Medium tree; frequent along sandy seashores. Powder prepared from flowers is used as cardiotonic. Seed oil is used as rubefacient for sprain and muscular pain.

บุญาค

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าดงดิบ ดอกหอม ปรุง
เป็นยาหอมบำรุงหัวใจ เป็นหนึ่งในเกสรทั้งห้า
ดอกใช้เตรียมบุหงา กระพี้ใช้ขับเสมหะ

Iron wood, Ceylon iron wood

Mesua ferrea

Large tree; scattered in evergreen forests.

Decoction from outer wood is used for expectorant.

Powder prepared from flowers is used as
cardiotonic, stomachic, carminative and astringent.

หญ้าหนวดแมว พยับเมฆ

พืชล้มลุก ลำต้นและกิ่งเป็นเหลี่ยม ใบแห้งใช้เป็น
ยาขับปัสสาวะ ละลายนิ่ว

Ya nuat maeo, Phayap mek

Orthosiphon aristatus

Perennial herb, stems and branches four-angled.
Infusion from leaves is used as diuretic and
treatment of gallstones; leaf containing high
percentage of potassium salts, should be
precautious in cardio-vascular patients.

หญ้าหนวดแมว พยัพเมฆ

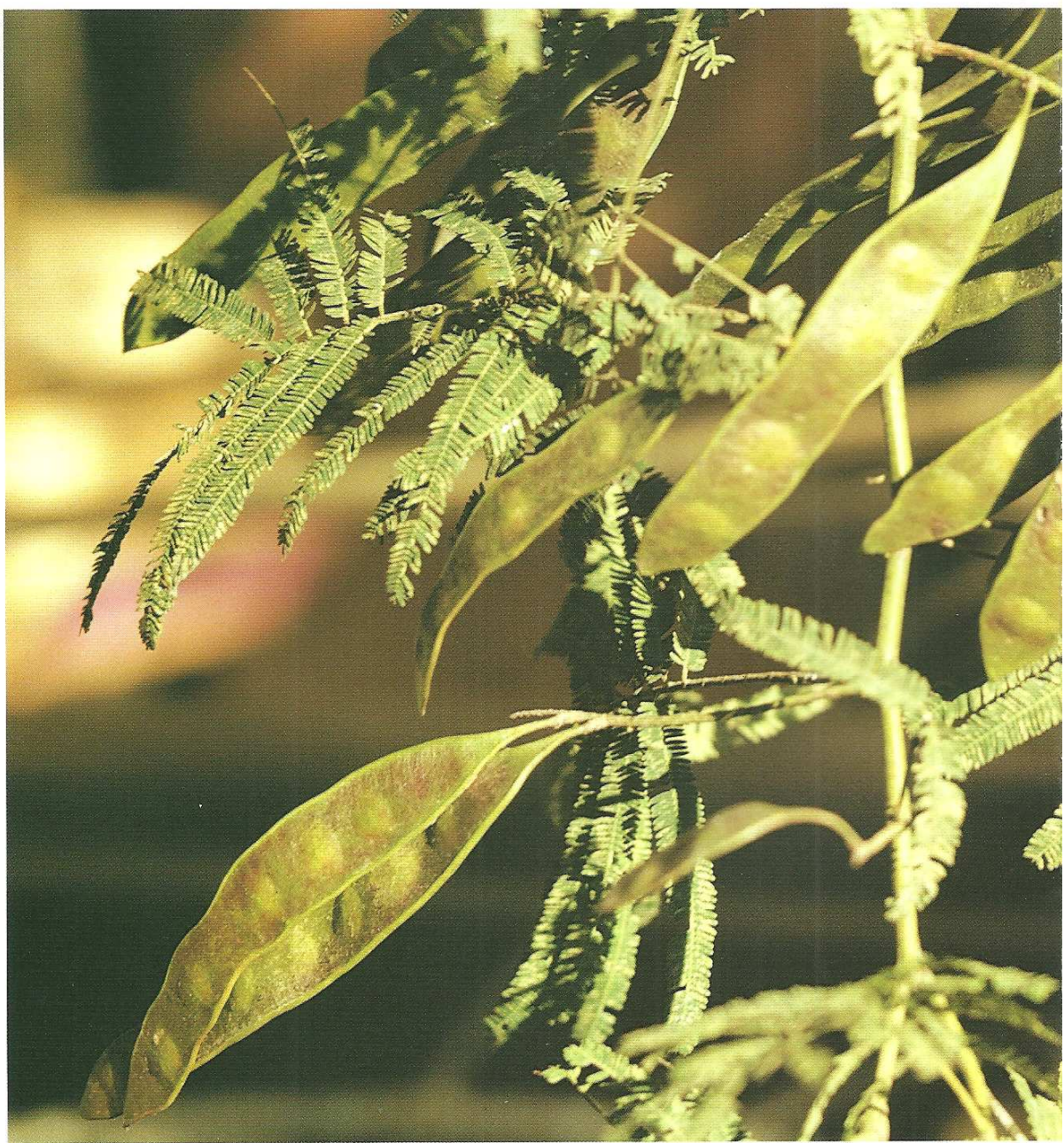

พืชล้มลุก ลำต้นและกิ่งเป็นเหลี่ยม ใบแห้งใช้เป็น
ยาขับปัสสาวะ ละลายนิ่ว

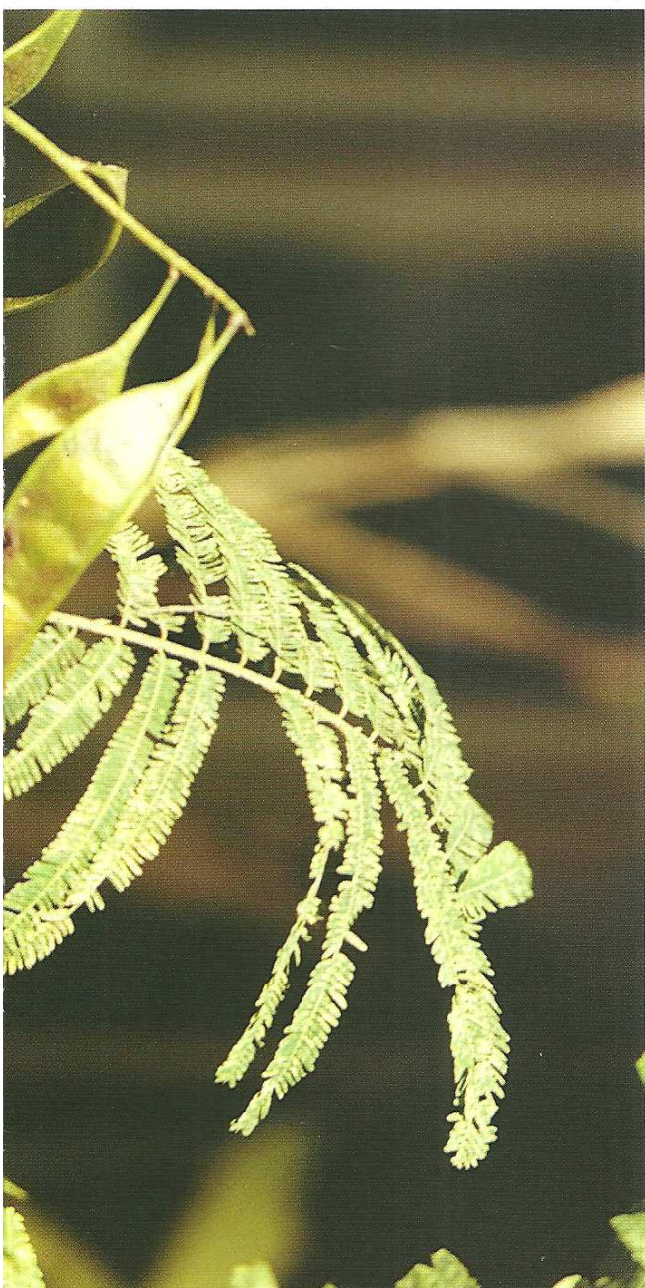
Ya nuat maeo, Phayap mek

Orthosiphon aristatus

Perennial herb, stems and branches four-angled.
Infusion from leaves is used as diuretic and
treatment of gallstones; leaf containing high
percentage of potassium salts, should be
precautious in cardio-vascular patients.

สีเสียดแก่น สีเสียดเหนื่อ

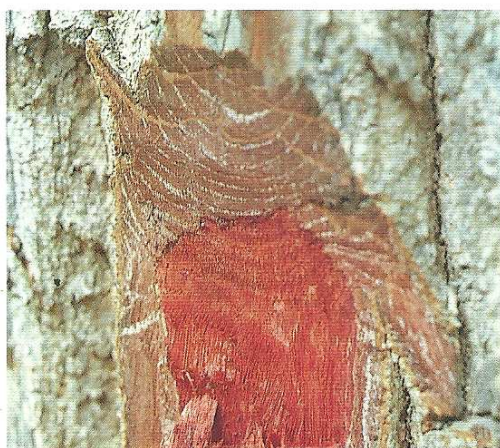

ไม้ต้นขนาดกลาง มีหนาม ปลูกตามพื้นที่แล้ง
ยางที่ได้จากการเคี้ยวเนื้อไม้ให้สีเสียดเป็นก้อนสี
น้ำตาลดำ แข็ง ใช้กินกับหมาก กันปูนกัดปาก ใช้
สีเสียดรักษาอาการท้องเดิน แก้บิด รักษาแผลน้ำ
กัดเท้า ผงสีเสียดโรยห้ามเลือด

Catechu tree, Cutch tree, Kathe of India

Acacia catechu

Medium, spiny tree; cultivated in the dry habitats.
Gum from wood is used as masticatory in the
betel-quid, antidiarrhea, antidyentery and
treatment of fungal diseases of foot; wood powder
is used to stop bleeding.

ส้มป่อย ส้มขอน

ไม้เถาเนื้อแข็ง มีหนาม พบตามที่รกร้าง ใบใช้
ปรงเป็นยาฟอกโลหิต ผักเป็นยา ขับเสมหะ ผักใช้
สระผม กำจัดรังแค ผมจะสะอาด รักษาชันนะตุ

Som poi, Som khon

Acacia concinna

Large woody, thorny climber; common in old clearings. Decoction from pods is deobstruent in case of biliary derangements; externally used in hair washing for the treatment of anti- dandruff and infected seborrhoea.

ไม้พุ่มมีหนาม ขึ้นเป็นชุ่มใหญ่ตามป่าเบญจพรรณ
และปลูกกันบ้างตามหมู่บ้าน แก่นเป็นยาบำรุง
โลหิต ใช้แต่งสีแดงในน้ำยาอุทัย และอื่นๆ

Sappanwood, Sappan tree

Caesalpinia sappan

Small shrubby, thorny tree; common in deciduous scrubs, occasionally cultivated as hedges in the villages. Decoction from wood is used as blood tonic, treatment of pulmonary diseases. Red dye can be obtained from wood.

ซี่เหล็ก ผักจี้ซี่

ไม้ต้นขนาดกลาง ขึ้นตามป่าโปร่งชุ่มชื้น แก่นหรือทั้ง ๕ ส่วน (ราก ต้น ใบ ดอก ผล) ต้มน้ำดื่มเป็นยาแก้อาการท้องผูก ใบแห้งต้มน้ำดื่ม ช่วยให้นอนหลับ

Cassod tree, Thai copper pod

Cassia siamea

Medium tree; common in moist secondary growths. Decoction from dried leaves is used as tranquilizer; young leaves and flowers are used as vegetables; decoction from all parts (root, leaf, wood, flower and fruit) is used for anti-constipation.

หางไหลแดง กะลำพะยะ

ไม้เถาขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าละเมาะริมแม่น้ำ
ลำคลอง เถาใช้เบื่อปลา ใช้เป็นยาก็จัดและ
ปราบศัตรูพืช

Hanglai daeng, Kalampho

Derris elliptica

Rambling woody climber; common in thickets by
streams. Root containing rotenone with the
insecticidal properties, is locally used as fish-
poison.

แสงใจ

ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็ก ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง เมล็ดมีรสขม จำนวนน้อยเป็นยา เจริญอาหาร ถ้ารับประทานมากมีพิษ ทำให้ กล้ามเนื้อกระตุก ชัก และอาจตาย

Salaeng chai

Strychnos nux-vomica

Small, deciduous tree; common in mixed deciduous and deciduous dipterocarp forests. Seeds, containing alkaloids strychnine and brucine, are used in small amount as bitter tonic, cardiotonic and central nervous system stimulant, but very poisonous in large amount which may cause muscle stiffness, spasm and convulsion to death.

สะเดา

ไม้ต้นขนาดกลาง ขึ้นตามป่าเบญจพรรณแล้ง
เมล็ดใช้เป็นยากำจัดและปราบศัตรูพืช ยอดอ่อน
เป็นอาหาร ก้านใบปรุงเป็นยาแก้ไข้

Siamese neem tree

Azadirachta indica* var. *siamensis

Medium tree; scattered in mixed deciduous forests.
Leaves and seeds containing azadirachtin are
used as insecticide; young leaves and flowers are
used as vegetables; dried petioles are used as
antipyretic and flowers as stomachic.

เถาย่านาง

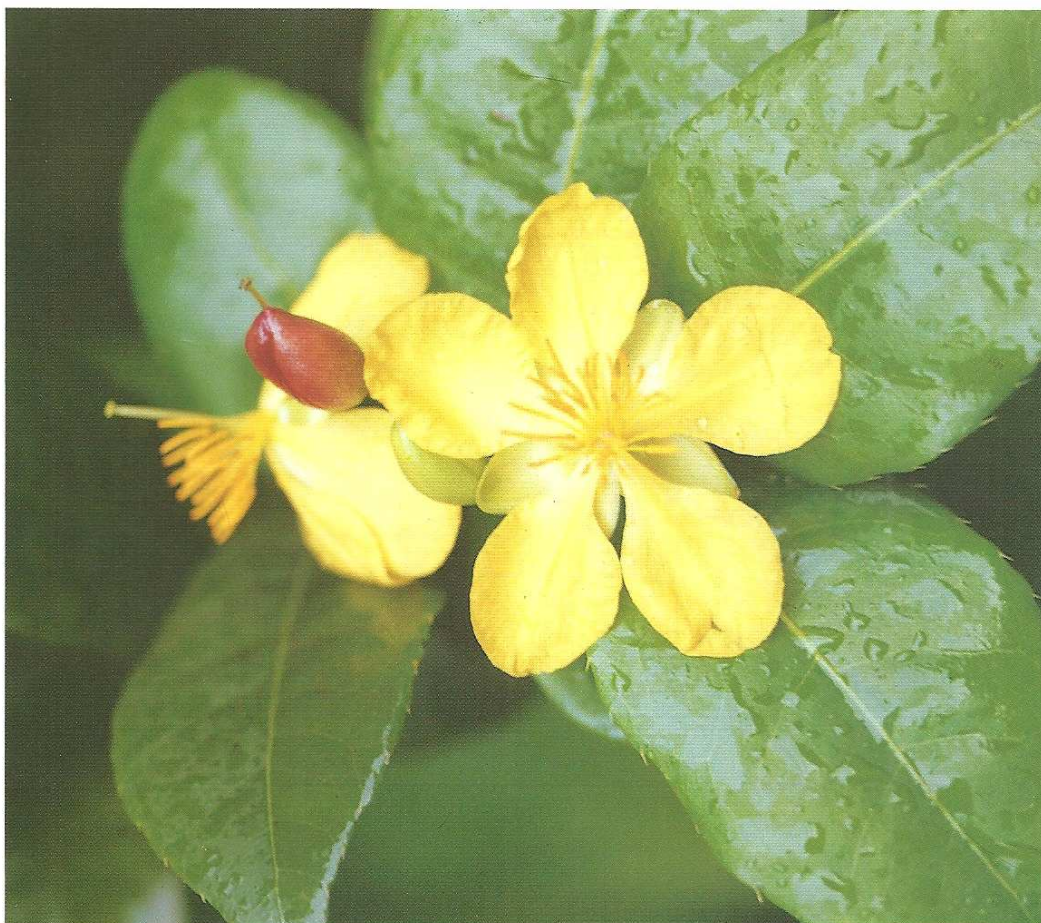
ไม้เถาขนาดเล็ก ใช้รากแห้งต้มกับน้ำ ดื่มน้ำช่วย
ลดไข้ ราก ใบ ต้นสดตำผสมกับข้าวเจ้า เติมน้ำ
สะอาดคั้น กรอง เติมเกลือ และน้ำตาลทรายแดง
ดื่มจะทำให้อาเจียน จะลดพิษอาหารที่รับประทาน
เข้าไป เช่น เห็ดพิษ พิษจากกลอย

Thao ya nang

Tiliacora triandra

Climber, common in old clearings. Decoction from dried roots is used as antipyretic. Fresh parts of roots, leaves and stems mixed with rice grain, salt and red cane sugar are used as emetic to detoxify food poisoning from poisonous mushroom or *Dioscorea* tuber.

กระเจาะ ช้างน้ำ

ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็ก ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ
และป่าเต็งรัง รากใช้ขับพยาธิ

Kra chae, Chang nao

Ochna integerrima

Deciduous treelet; common in mixed deciduous
and deciduous dipterocarp forests. Decoction
from roots is used as anthelmintic.

บอระเพ็ด จุ่งจิง

ไม้เถา ขึ้นตามที่รกร้าง เถามีปุ่มปมและมีราก
อากาศ เถาใช้เป็นยาขมเจริญอาหาร ยาลดไข้
เตรียมเป็นยาอายุวัฒนะ ยาแผนปัจจุบัน ยาธาตุ
น้ำแดง

Borapet, Chung ching

Tinospora crispa

Climbing, dioecious fleshy vine, with scattered
tubercles on stems; common in thickets. Aqueous
extract from vines are used for bitter tonic,
antipyretic, stomachic and for longevity.

หว่า

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าดิบ และป่า
ผลัดใบขึ้นทั่วไป เปลือกต้มน้ำรับประทานแก้ท้องเดิน
แก้บิด ใบและเมล็ด รักษาบิด และท้องเดิน เมล็ด
ช่วยลดน้ำตาลในเลือด

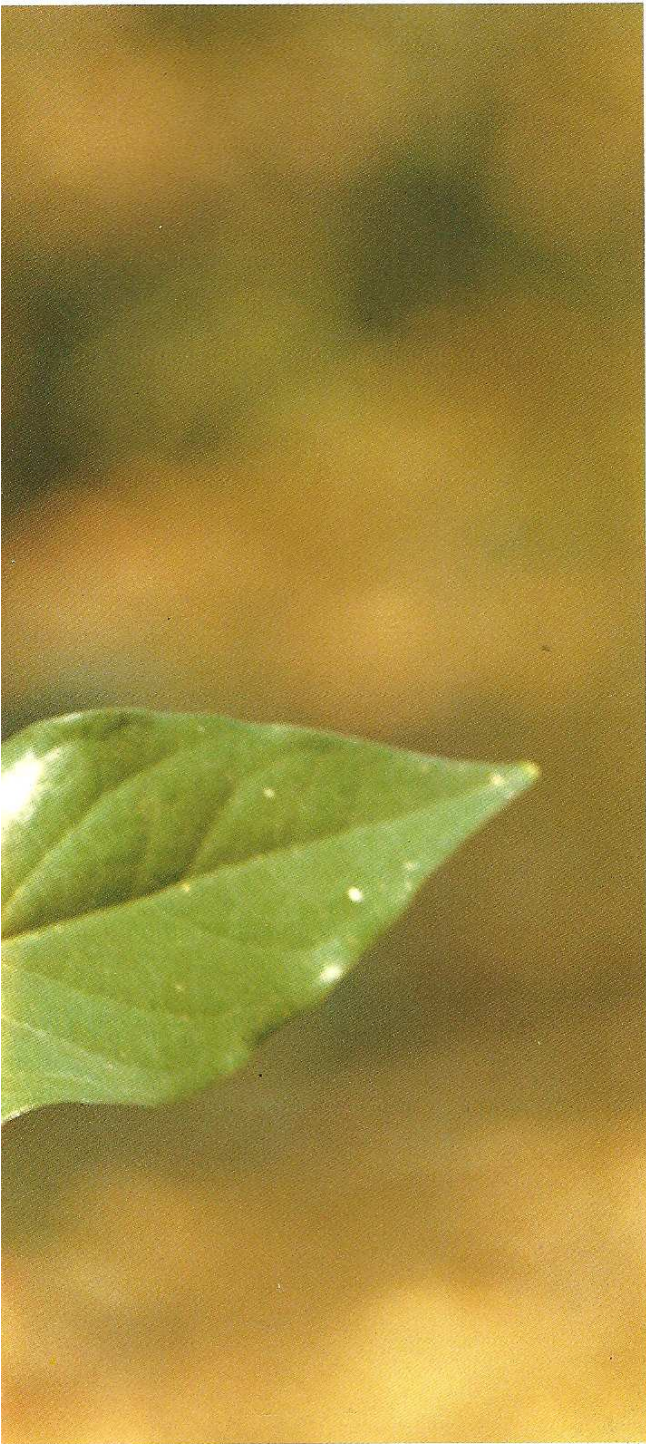
Jambolan plum, Java plum

Syzygium cumini

Large, evergreen tree; common in both evergreen
and deciduous forests. Decoction from bark is
used as antidiarrhea and antidyentery. Fruits are
used as antidiarrhea. Seeds are used as antidiarrhea
and non-specific antidote for strychnine poisoning.

ดีปลี

ไม้เถา มีรากตรงข้อเพื่อใช้ยึดเหนี่ยวเถา เถาหรือ
ผลแก่ใช้ต้มกับน้ำแก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
คลื่นไส้อาเจียน เนื่องจากธาตุไม่ปกติ ใช้ผลแก่
ฝนกับน้ำมะนาวแทรกเกลือกวาดคอ และไอ และ
ขับเสมหะ

Dipli

Piper retrofractum

Dioecious creeper with drupaceous fruit. Decoction
from vine or dried unripe fruits are used as
carminative, stomachic, anti-emetic and
expectorant.

พริกไทย

ไม้เถา ผลใช้เตรียมทั้งพริกไทยดำและพริกไทยขาว ผลโตเต็มที่เป็นยาร้อนขับลม แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ เตรียมเป็นยาอายุวัฒนะ เป็นเครื่องเทศ ผลอ่อนเป็นอาหาร

Phrik thai

Piper nigrum

Cultivated, perennial climber, with drupaceous fruits. Ripened fruits are the source of white pepper, whilst unripe fruits the source of black pepper. Young fruits are used as vegetable; dried ripened fruits are used as spices, antifatulent, stomachic, appetizer, diaphoretic, diuretic, nerve stimulant and for longevity.

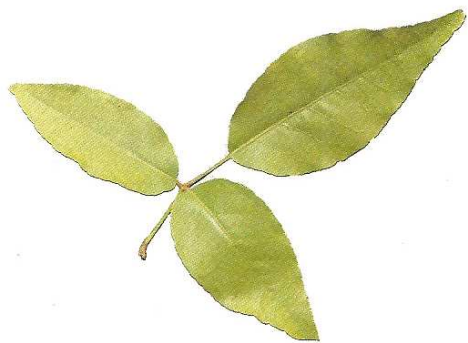
มะตูม มะปิ่น

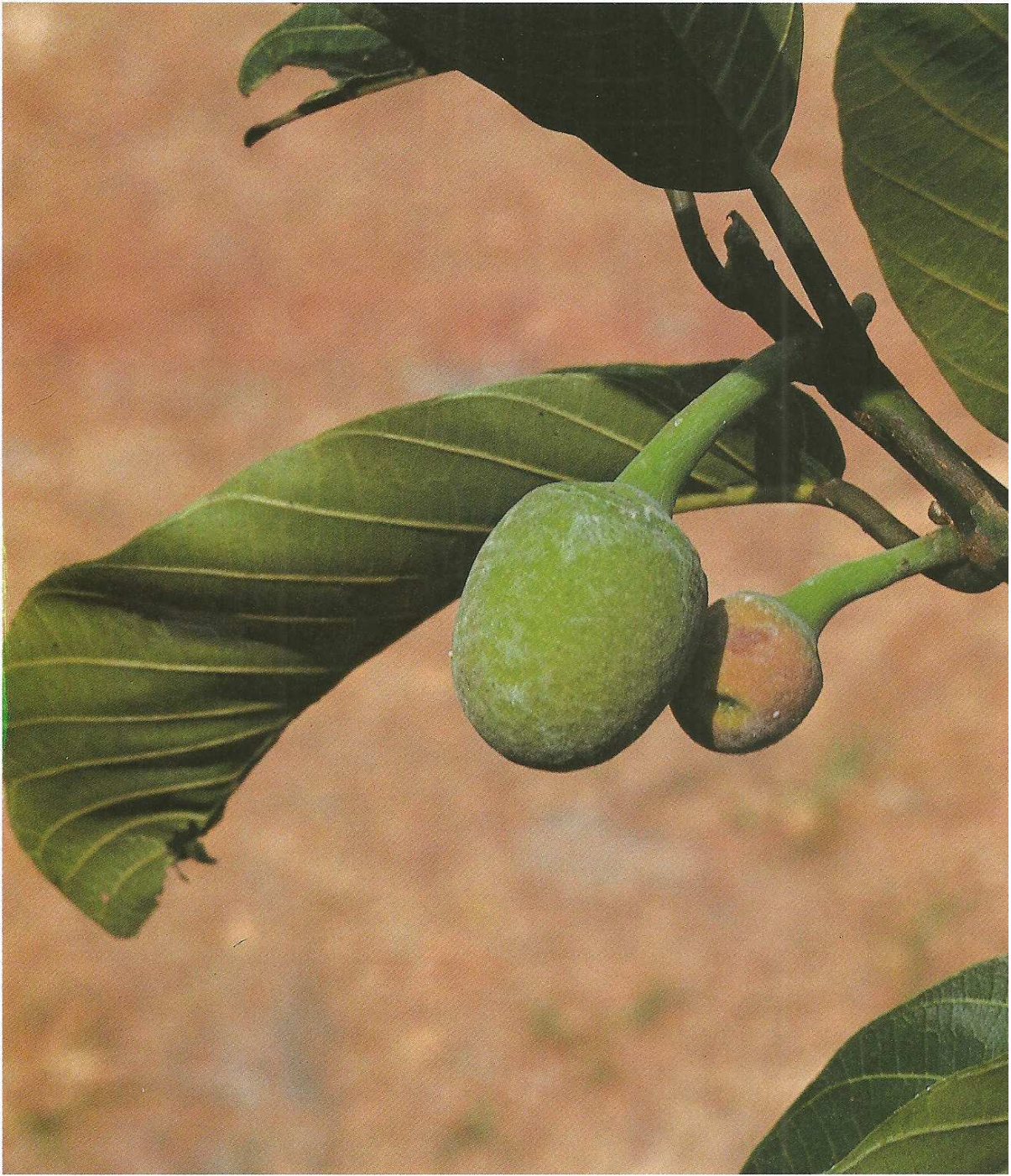
ไม้ต้นผลัดใบ กิ่งก้านมีหนาม ขึ้นในป่าเบญจ-
พรรณและปลูกกันบ้างตามชนบท ดอกสีขาวหอม
ใบมะตูมสดใช้ในพิธีพราหมณ์ ถือเป็นใบไม้
ศักดิ์สิทธิ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะ
พระราชทานให้แก่คู่บ่าวสาว ผู้ที่มากrabบังคม-
ทูลไปต่างประเทศ ฯลฯ ผลแก่ใช้เชื่อม หรือใช้หั่น
ตากแห้ง ใว้ชงน้ำชาดื่มเป็นยาบำรุงธาตุ ผลสุก
เป็นอาหารและระบาย

Matum, Mapin

Aegle marmelos

Small to medium, thorny, deciduous tree; scattered
in mixed deciduous forests and locally cultivated
in the villages. Fresh leaves are considered as the
holy leaves in Bhrahmanism. Fresh leaves are
traditionally used in certain royal ceremonies the
i.e. the Embassadors bidding farewell to the H.M.
the King as the Royal representatives in the
foreign countries, or on occasion of the wedding
performed by the royal families. Infusion from
dried unripe fruit is used medicinally.

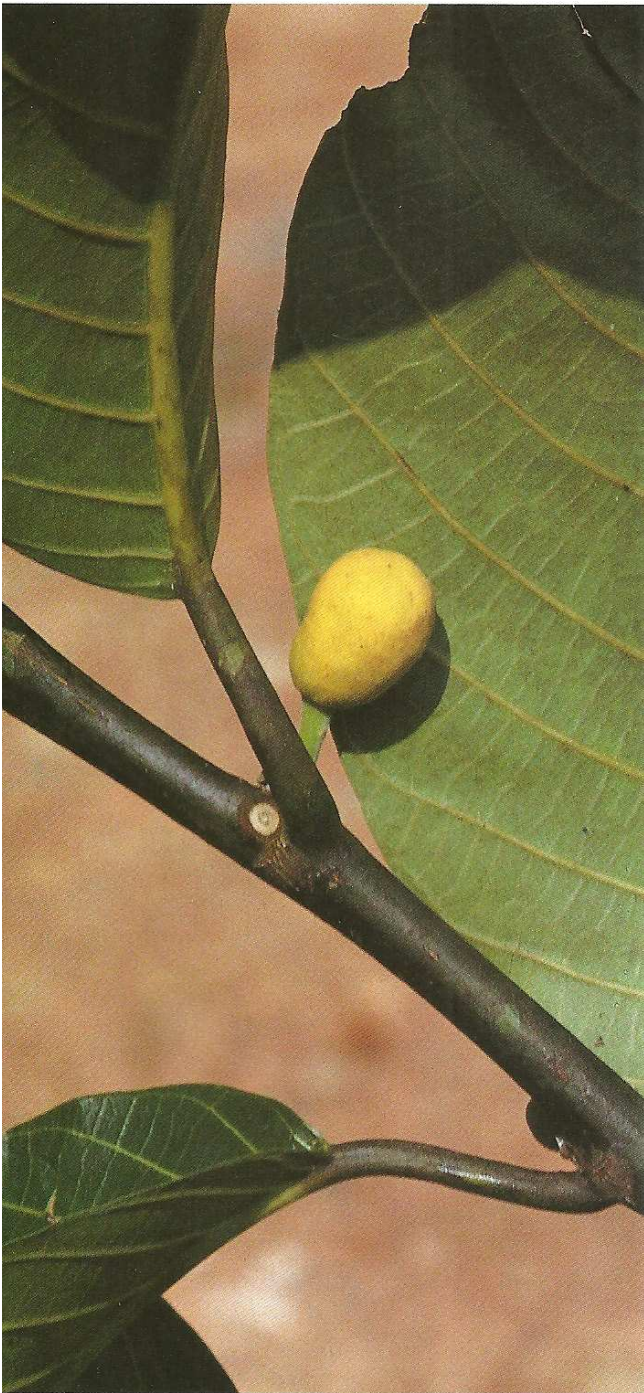
มะหาด

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าดิบแล้ง
แก่นใช้เป็นยาขับพยาธิตัวดี ผลรับประทานได้

Mahat

Artocarpus lakoocha

Large, evergreen tree; scattered by streams in dry evergreen forests. Dried aqueous extract from heart wood known as “Phakhat” is used as anthelmintic for thread worm, round worm and tapeworm.

ไม้หอม กฤษณา

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นในป่าดงดิบ เนื้อไม้ที่เป็นแผลมีสีดำปนน้ำตาลแก่ หรือสีดำคล้ำ มีน้ำหนัก มีกลิ่นหอม เนื่องจากมีน้ำมันหอมระเหย ใช้บำรุงหัวใจ บำรุงปอด และใช้แต่งเครื่องประทีป และใช้จุดให้กลิ่นหอมในพิธีกรรม

Mai hom, Kritisana

Aquilaria crassna

Large, evergreen tree; scattered in the evergreen forests. The celebrated incense wood from the wounded parts of stems or roots caused by secretory resin can be used as cardiotonic, lung tonic, blood tonic, stomachice, anti-emetic and antipyretic.

ตำมะงา เขี้ยวงู

ไม้พุ่มรอเลื้อย ขึ้นตามป่าละเมาะชายหาด ใบสด ต้มเอาน้ำอาบแก้โรคผิวหนังผื่นคัน หรือใช้ตำรวมกับน้ำมันพืชทาแก้หิด

Garden Quinine, Seaside clerodendron

Clerodendron inerme

Straggling shrub; common along seashore scrubs. Decoction from fresh leaves is employed as bath-water for anti-dermatitis; poultice from fresh leaves in oil is used for treatment of scabies.

พนมสวรรค์ จัตรฟ้า

ไม้พุ่ม ขึ้นตามชายป่าดงดิบ รากเป็นยาถ่าย ใบตำ
ใช้พอกลดอาการปวดข้อ

Pagoda flower

Clerodendrum paniculatum

An erect, branched, shrub; common in thickets and secondary forests. Leaves are used as cataplasm to relieve pains from rheumatism and neuralgia. Decoction from roots is used as purgative.

อัคคีทวาร ตรีชาวา

ไม้พุ่ม ขึ้นตามป่าผลัดใบทั่วไป ใบใช้รักษาริดสีดวง
ทวาร ตำพอกแก้อาการปวดศีรษะ

Akkhi thawan, Tri chawa

Clerodendrum serratum

An erect shrub; common in the deciduous forests and secondary growths. Leaves are externally used for treatment of hemorrhoid; poultice from leaves is used for headache.

สัก

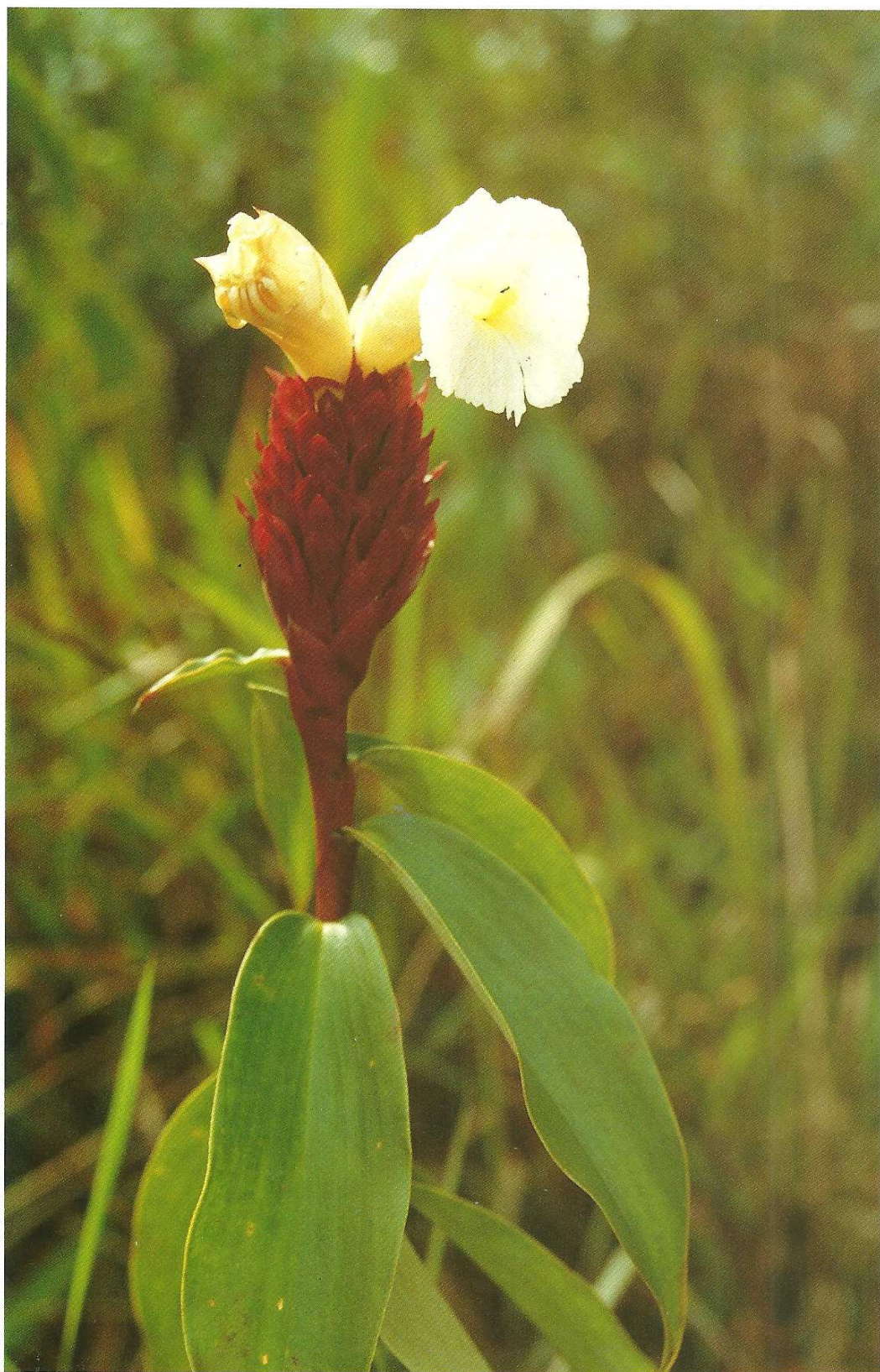

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ ขึ้นในป่าเบญจพรรณ
ทางภาคเหนือ ใบและเนื้อไม้ต้มน้ำดื่ม ลดน้ำตาล
ในเลือด เนื้อไม้ใช้แก้ไข้

Sak

Tectona grandis

Large, deciduous tree; common in mixed deciduous forest in the North. Leaves large. Decoction from leaves and heart wood is used for antidiabetic; and decoction from heart wood only is used for antipyretic.

เอื้องหมายนา

พืชล้มลุก มีเหง้าใต้ดินขนาดใหญ่ พบขึ้นตามที่
ลุ่มและที่โล่งชื้นทั่วไป รากใช้เป็นยาถ่าย ยาถ่าย
พยาธิ และให้สาร diosgenin

Crape ginger, Malay ginger, Spiral flag

Costus speciosus

Erect herb with large bulb; scattered in the moist
areas. Root is used for purgative, anthelmintic
and provided diosgenin.

กระดังงาสงขลา

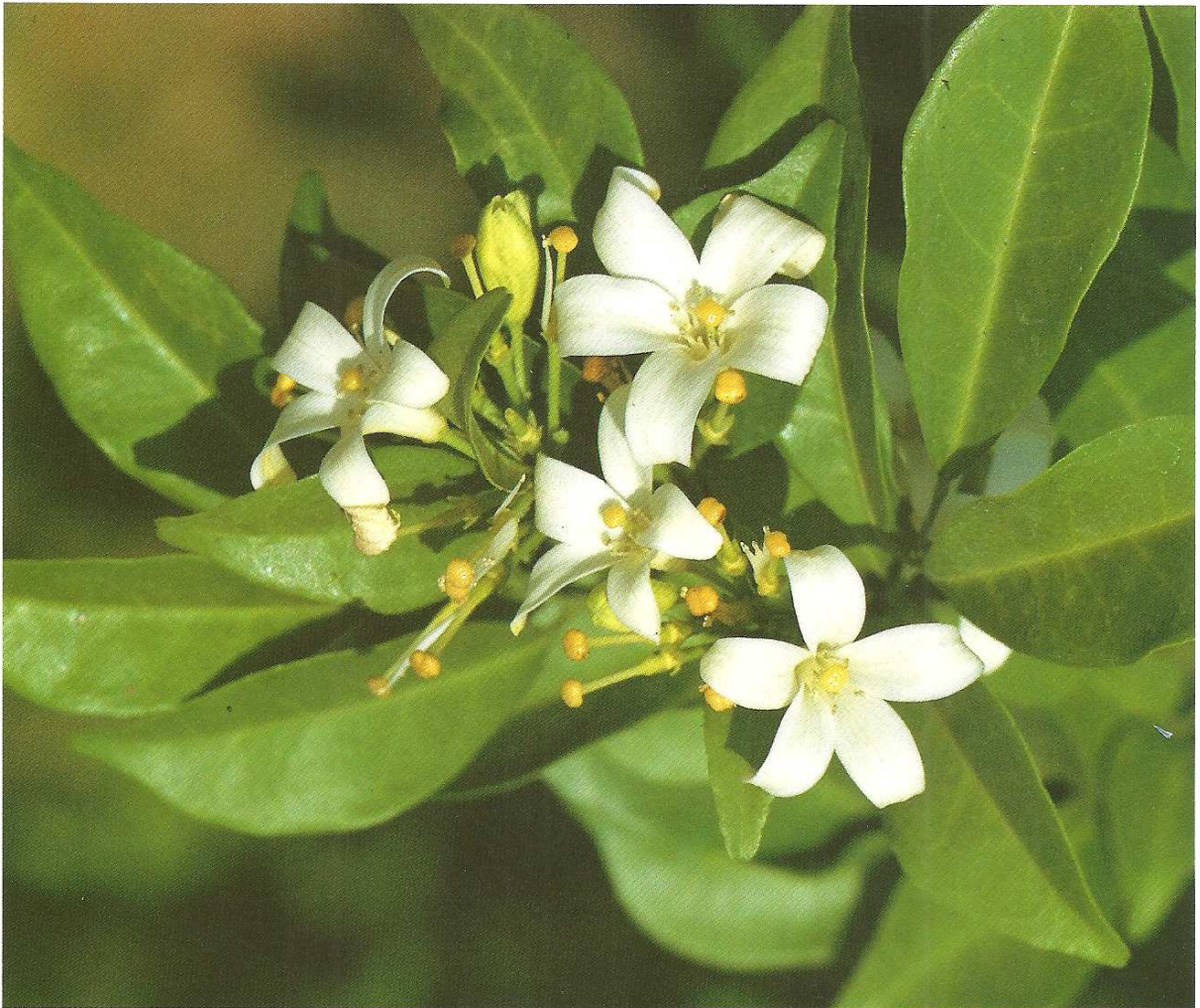
ไม้พุ่มเตี้ย คล้ายกระดังงาไทย แต่กลีบดอกจะ
ซ้อนมีจำนวนมากกว่ากระดังงาไทย ปลูกเป็นไม้
ประดับ

Kradangnga Songkhla

Cananga odorata* var. *fruticosa

Shrub, similar to Kra dang nga Thai (*C. odorata*
var. *odorata*), but with some more petals.

Commonly cultivated.

ไม้ต้นขนาดเล็ก ขึ้นตามป่าดิบทั่วไป ดอกมีกลิ่น
หอมแรง นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ

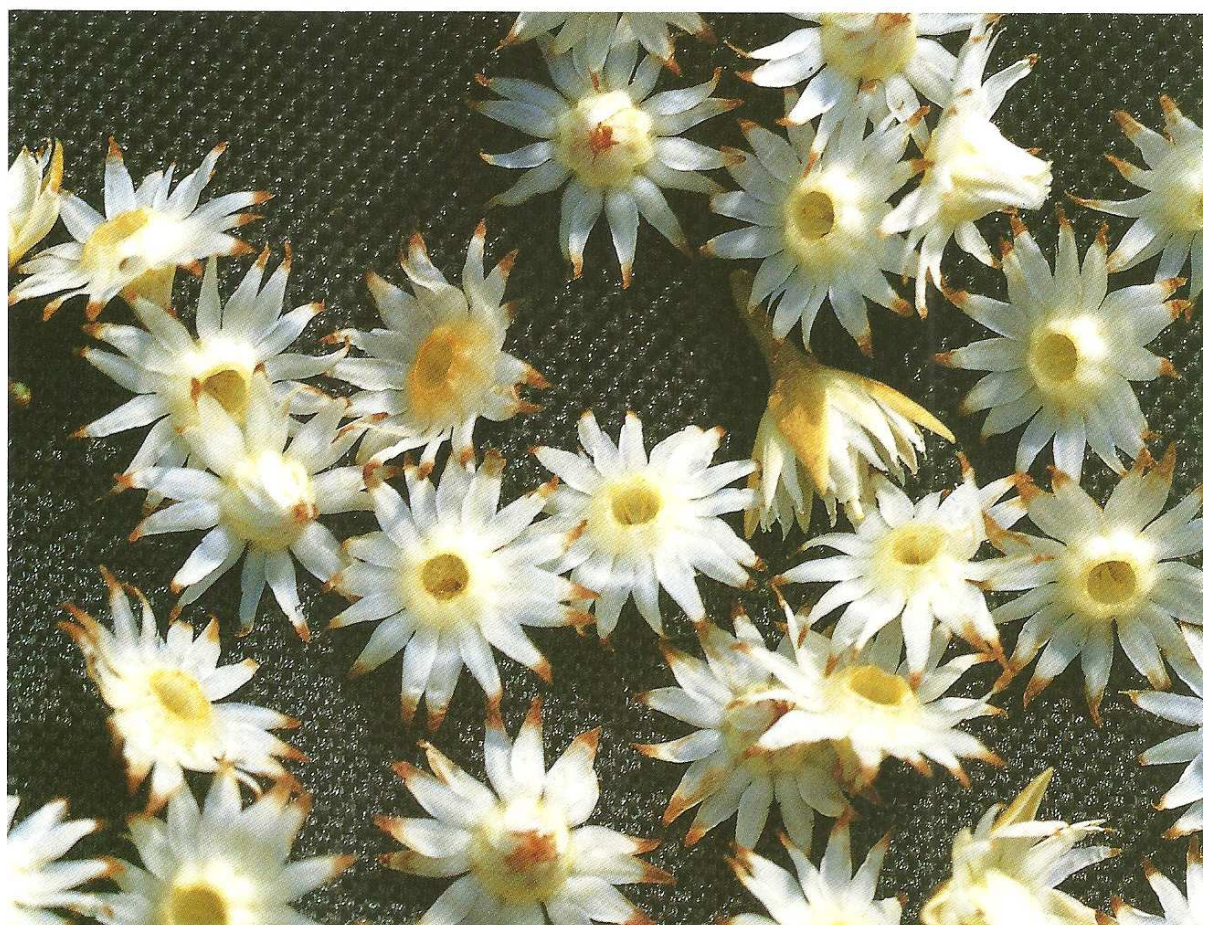
Andaman Satinwood, China Box tree,

Cosmetic bark tree, Orange jasmine

Murraya paniculata

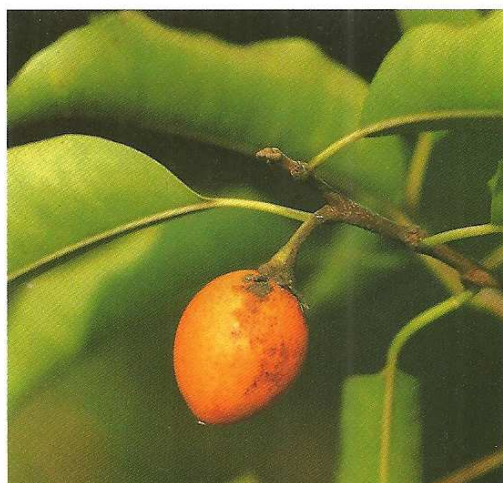
Small trees, common in the evergreen forests.

Flowers strongly scented; widely cultivated as an
ornamental.

พิกุล

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดกลาง-ใหญ่ ขึ้นตามป่า
ดงดิบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ดอกออกตามซอกใบ
กลิ่นหอมแรง

Bullet wood

Mimusops elengi

Medium to large trees of the evergreen forests.
Leaves simple, spiral. Flowers in the leaf axils,
strongly scented.

โสกน้ำ

ไม้ต้นไม่ผลัดใบขนาดกลาง ขึ้นริมลำธารในป่าดิบ
ปลูกเป็นไม้ประดับกันบ้าง ดอกรับประทานได้ มี
รสเปรี้ยว

Sok nam

Saraca indica

Medium evergreen trees; by streams in the
evergreen forests; occasionally cultivated as an
ornamental. Flowers edible, sourish.

จันทน์หอม จันทน์ขาว จันทน์พม่า

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ชอบขึ้นบนเขาหินปูนในป่าดิบ
แล้ง ใบเดี่ยว ขอบใบจัก ดอกออกบนช่อสั้นๆ
เนื้อไม้เมื่อปลอยไว้ให้แห้งตามธรรมชาติจะมีกลิ่น
หอมเพิ่มขึ้น ในสมัยก่อนนิยมใช้ทำดอกไม้จันทน์

Chan hom, Chan khao, Chan phama

Mansonia gagei

Large trees; scattered in dry evergreen forests on
the slopes of limestone hills. Leaves simple,
toothed. Flowers several, in a short inflorescence.
Naturally dry wood scented, used in cremation
ceremony.

ล้านชะวา

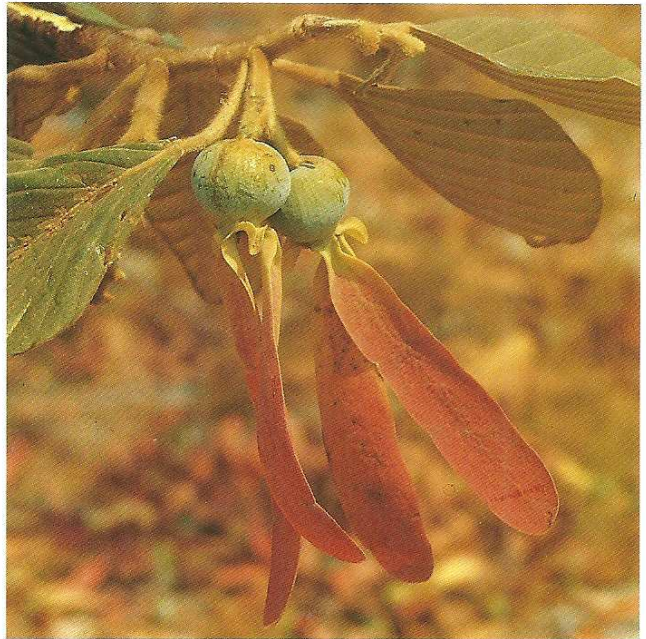
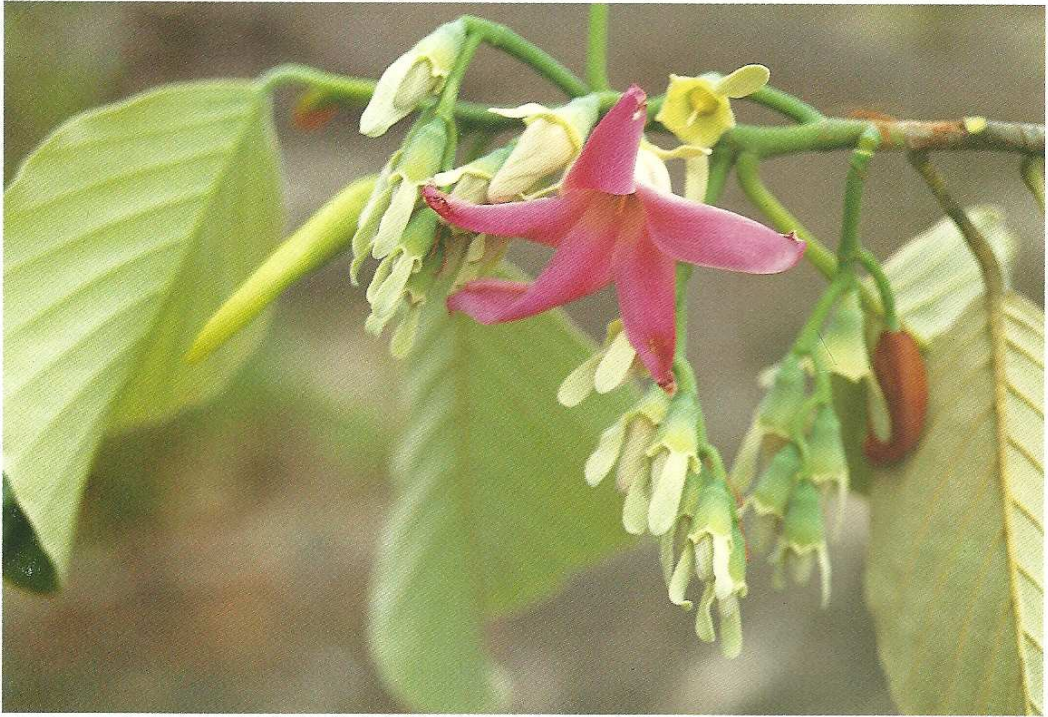

ไม้ต้น สูงได้ถึง ๑๐ เมตร เปลือกสีม่วงดำ ใบเดี่ยว
ออกสลับดอก ออกเป็นช่อที่ยอด ผลกลมแบน
เมื่อสุกสีส้มหรือแดง แตกเป็น ๖ แฉก

San chawa

Dillenia suffruticora

Tree up to 10 m. ; bark dark purple; leave simple,
alternate; inflorescences terminal; fruit round,
orange or red when ripe, dehiscent.

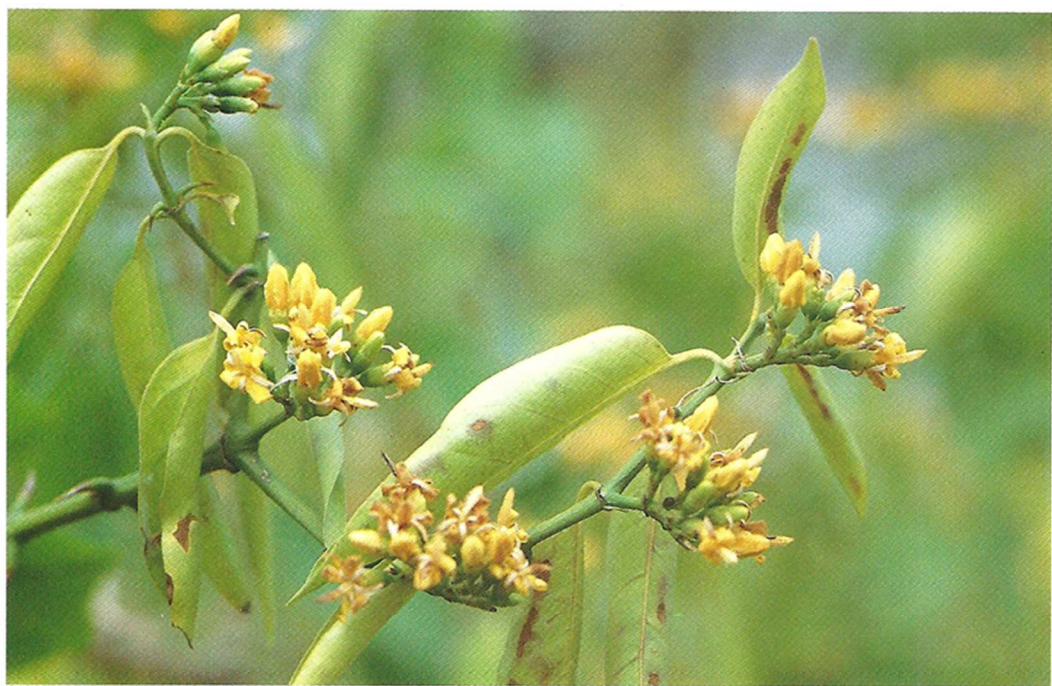

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ของป่าเต็งรัง ใช้เป็นสมุนไพร

Hiang

Dipterocarpus obtusifolius

Large, deciduous tree of deciduous dipterocarp forests, occasionally used as medicinal plant.

คัดเค้า

ไม้พุ่มรอเลื้อย ต้นและกิ่งก้านมีหนามโค้งงอ ขึ้นตามชายป่าดงดิบ ดอกหอมมาก ผลป่องเป็นยาขับประจำเดือน ฟอกโลหิต รากใช้ลดไข้

Khat khao

Oxyceros horridus

Woody, spiny scandent shrub; scattered along the edges of evergreen forests. Flowers strongly fragrant. Fruits are used as emmenagogue, blood-purifier. Decoction from roots is used as antipyretic.

ฟ้าทะลาย

ไม้ล้มลุก โคนก้านแข็ง พบขึ้นตามป่าดงดิบ ป่าสน ป่าก่อ ป่าเต็งรัง ดันบนดิน รักษาอาการท้องเดิน แก้ไข้ ใบสดใช้แก้อาการเจ็บคอ

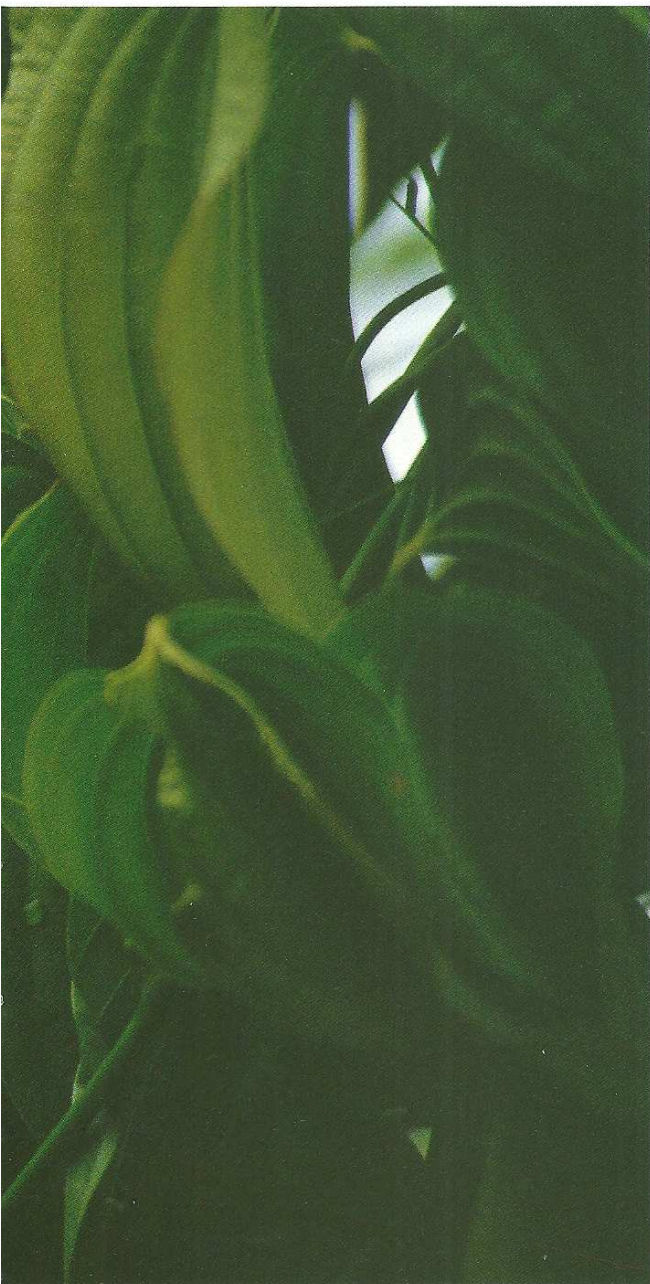
Fa thalai

Andrographis paniculata

Perennial herb, 30-60 cm. high; common in mixed deciduous forests and in Pine-oak forests, Aerial parts are used as antidiarrhea, bilter tonic and antipyretic. Leaves are externally used for sore throat.

หนอนตายอยาก กะเพียด

พืชล้มลุก มีรากขนาดใหญ่เป็นกระจุก ชอบขึ้นตามเชิงเขา รากใช้เป็นยาภายนอก รักษาหิด ฆ่าหนอน หรือแผลที่มีหนอนในวัวควาย ใส่บนปากไหที่บรรจุปลาร้าป้องกันหนอนขึ้น

Non tai yak, Kaphiat

Stemona tuberosa

Herb 20-30 cm. high with fasciculate roots; scattered in dry evergreen forests. Roots are externally used as scabicides in man and insecticides in cattle.

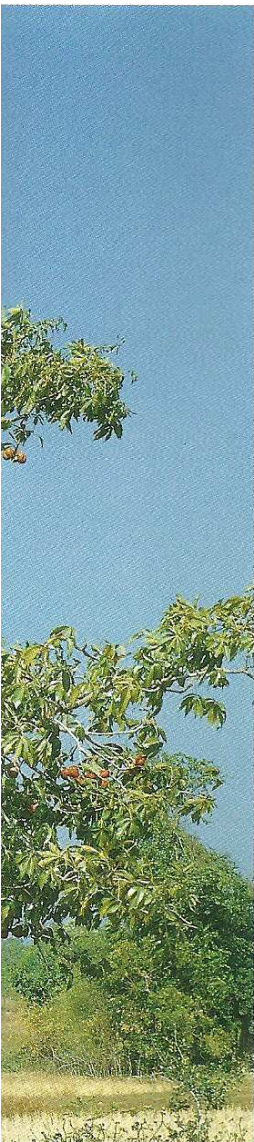
สำโรง

ไม้ต้น ดอกเมื่อบานมีกลิ่นเหม็น ขึ้นตามป่า
ผลัดใบ ใบใช้เป็นยาระบาย ผลเป็นยาแก้อาการ
ท้องร่วง เนื้อไม้ ทำเครื่องเรือน รองเท้าไม้ ใบจาก
ต้น ทำเชือก โดยเฉพาะเป็นเชือกที่มีคุณภาพ
ดีมาก ใช้สั่นตะพายวัวควาย

Samrong

Sterculia foetida

Large deciduous tree up to 30 m high; scattered
in mixed deciduous forests. Leaves palmately
compound. Decoction from leaves is used as
laxative. Decoction from fruits is astringent, used
as antidiarrhea.

ยอป่า

ไม้ต้นผลัดใบ สูงได้ถึง ๑๕ เมตร ใบเดี่ยว โคนใบสอบ
เป็นครีบก้น ผลเป็นผลกลุ่ม ขึ้นตามป่าเบญจพรรณทั่วไป

Yo pa

Morinda pubescens

Deciduous tree up to 15 m high; leaves simple, base
attenuate; fruits aggregate; found in mixed deciduous
forests.

ศรีตรัง

ไม้ต้นผลัดใบ สูงได้ถึง ๑๐ เมตร ใบประกอบแบบ
ขนนก ปลูกได้ทั่วไป

Jacaranda

Jacaranda filicifolia

Deciduous tree up to 10 m high; leaves compound,
pinnate; commonly cultivated as ornamental.

สาละลังกา ลูกปืนใหญ่

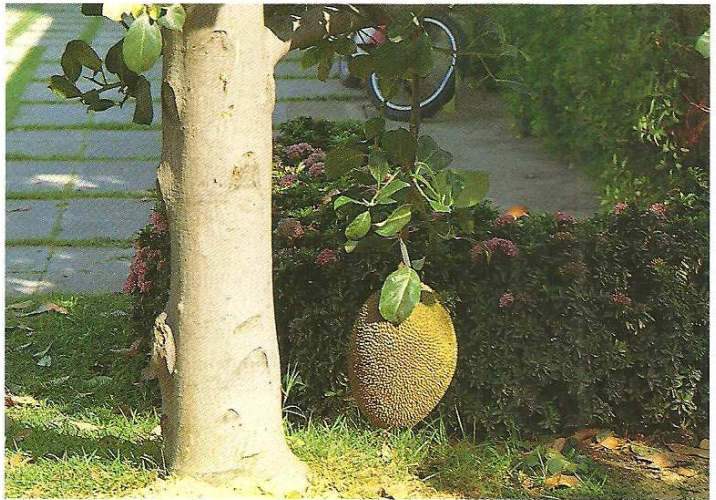
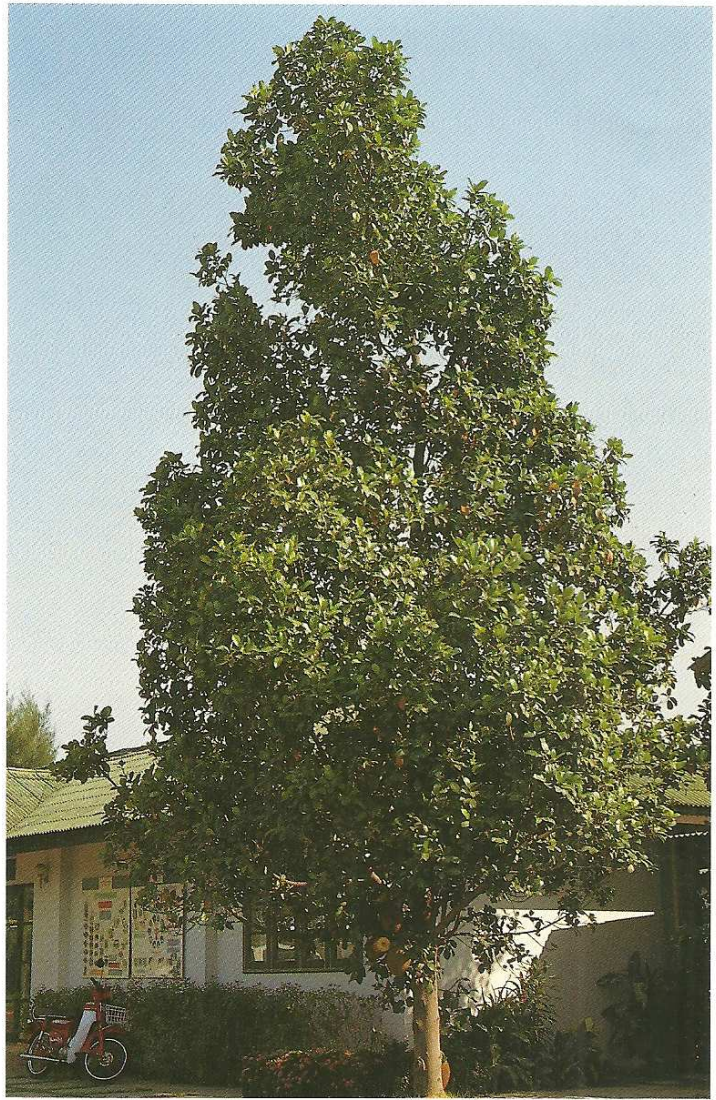
ไม้ต้นผลัดใบ สูงได้ถึง ๒๕ เมตร ออกดอกเป็น
ช่อใหญ่ตามลำต้น ผลกลมใหญ่ ปีกเป็นไม้
ประดับ

Cannonball tree

Couroupita guianensis

Deciduous tree up to 25 m high; inflorescences
large from the trunk; fruit globose. Cultivated as
ornamental.

ไม้ต้น สูงได้ถึง ๒๕ เมตร ช่อดอกตัวผู้และช่อดอกตัวเมียอยู่บนต้นเดียวกัน ผลเป็นผลกลุ่ม ด้านนอกมีหนาม นิยมปลูกเป็นไม้ผล

Jackfruit

Artocarpus heterophyllus

Tree up to 25 m high, monoecious; fruit with blunt spines; cultivated as fruit tree.

ชำมะนาด

ไม้เถา ทุกส่วนมีน้ำยางขาว ใบเดี่ยวออกตรงข้าม
ดอกสีเทอมเขียว มีกลิ่นหอม นิยมปลูกเป็นไม้
ประดับ

Chammanat

Vallaris globra

Climber, every part with milky juice; leaves
simple, opposite; flowers greenish white; cultivated
as ornamental.

ไคร้ย้อย

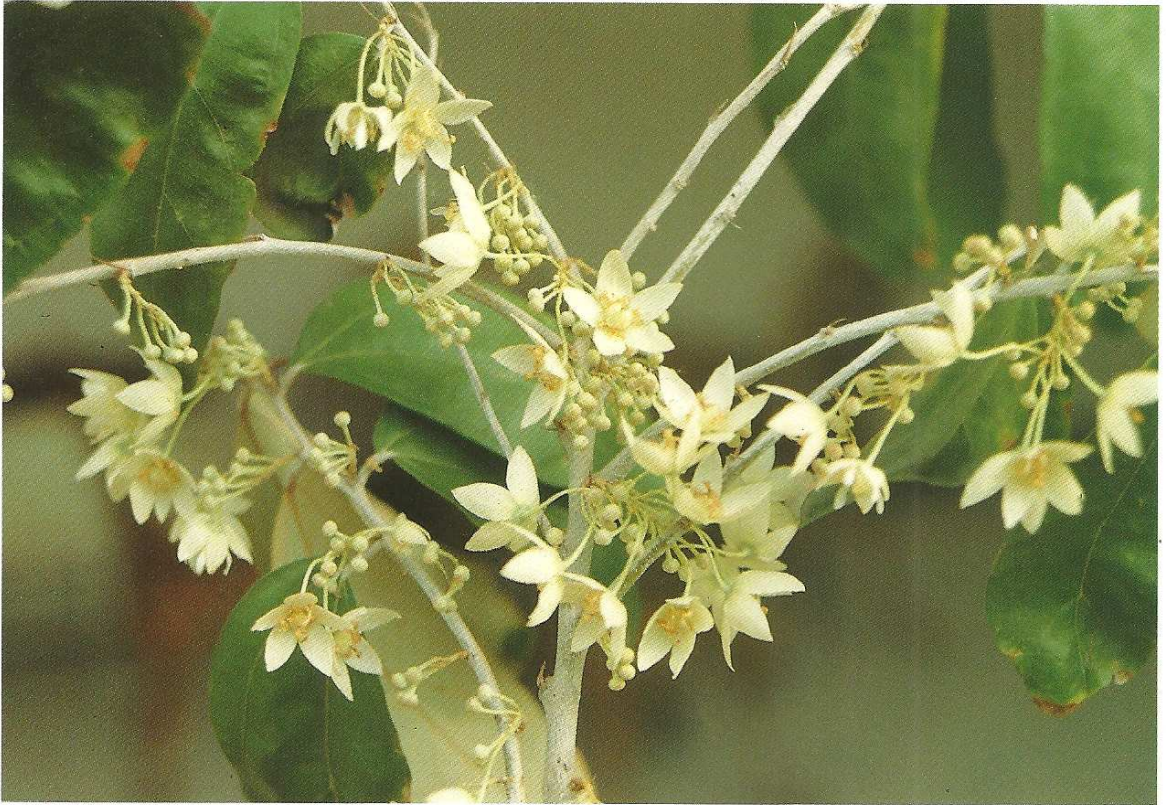
ไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง ๑๐ เมตร ใบเดี่ยว
เวียนสลับ ผลรูปรี ขึ้นในป่าผลัดใบ ตามริมฝั่งน้ำ

Khrai yoi

Elaeocarpus grandiflorus

Small tree up to 10 m high; leaves simple, spiral;
found in deciduous forests by stream.

แดงสาม

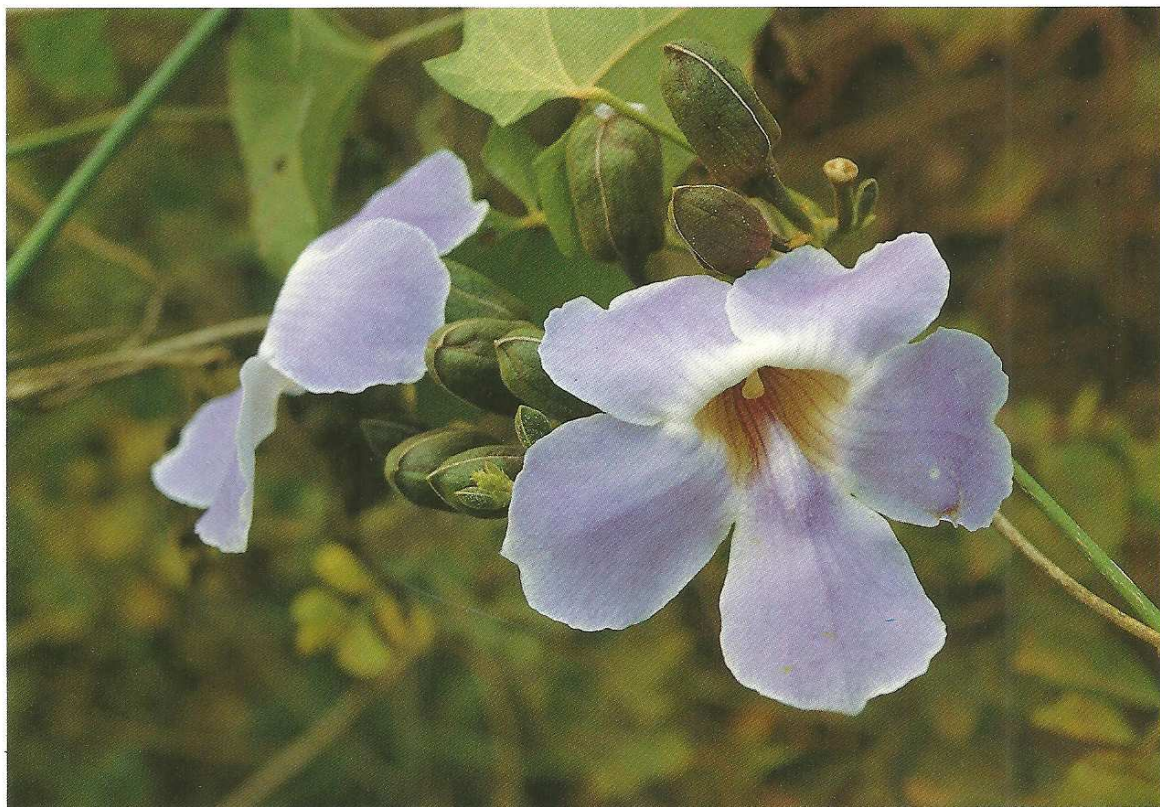
ไม้ต้นผลัดใบ สูงได้ถึง ๑๕ เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ
ดอกมีสีเขียว ๕ กลีบ โคนเชื่อมติดกันเล็กน้อย ติดทน
ผลกลมเล็ก ขึ้นตามป่าดิบแล้ง ตามชายห้วยและ
ชายเขา

Daeng samae

Schoutenia ovata

Deciduous tree, up to 15 m high; leaves simple,
alternate; calyx segments 5, base united, persistent;
fruit small; globose; found in dry evergreen
forests by stream and near foot hill.

สร้อยอินทนิล

ไม้เถา ใบเดี่ยว รูปหัวใจ ออกตรงข้าม ดอกออกเป็นช่อ ห้อยเป็นสาย นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ

**Bengal clockvine, Blue trumpet,
Heavenly blue, Sky flower, Sky vine**

Thunbergia grandiflora

Climber, leaves simple, opposite, cordate; inflorescences drooping; commonly cultivated as ornamental.

ทรงกลด

ไม้พุ่ม สูงได้ถึง ๓ เมตร ใบประกอบแบบขนนก มี
ใบย่อย ๓ คู่ ฝักรูปทรงกระบอก ปลูกเป็นไม้
ประดับ

Song krot

Cassia bicapsularis

Shrub up to 3 m high; leaves, pinnate, leaflets 3
pairs; pods inflated, cylindrical. Commonly
Cultivated.

ศาลาดุสิตาลัย

พระตำหนักใหม่ใกล้สวนวรรณคดี

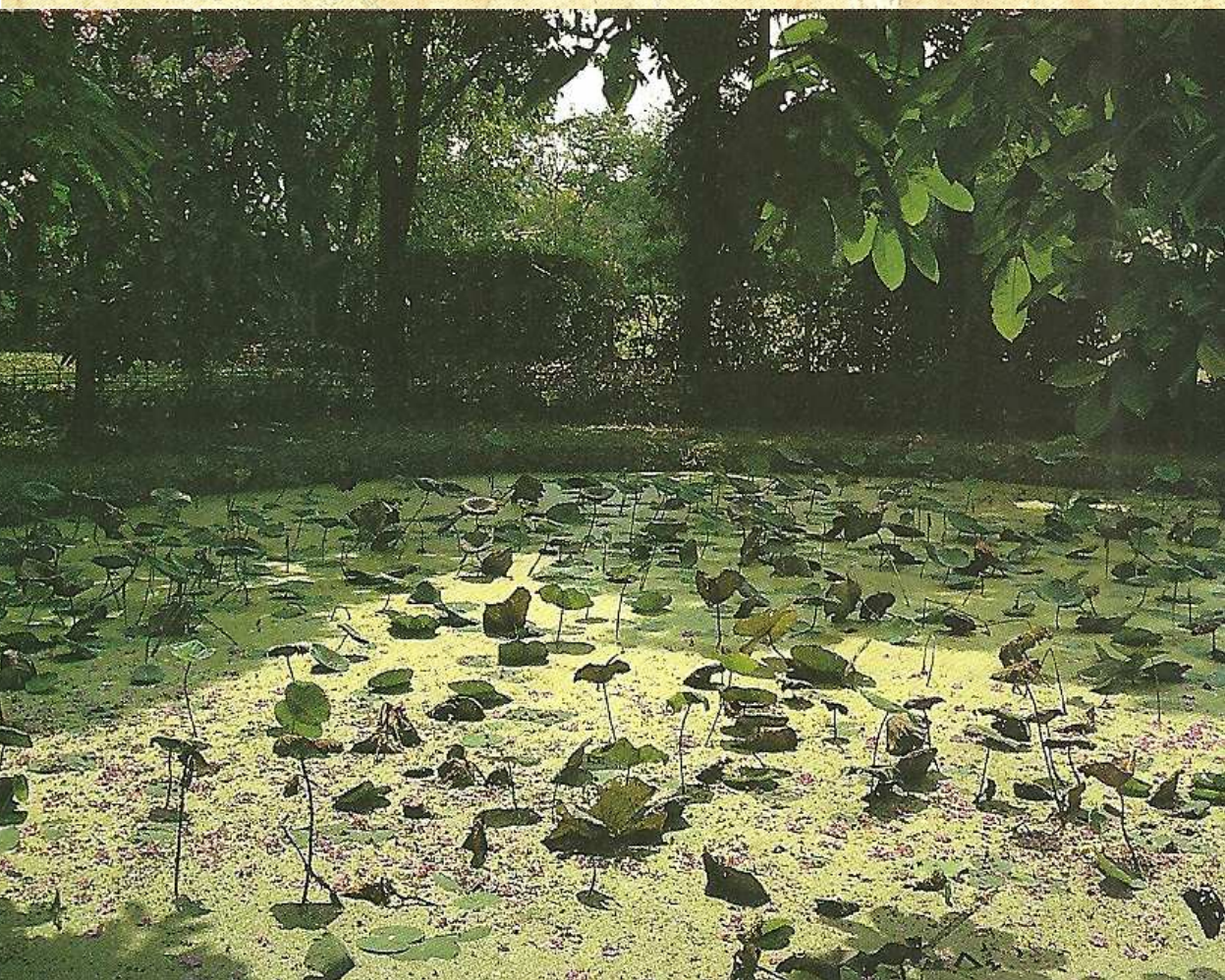

แปลงทดลองปลูกต้นยูคาลิปตัสร่วมกับอ้อย

บริเวณสวนญี่ปุ่น

บัญชีรายชื่อพรรณไม้สวนจิตรลดา

พรรณไม้ในสวนจิตรลดาตามรายชื่อจำนวน ๓๙๑ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่พบทั่วไป จำพวกไม้ต้น (Tree-T) ไม้พุ่ม (Shrub-S) ไม้เถา (Climber-C) ไม้พุ่มกึ่งเลื้อย (Scandent shrub-SS) ปาล์ม (Palm-P) และไผ่ (Bamboo-B) แต่ไม่รวมถึงวัชพืชจำพวกหญ้า (Grass-G) พรรณไม้ดอกไม้ประดับในแปลงปลูกอีกหลายชนิด ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและพืชล้มลุก (Herb-H) ยกเว้นพืชล้มลุกและหญ้าในสวนสมุนไพร พรรณไม้ทั้ง ๓๙๑ ชนิด ได้จากการสำรวจเบื้องต้นในบริเวณพระตำหนักเรือนต้น (พ) สวนญี่ปุ่น (ญ) ปายางนา (ป) สวนสมุนไพร (ส) และบริเวณอื่นๆ ตามเส้นทางและตัวอาคาร (อ)

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ ACANTHACEAE								
๑. ฟ้ายะลวยโจร <i>Andrographis paniculata</i> (Burm.f.) Nees	H	+					+	
๒. ของระอา <i>Barleria cristata</i> L.	S	+					+	
๓. เสลดพังพอน <i>Barleria lupulina</i> Lindl.	S	+					+	
๔. ลิ้นงูเห่า <i>Blepharis maderaspatensis</i> Heyne	H	+					+	
๕. พญาปล้องทอง, พญาขอ <i>Clinacanthus nutans</i> (Burm.f.) Lindau	C	+					+	
๖. เสนียด <i>Justicia adhatoda</i> L.	S	+					+	
๗. ตริขัว <i>Justicia betonica</i> L.	S		+				+	
๘. ทองพันชั่ง <i>Rhinacanthus nasutus</i> (L.) Kurz	S	+		+			+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ AGAVACEAE								
๙. หมากผู้ - หมากเมีย Cordyline fruticosa Goppert	S		+				+	
๑๐. จันทน์ผา Dracaena loureiri Gagnep.	S	+		+				
๑๑. ซองออพอินเดีย Dracaena reflexa N.E.Br.	S		+	+				+
๑๒. หวายเขี้ยว Dracaena timorensis Kunth.	S		+	+				+
วงศ์ ALANGIACEAE								
๑๓. ปลู Alangium salviifolium (L.f.) Wang	T	+					+	
วงศ์ AMARYLLIDACEAE								
๑๔. พลับพลึง Crinum asiaticum L.	S	+					+	
วงศ์ ANACARDIACEAE								
๑๕. รัก Gluta usitata (Wall.) Ding Hou	T	+					+	
๑๖. มะม่วง Mangifera indica L.	T	+		+	+			+
๑๗. มะกอกฝรั่ง Spondias cytherea Sonn.	T		+					+
๑๘. มะกอก, มะกอกป่า Spondias pinnata Kurz	T	+		+				
วงศ์ ANNONACEAE								
๑๙. จำปูน Anaxagorea javanica Bl.	S	+		+				
๒๐. น้อยหน่า Annona squamosa L.	T		+	+				+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๒๑. นมวัว <i>Anomianthus dulcis</i> Sincl.	C	+					+	
๒๒. การเวก, กระดังงาจีน <i>Artabotrys hexapetalus</i> (L.f.) Bhandari	C		+	+				
๒๓. กระดังงาไทย <i>Cananga odorata</i> Hook.f. & Th. var. <i>odorata</i>	T		+	+				+
๒๔. กระดังงาสงขลา <i>Cananga odorata</i> Hook.f. & Th. var. <i>fruticosa</i> (Craib) Corner	S	+		+				
๒๕. ส่ายหยุด <i>Desmos chinensis</i> Lour.	C	+		+				+
๒๖. ลำดวน <i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	T	+		+	+			+
๒๗. โสภอินเตีย, โสภเชนคาเบรียล <i>Polyalthia longifolia</i> Benth. & Hook.f.	T		+	+	+			+
๒๘. นมแมว <i>Rauwenhoffia siamensis</i> Scheff.	C	+		+		+		
วงศ์ APOCYNACEAE								
๒๙. ชวนชม <i>Adenium obesum</i> (Forssk.) Roemer & Schultes	S		+	+				+
๓๐. สัตบรรณ <i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	T	+		+				
๓๑. ชะลูด <i>Alyxia fascicularis</i> Benth.	C	+		+				+
๓๒. หิรัญญิการ์ <i>Beaumontia breviflora</i> Oliv.	C	+						+
๓๓. มะนาวไม่รู้โห่ <i>Carissa carandas</i> L.	S		+				+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๓๔. ยี่โถ <i>Nerium indicum</i> Mill.	S		+				+	+
๓๕. ลั่นทม, จำปาขาว <i>Plumeria acutifolia</i> Poir.	S		+	+				+
๓๖. ลั่นทมขาว <i>Plumeria alba</i> L.	S		+	+	+			+
๓๗. ลั่นทมแดง <i>Plumeria rubra</i> L.	S		+	+				
๓๘. พุดสวน <i>Tabernaemontana divaricata</i> (L.) R.Br.	S		+					+
๓๙. ข้ามะนาด <i>Vallaris glabra</i> Ktze.	C		+	+				
๔๐. โมกมัน <i>Wrightia arborea</i> (Dennst.) Mabberley	T	+		+			+	
๔๑. โมก, โมกบ้าน <i>Wrightia religiosa</i> Benth.	T	+		+	+			
วงศ์ ARACEAE								
๔๒. ว่านน้ำ <i>Acorus calamus</i> L.	H	+					+	
๔๓. บูก <i>Amorphophallus campanulatus</i> Bl. ex Decne	H	+					+	
๔๔. ว่านสาวน้อยประแป้ง <i>Dieffenbachia seguine</i> Schott	S		+				+	
๔๕. ว่านเขี้ยวหมื่นปี <i>Dieffenbachia</i> sp.	S		+				+	
วงศ์ ARALIACEAE								
๔๖. หนวดปลาหมึก <i>Brassaia actinophylla</i> Endl.	T		+					+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๔๗. เล็บครุฑ <i>Polyscias</i> sp.	S		+				+	+
วงศ์ ARAUCARIACEAE								
๔๘. สนฉัตร <i>Araucaria excelsa</i> R.Br.	T		+		+			+
วงศ์ ASCLEPIADACEAE								
๔๙. ขบเขยเกา <i>Atherolepis pierrei</i> Cost.	C	+					+	
๕๐. เอ็นอ่อน <i>Cryptolepis buchanani</i> Roem. & Schult.	C	+					+	
๕๑. เกาหนัง <i>Taxocarpus</i> sp.	C	+		+				
วงศ์ AVERRHOACEAE								
๕๒. ตะลิงปลิง <i>Averrhoa bilimbi</i> L.	T		+				+	
๕๓. มะเฟือง <i>Averrhoa carambola</i> L.	T		+	+				
วงศ์ BIGNONIACEAE								
๕๔. แคปัด <i>Fernandoa adenophylla</i> (Wall. ex Don) Steen.	T	+		+				
๕๕. ศรีตวัจ <i>Jacaranda filicifolia</i> Don	T		+	+				+
๕๖. แคนหมู <i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex. K. Sch.	T	+		+				
๕๗. ป๊อป <i>Millingtonia hortensis</i> L.	T	+		+			+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๕๘. เพกา <i>Oroxylum indicum</i> (L.) Vent.	T	+		+				
๕๙. แคแสด <i>Spathodea campanulata</i> Beau.	T		+					+
๖๐. แคฝอย <i>Stereospermum fimbriatum</i> (Wall. ex Don) DC.	T	+		+			+	
๖๑. เหลืองอินเดีย <i>Tabebuia chrysantha</i> Nichols.	T		+		+			
๖๒. ธรรมนุชา, ชมพูพันธุ์ทิพย์ <i>Tabebuia rosea</i> (Bertol) DC.	T		+	+		+		+
๖๓. พวงแสด, หงอนนกยูง <i>Tecomaria capensis</i> Spach	C		+		+			+
วงศ์ BISCHOFIACEAE								
๖๔. เต็ม, ประดู่ส้ม <i>Bischofia javanica</i> Bl.	T	+		+				
วงศ์ BIXACEAE								
๖๕. คำแสด <i>Bixa orellana</i> L.	T		+				+	
๖๖. ฝ้ายคำ <i>Cochlospermum religiosum</i> (L.) Alston	T		+		+		+	+
วงศ์ BOMBACACEAE								
๖๗. จั้วดอกแดง <i>Bombax ceiba</i> L.	T	+			+			
๖๘. จั้ว <i>Bombax valetonii</i> Hochr.	T	+		+				
๖๙. ไม้ <i>Ceiba pentandra</i> Gaertn.	T		+	+		+		

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๗๐. ทูเรียน <i>Durio zibethinus</i> L.	T		+	+				
วงศ์ BUDDLEJACEAE								
๗๑. ราชวดี <i>Buddleja paniculata</i> Wall.	S		+	+				
วงศ์ BURSERACEAE								
๗๒. ตะคร้อ <i>Garuga pinnata</i> Roxb.	T	+		+				
วงศ์ CAPPARIDACEAE								
๗๓. กุ่มบก <i>Crateva adansonii</i> DC.	T	+		+	+			
๗๔. กุ่มน้ำ <i>Crateva religiosa</i> Forst.f.	T	+			+			
วงศ์ CARICACEAE								
๗๕. มะละกอ <i>Carica papaya</i> L.	T		+		+		+	+
วงศ์ CASUARINACEAE								
๗๖. สันทะเล <i>Casuarina equisetifolia</i> J.R. & G. Forst.	T	+			+			+
วงศ์ COMBRETACEAE								
๗๗. สะแกนา <i>Combretum quadrangulare</i> Kurz	T	+			+		+	
๗๘. เล็บมือนาง <i>Quisqualis indica</i> L.	C	+					+	+
๗๙. รกฟ้า <i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.	T	+		+				

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๘๐. สมอพิเภก <i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	T	+		+			+	
๘๑. หูกวาง <i>Terminalia catappa</i> L.	T	+		+		+		+
๘๒. สมอไทย <i>Terminalia chebula</i> Retz.	T	+		+	+		+	
๘๓. สมอเตี้ย <i>Terminalia</i> sp.	T	+					+	
วงศ์ COMPOSITAE								
๘๔. ขลุ่ <i>Pluchea indica</i> Less.	S	+					+	
วงศ์ COMMELINACEAE								
๘๕. กาบหอยแครง <i>Tradescantia virginiana</i> L.	H		+				+	
วงศ์ CONVULVACEAE								
๘๖. ผักบุ้งทะเล <i>Ipomoea pes-caprae</i> Sweet	C	+					+	
๘๗. ลอดาวัลย์ <i>Porana volubilis</i> Burm.	C	+		+				
วงศ์ CRASSULACEAE								
๘๘. คว่าตายหงายเป็น <i>Kalanchoe pinnata</i> (Lamk.) Pers.	H		+		+		+	
วงศ์ CUPRESSACEAE								
๘๙. สันแฉง <i>Thuja orientalis</i> L.	T		+		+			+
วงศ์ CYCADACEAE								
๙๐. ปรงญี่ปุ่น <i>Cycas revoluta</i> Thunb.	S		+	+	+			

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๙๑. ปรงเม็กซีกัน <i>Zamia furfuracea</i> Ait.	S		+		+			
วงศ์ DAVALLIACEAE								
๙๒. พญานาคราช <i>Davallia solida</i> Sw.	Fern	+					+	
วงศ์ DILLENACEAE								
๙๓. มะตาด, ส้านน้ำ <i>Dillenia indica</i> L.	T	+		+				
๙๔. ส้านชะวา <i>Dillenia suffruticosa</i> (Griff.) Martelli	S	+			+			+
๙๕. รสสุคนธ์ <i>Tetracera loureiri</i> Pierre	C	+		+				
วงศ์ DIPTEROCARPACEAE								
๙๖. เคี่ยม <i>Cotylelobium melanoxydon</i> Pierre	T	+					+	
๙๗. ยางนา <i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.	T	+		+	+	+	+	+
๙๘. ยางกวาด <i>Dipterocarpus intricatus</i> Dyer	T	+					+	
๙๙. ยางมันหมู <i>Dipterocarpus kerrii</i> King	T	+					+	
๑๐๐. เหียง <i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq.	T	+					+	
๑๐๑. ตะเคียนทอง <i>Hopea odorata</i> Roxb.	T	+		+			+	
๑๐๒. ไช้เขีย <i>Parashorea stellata</i> Kurz	T	+					+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๑๐๓. สาละ, สาละอินเดียน <i>Shorea robusta</i> Roxb.	T		+	+				
๑๐๔. พะยอม <i>Shorea roxburghii</i> G. Don	T	+		+	+		+	
๑๐๕. จันทน์กะพ้อ <i>Vatica diospyroides</i> Syming.	T	+		+			+	
๑๐๖. พันจำ <i>Vatica odorata</i> Syming.	T	+					+	
วงศ์ EBENACEAE								
๑๐๗. จัน - อิน <i>Diospyros decandra</i> Lour.	T		+	+	+		+	
๑๐๘. ลำบิด <i>Diospyros ferrea</i> Bakh.	T	+					+	
๑๐๙. มะพลับ <i>Diospyros malabarica</i> (Desr.) Kostel. var. <i>siamensis</i> (Hochr.) Phengkhai	T	+		+	+		+	+
๑๑๐. มะเกลือ <i>Diospyros mollis</i> Griff.	T	+		+			+	
๑๑๑. ดำดง <i>Diospyros pilosula</i> Hiern	T	+		+				
๑๑๒. ตะโก <i>Diospyros rhodocalyx</i> Kurz	T	+		+			+	+
วงศ์ EHRETIACEAE								
๑๑๓. ปอหมัน <i>Cordia</i> sp.	T	+		+				
วงศ์ ELAEAGNACEAE								
๑๑๔. มะหลอด <i>Elaeagnus latifolia</i> L.	C	+		+			+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ ELAEOCARPACEAE								
๑๑๕. ไคร้ข้อย								
<i>Elaeocarpus grandiflorus</i> J.E. Smith	T	+						+
๑๑๖. มะกอกน้ำ								
<i>Elaeocarpus hygrophilus</i> Kurz	T	+		+				
วงศ์ EUPHORBIACEAE								
๑๑๗. มะไฟ								
<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.	T	+		+				
๑๑๘. ตองแตง								
<i>Baliospermum montanum</i> (Willd.) Muell. Arg.	S	+					+	
๑๑๙. มะกา								
<i>Bridelia ovata</i> Decne.	T	+					+	
๑๒๐. ครามน้ำ								
<i>Breynia retusa</i> Alston	S	+					+	
๑๒๑. โกสน								
<i>Codiaeum variegatum</i> Bl.	S		+					+
๑๒๒. เปล้าหลวง								
<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	T	+		+		+		
๑๒๓. เปล้าน้อย								
<i>Croton sublyratus</i> Kurz	S	+					+	
๑๒๔. สลัดได								
<i>Croton tiglium</i> L.	S		+				+	
๑๒๕. ประคำไก่								
<i>Drypetes roxburghii</i> Wall.	T	+		+			+	
๑๒๖. สลัดได								
<i>Euphorbia antiquorum</i> L.	S	+					+	
๑๒๗. ส้มเช้า								
<i>Euphorbia ligularia</i> Roxb.	S		+				+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๑๒๘. กระบือเจ็ดตัว <i>Excoecaria cochinchinensis</i> Lour. var. <i>viridis</i> Merr.	S		+	+			+	
๑๒๙. สับดำ <i>Jatropha curcas</i> L.	S		+				+	+
๑๓๐. ผื่นตัน <i>Jatropha multifida</i> L.	S		+				+	
๑๓๑. ปอเต่า <i>Mallotus</i> sp.	T	+		+				
๑๓๒. มะยม <i>Phyllanthus acidus</i> Skeels	T		+	+	+			+
๑๓๓. มะขามป้อม <i>Phyllanthus emblica</i> L.	T	+		+			+	
๑๓๔. ละหุ่ง <i>Ricinus communis</i> L.	S		+				+	+
๑๓๕. ผักหวานบ้าน <i>Sauropus androgynus</i> Merr.	S	+						+
๑๓๖. ขันทองพยาบาท <i>Suregada multiflorum</i> Baill.	T	+					+	
วงศ์ FLACOURTIACEAE								
๑๓๗. กรวยป่า <i>Casearia grewiaefolia</i> Vent.	T	+		+				
๑๓๘. ผีหมอบ <i>Casearia</i> sp.	S	+		+				
๑๓๙. ขานาง <i>Homalium tomentosum</i> Benth.	T	+						+
๑๔๐. กระเบาหน้า, แก้วกาหลง <i>Hydnocarpus anthelminthica</i> Pierre ex Laness.	T	+		+		+		+
๑๔๑. กระเบาค่าง <i>Hydnocarpus castaneus</i> Kurz	T	+		+				

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๑๔๒. กระเบาเกล็ด <i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King	T	+					+	
วงศ์ GRAMINEAE								
๑๔๓. ไม้สีสุก <i>Bambusa flexuosa</i> Munro	B	+		+				+
๑๔๔. ไม้เนื้อดำ <i>Bambusa ventricosa</i> McClure	B		+	+	+			+
๑๔๕. ไม้เหล็อง <i>Bambusa vulgaris</i> Schrad	B	+		+	+	+		
๑๔๖. ไม้ <i>Bambusa</i> sp.	B	+					+	
๑๔๗. ตะไคร้หอม <i>Cymbopogon nardus</i> Rendle	G		+				+	
๑๔๘. หญ้าคา <i>Imperata cylindrica</i> (L.) Beauv.	G	+					+	
๑๔๙. ไม้รวก <i>Thyrsostachys siamensis</i> Gamble	B	+		+				
วงศ์ GUTTIFERAE								
๑๕๐. กะทิง, สารภีทะเล <i>Calophyllum inophyllum</i> L.	T	+		+			+	+
๑๕๑. ชะมวง <i>Garcinia cowa</i> Roxb.	T	+		+				
๑๕๒. มะปูด <i>Garcinia dulcis</i> Kurz	T	+			+			
๑๕๓. มังคุด <i>Garcinia mangostana</i> L.	T		+				+	
๑๕๔. สารภี <i>Mammea siamensis</i> Kosterm.	T	+		+	+		+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๑๕๕. บุนนาค <i>Mesua ferrea</i> L.	T	+		+			+	
วงศ์ HYPERICACEAE								
๑๕๖. ตั้ว <i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer subsp. <i>pruniflorum</i> (Kurz) Gogel	T	+		+				
วงศ์ LABIATAE								
๑๕๗. หูเสือ <i>Coleus amboinicus</i> Lour.	H		+				+	
๑๕๘. หญ้าหนวดแมว <i>Orthosiphon aristatus</i> Miq.	H	+					+	
วงศ์ LAURACEAE								
๑๕๙. อบเชยญวน, การบูร <i>Cinnamomum camphora</i> (L.) J. Presl	T		+				+	
๑๖๐. ขาดัน <i>Cinnamomum ilicioides</i> Cheval	T	+					+	
๑๖๑. อบเชย <i>Cinnamomum bejolghota</i> (Ham.) Sweet	T	+					+	
๑๖๒. ทำม้ง <i>Litsea petiolata</i> Hook.f.	T	+					+	
วงศ์ LECYTHIDACEAE								
๑๖๓. กระโดนน้ำ, จิกน้ำ <i>Barringtonia acutangula</i> Gaertn.	T	+					+	
๑๖๔. ลูกปิ่นใหญ่, สาละลังกา <i>Couropita guianensis</i> Aubl.	T		+	+	+			
๑๖๕. บัวสวรรค์ <i>Gustavia gracillima</i> Miers	T		+	+	+			

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ LEEACEAE								
๑๖๖. กะดังใบ <i>Leea indica</i> Merr.	S	+					+	
วงศ์ LEGUMINOSAE								
๑๖๗. มะกล่ำเปลือก <i>Abrus pulchellus</i> Wall. ex Thw.	C	+					+	
๑๖๘. กระถินณรงค์ <i>Acacia auriculiformis</i> A. Cunn	T		+					+
๑๖๙. สีเสียดแก่น <i>Acacia catechu</i> (L.f.) Willd.	T	+					+	
๑๗๐. ส้มป่อย <i>Acacia concinna</i> (Willd.) DC.	C	+					+	
๑๗๑. มะกล่ำตาช้าง <i>Adenantha pavonina</i> L. var. <i>microsperma</i> (T. & B.) Nielsen	T	+		+			+	
๑๗๒. มะค่าโมง <i>Azelia xylocarpa</i> (Kurz) Craib	T	+		+			+	+
๑๗๓. พูกฤษี <i>Albizia lebbek</i> (L.) Benth.	T	+						+
๑๗๔. คาง <i>Albizia lebbekoides</i> (DC.) Benth.	T	+						+
๑๗๕. มะขามป้า <i>Albizia odoratissima</i> (L.f.) Benth.	T	+						+
๑๗๖. ถ่อน <i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	T	+		+			+	
๑๗๗. เนียง <i>Archidendron jiringa</i> (Prain) Nielsen	T	+					+	
๑๗๘. กาหลง <i>Bauhinia acuminata</i> L.	S		+				+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๑๗๙. เถาไฟ, โยธกาเลื้อย <i>Bauhinia integrifolia</i> Roxb.	C	+						+
๑๘๐. โคคลาน <i>Bauhinia ornata</i> Kurz	C	+					+	
๑๘๑. ชงโค <i>Bauhinia purpurea</i> L.	T		+					+
๑๘๒. อรพิม <i>Bauhinia winitii</i> Craib	C	+					+	+
๑๘๓. อโศกพวง <i>Brownea azira</i> Benth.	T		+		+			
๑๘๔. ทองกวาว <i>Butea monosperma</i> Ktze.	T	+		+	+			+
๑๘๕. สวาด <i>Caesalpinia bonduc</i> (L.) Roxb.	C	+					+	
๑๘๖. ตันหยง <i>Caesalpinia coriaria</i> (Jacq.) Willd.	T		+		+			
๑๘๗. ฝาง <i>Caesalpinia sappan</i> L.	SS	+					+	
๑๘๘. ชุมเห็ดเทศ <i>Cassia alata</i> L.	S		+				+	
๑๘๙. กัลปพฤกษ์ <i>Cassia bakeriana</i> Craib	T	+						+
๑๙๐. ทรงกวด <i>Cassia bicapsularis</i> L.	S		+	+				+
๑๙๑. ราชพฤกษ์, คูณ <i>Cassia fistula</i> L.	T	+		+			+	+
๑๙๒. แสมสาร <i>Cassia garrettiana</i> Craib	T	+		+				+
๑๙๓. กาฬพฤกษ์ <i>Cassia grandis</i> L.f.	T		+					+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๑๙๔. กาลพฤกษ์ <i>Cassia javanica</i> L.	T	+		+				+
๑๙๕. ขี้เหล็ก <i>Cassia siamea</i> Lamk.	T	+		+	+		+	+
๑๙๖. ขี้เหล็กอเมริกา <i>Cassia spectabilis</i> DC.	T		+					+
๑๙๗. ผักเค็ด <i>Cassia sophora</i> L.	S		+				+	
๑๙๘. ทรงบาดาล <i>Cassia surattensis</i> Burm.f.	S		+					+
๑๙๙. สะตอ <i>Crudia chrysantha</i> (Pierre) K. Schum.	T	+			+			
๒๐๐. พะยูน, แดงจีน <i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre ex Laness.	T	+		+	+		+	+
๒๐๑. กระพี้เขาควาย <i>Dalbergia fusca</i> Pierre	T	+		+				
๒๐๒. กระพี้หยา <i>Dalbergia lanceolaria</i> L.f. var. <i>lakhonensis</i> (Gagnep.) Niyomdham	T	+		+				
๒๐๓. หางนกยูงฝรั่ง <i>Delonix regia</i> (Bojer ex Hook.) Raf.	T		+	+	+	+	+	+
๒๐๔. หางไหลแดง, ไล่ตีน <i>Derris elliptica</i> Benth.	C	+					+	
๒๐๕. กระถินหางกระรอก <i>Dichrostachys cinerea</i> Wight & Am.	S		+		+			
๒๐๖. ทองหลางไพบอน <i>Erythrina orientalis</i> (L.) Merr.	T	+						+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๒๐๗. ทองหลางใบด่าง, ทองหลางลาย <i>Erythrina variegata</i> L.	T	+						+
๒๐๘. หลุมพอ <i>Intsia palembanica</i> Miq.	T	+					+	
๒๐๙. กระถิน <i>Leucaena leucocephala</i> (Lamarck) de Wit	T		+	+		+		+
๒๑๐. กระพี้จั่น <i>Millettia brandisiana</i> Kurz	T	+		+				
๒๑๑. ขะเจ้าะ <i>Millettia leucantha</i> Kurz	T	+		+				
๒๑๒. รัตตมา <i>Parkinsonia aculeata</i> L.	S		+		+			+
๒๑๓. นนทรี <i>Peltophorum pterocarpum</i> (DC.) Back. ex Heyne	T	+		+		+		+
๒๑๔. ประดู่แดง, วาสูเทพ <i>Phyllocarpus septentrionalis</i> Donn.	T		+	+	+			+
๒๑๕. มะขามเทศ <i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	T		+	+			+	+
๒๑๖. ประดู่บ้าน, ประดู่กิ่งอ่อน, อังสนา <i>Pterocarpus indicus</i> Willd.	T	+		+	+			+
๒๑๗. ประดู่, ประดู่ป่า <i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	T	+		+	+		+	+
๒๑๘. จามจุรี, ก้ามปู, จำปา <i>Samanea saman</i> (Jacq.) Merr.	T		+	+	+	+		+
๒๑๙. ไล้กน้ำ <i>Saraca indica</i> L.	T	+		+				
๒๒๐. แดบ้าน <i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Poir.	T		+					+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๒๒๑. มะค่าแต้ <i>Sindora siamensis</i> Teysm. ex Miq.	T	+		+				
๒๒๒. มะขาม <i>Tamarindus indica</i> L.	T		+		+		+	+
๒๒๓. แดง <i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub. var. <i>kerrii</i> (Craib & Hutch.) Nielsen	T	+		+				
วงศ์ LILIACEAE								
๒๒๔. โปรงฟ้า <i>Asparagus plumosus</i> Bakh.	C		+				+	
๒๒๕. ว่านหางจระเข้ <i>Aloe barbadensis</i> Mill.	S		+				+	
วงศ์ LOGANIACEAE								
๒๒๖. ก้านเกรว, ตำเสา, มั่นปลา <i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	T	+						+
วงศ์ LYTHRACEAE								
๒๒๗. ตะแบก, ตะแบกนา <i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	T	+		+			+	+
๒๒๘. ยี่เข่ง <i>Lagerstroemia indica</i> L.	T		+	+			+	+
๒๒๙. เสลา, เสลาใบใหญ่, อินทรีชิต <i>Lagerstroemia loudonii</i> Teijsm. & Binn.	T	+		+			+	+
๒๓๐. อินทนิล, อินทนิลน้ำ, อินทนิลสีชมพู <i>Lagerstroemia speciosa</i> Pers.	T	+		+	+		+	+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ MAGNOLIACEAE								
๒๓๑. จำปี Michelia alba DC.	T	+		+				
๒๓๒. จำปา Michelia champaca L.	T	+		+				
วงศ์ MALPIGHIACEAE								
๒๓๓. โนรา Hiptage benghalensis (L.) Kurz	SS	+		+				
๒๓๔. ชาใบหนาม Malpighia coccigera L.	S		+	+				
๒๓๕. พวงทองต้น Thryallis glauca Ktze.	S		+	+				+
๒๓๖. พวงทองเครือ Tristellateia australasiae A. Rich	C	+		+				
วงศ์ MALVACEAE								
๒๓๗. พุดตาน Hibiscus mutabilis L.	S		+					+
๒๓๘. ชบา Hibiscus rosa-sinensis L.	S		+					+
๒๓๙. พู่ระหง Hibiscus schizopetalus Hook.f.	S		+					+
วงศ์ MELASTOMATACEAE								
๒๔๐. พลองเหมือด Memecylon edule Roxb.	T	+		+				
วงศ์ MELIACEAE								
๒๔๑. ประยงค์ Aglaia odorata Lour.	S	+		+				

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๒๔๒. สะเดาช้าง <i>Azadirachta excelsa</i> (Jack) Jacobs.	T	+					+	
๒๔๓. สะเดา <i>Azadirachta indica</i> Juss.	T	+		+			+	+
๒๔๔. เลี่ยน <i>Melia azedarach</i> L.	T	+		+			+	
๒๔๕. กระพอน <i>Sandoricum koetjape</i> (Burm.f.) Merr.	T	+		+	+			
๒๔๖. มะฮอกกานีใบใหญ่ <i>Swietenia macrophylla</i> King	T		+					+
๒๔๗. มะฮอกกานีใบเล็ก <i>Swietenia mahogani</i> Jacq.	T		+		+			+
๒๔๘. ยมหอม <i>Toona ciliata</i> M. Roem.	T	+		+				
๒๔๙. ยมขาว <i>Trichilia connaroides</i> (W. & A.) Benth.	T	+		+				
วงศ์ MENISPERMACEAE								
๒๕๐. เถาย่านาง <i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels.	C	+					+	
๒๕๑. บวเพ็ด <i>Tinospora crispa</i> (L.) Hook.f. & Thoms.	C	+					+	
วงศ์ MORACEAE								
๒๕๒. ขนุน <i>Artocarpus heterophyllus</i> Lamk.	T		+					+
๒๕๓. สาลี่ <i>Artocarpus altilis</i> Fosberg	T		+	+	+			+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๒๕๔. ปอกระสา <i>Broussonetia papyrifera</i> Vent.	T	+		+			+	+
๒๕๕. กร่าง <i>Ficus altissima</i> Bl.	T	+			+			
๒๕๖. ไช้, ไทร <i>Ficus annulata</i> Bl.	T	+		+				
๒๕๗. ไทรย้อย, ไทรย้อยใบแหลม <i>Ficus benjamina</i> L.	T	+		+				
๒๕๘. ยางอินเดีย <i>Ficus elastica</i> Roxb.	T		+					+
๒๕๙. มะเดื่อปล้อง <i>Ficus hispida</i> L.f.	T					+		
๒๖๐. ไทรย้อยใบทู่ <i>Ficus microcarpa</i> L.f.	T	+		+	+			+
๒๖๑. โพธิ์ <i>Ficus religiosa</i> L.	T		+					+
๒๖๒. โพไทร, โพประสาท <i>Ficus rumphii</i> Bl.	T	+		+		+		
๒๖๓. มะเดื่อขน <i>Ficus semicordata</i> J.E. Smith	T	+						+
๒๖๔. ไทร <i>Ficus</i> sp.	T	+		+				
๒๖๕. หม่อน <i>Morus alba</i> L.	S		+		+			+
๒๖๖. ช่อย <i>Streblus asper</i> Lour.	T	+		+		+	+	+
วงศ์ MORINGACEAE								
๒๖๗. มะรุม <i>Moringa oleifera</i> Lamk.	T		+			+		+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ MUSACEAE								
๒๖๘. กลั้ววย <i>Musa sapientum</i> L.	S	+		+				+
วงศ์ MYRISTICACEAE								
๒๖๙. จันทน์เทศ <i>Myristica fragrans</i> Houtt.	T		+				+	
วงศ์ MYRSINACEAE								
๒๗๐. พิลังกาสา <i>Ardisia</i> sp.	S	+					+	
วงศ์ MYRTACEAE								
๒๗๑. แปรงล้างขวด <i>Callistemon citrinus</i> (Curt.) Skells	T		+		+			+
๒๗๒. ยูคาลิปตัส (คามาล) <i>Eucalyptus camaldulensis</i> Dehnh.	T		+					+
๒๗๓. ยูคาลิปตัส <i>Eucalyptus</i> sp.	T		+	+				
๒๗๔. เกล็ด <i>Melaleuca cajuputi</i> Powell	T	+			+			
๒๗๕. ฝรั่ง <i>Psidium guajava</i> L.	T		+	+				+
๒๗๖. กานพลู <i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	T		+				+	
๒๗๗. หว้า <i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	T	+		+	+	+	+	+
๒๗๘. ขมิพู่ <i>Syzygium jambos</i> (L.) Alston	T	+		+				

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๒๗๙. ชมพูมะเหมี่ยว <i>Syzygium malaccense</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	T	+		+	+			+
วงศ์ NYCTAGINACEAE								
๒๘๐. เฟื่องฟ้า <i>Bougainvillea spectabilis</i> Willd.	SS		+	+	+			+
๒๘๑. บานเย็น <i>Mirabilis jalapa</i> L.	S		+				+	
๒๘๒. แสงจันทร์ <i>Pisonia grandis</i> R.Br.	S		+	+	+			+
วงศ์ OCHNACEAE								
๒๘๓. ช้างน้ำว, ดานกกรด <i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	T	+					+	
วงศ์ OLEACEAE								
๒๘๔. พุทธรักษา <i>Jasminum auriculatum</i> Vahl.	C		+	+				
๒๘๕. มะลิไล่ไก่ <i>Jasminum elongatum</i> (Bergius) Willd.	C	+		+				
๒๘๖. มะลิเลื้อย <i>Jasminum pubescens</i> Willd.	C	+		+				
๒๘๗. มะลิไล่ไก่ <i>Jasminum scandens</i> (Retz.) Vahl	C	+		+				
วงศ์ OLEACEAE								
๒๘๘. มะลิ <i>Jasminum</i> sp.	C	+					+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ ORCHIDACEAE								
๒๘๙. กะเรกะร่อน <i>Cymbidium simulans</i> Rolfe	Orchid	+		+	+	+		+
วงศ์ PALMAE								
๒๙๐. หวาย <i>Calamus</i> spp.	C	+				+		+
๒๙๑. เต้าร้างแดง <i>Caryota mitis</i> Lour.	P	+				+	+	
๒๙๒. ปาล์มไผ่ <i>Chamaedorea erumpens</i> Moore	P		+					+
๒๙๓. หมากรเหือง <i>Chrysalidocarpus luterens</i> Wendl.	P		+	+	+			+
๒๙๔. มะพร้าว <i>Cocos nucifera</i> L.	P	+		+	+		+	+
๒๙๕. ปาล์มน้ำมัน <i>Elaeis guineensis</i> Jacq.	P		+					+
๒๙๖. ตาลน้ำเงิน <i>Latania loddigesii</i> Mart.	P		+					+
๒๙๗. ปาล์มจีน <i>Licuala grandis</i> Wendl.	P	+						+
๒๙๘. ปาล์มขวา <i>Livistona rotundifolia</i> Mart.	P		+	+	+			
๒๙๙. ตาลทะเล <i>Lodoicea maldivica</i> Pers.	P		+					+
๓๐๐. อินทผลัม <i>Phoenix dactylifera</i> L.	P		+					+
๓๐๑. ปาล์มสิบสองปันนา <i>Phoenix loureiri</i> Kunth	P		+		+			+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๓๐๒. หมากรูเซีย <i>Ptychosperma macarthuri</i> Wendl.	P		+		+			
๓๐๓. จิ้ง <i>Rhapis humilis</i> Bl.	P		+		+			
๓๐๔. ปาล์มขาว <i>Roystonea regia</i> (HBK.) O.F. Cook	P		+					+
๓๐๕. หมากรูเซีย, หมากรูเซีย <i>Veitchia merrillii</i> H.E. Moore	P		+					+
วงศ์ PANDANACEAE								
๓๐๖. เตยหอม <i>Pandanus amaryllifolius</i> Roxb.	S					+	+	
๓๐๗. เตยทะเล, ลำเจียก <i>Pandanus odoratissimus</i> L.f.	T	+						+
๓๐๘. เตยต่าง <i>Pandanus tectorius</i> Bl.	T	+		+	+			
๓๐๙. เตยใหญ่ <i>Pandanus</i> sp.	T	+			+			+
วงศ์ PASSIFLORACEAE								
๓๑๐. เสาวรส <i>Passiflora laurifolia</i> L.	C		+	+				
วงศ์ PIPERACEAE								
๓๑๑. ดีปลี <i>Piper retrofractum</i> Vahl	C	+					+	
๓๑๒. พริกไทย <i>Piper nigrum</i> L.	C		+				+	
๓๑๓. ข้ำพญ <i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	H	+					+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ POLYGONACEAE								
๓๑๔. อุ่นทะเล, ครุฑทะเล Coccoloba uvifera L.	S	+			+			
วงศ์ PTERIDACEAE								
๓๑๕. เฟินทะเล, ปรงทะเล Acrostichum aureum L.	S	+		+				
วงศ์ PUNICACEAE								
๓๑๖. ทับทิม Punica granatum L.	S		+					+
วงศ์ RHAMNACEAE								
๓๑๗. พุทรา Ziziphus mauritiana Lamk.	T	+		+				+
วงศ์ RHIZOPHORACEAE								
๓๑๘. เฌียงพ้านางแอ Carallia brachiata Merr.	T	+		+			+	
วงศ์ ROSACEAE								
๓๑๙. มะพลัก Parinari anamense Hance	T	+					+	
วงศ์ RUBIACEAE								
๓๒๐. กาแฟ Coffea sp.	S		+				+	
๓๒๑. พุดซ้อน, พุทธรักษา Gardenia jasminoides Ellis	S		+	+				
๓๒๒. พุดลา Gardenia sp.	S		+				+	
๓๒๓. กว้าว Haldina cordifolia (Hook.f.) Ridsd.	T	+		+				

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๓๒๔. อุโลก, ส้มกบ <i>Hymenodictyon excelsum</i> Wall.	T	+		+			+	
๓๒๕. เข็มพวงขาว <i>Ixora finlaysoniana</i> Wall.	S	+		+			+	
๓๒๖. เข็มเศรษฐี <i>Ixora macrothyrsa</i> Teijsm. & Binn.	S		+	+	+			+
๓๒๗. เข็มแดง <i>Ixora</i> sp.	S		+		+			+
๓๒๘. กระพุ่มนา <i>Mitragyna diversifolia</i> (Wall. ex Don) Havil.	T	+						+
๓๒๙. ตุ่มกว้าว <i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Ktze.	T	+					+	
๓๓๐. ยอบ้าน <i>Morinda citrifolia</i> L.	T		+				+	+
๓๓๑. ยอป่า <i>Morinda pubescens</i> Sm.	T	+		+				
๓๓๒. ดอนญา “ออโรรา” <i>Mussaenda philippica</i> Rich. “Aurorae”	S		+					+
๓๓๓. ดอนญา “ควีนสิริกิติ์” <i>Mussaenda philippica</i> Rich. “Queen Sirikit”	S		+					+
๓๓๔. ก้านเหลือง, กระพุ่ม <i>Nauclea orientalis</i> L.	T	+		+				
๓๓๕. คัดเค้าเครือ <i>Oxyceros horridus</i> Lour.	C	+					+	+
วงศ์ RUTACEAE								
๓๓๖. มะตูม <i>Aegle marmelos</i> Corr.	T	+		+			+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๓๓๗. มะนาว <i>Citrus aurantifolia</i> Swing	T		+				+	
๓๓๘. มะกรูด <i>Citrus hystrix</i> DC.	T	+					+	
๓๓๙. มะนาวไม่รู้โห่ <i>Citrus limon</i> Burm.f.	T		+				+	
๓๔๐. ส้มโอ <i>Citrus maxima</i> (J. Burm.) Merr.	T		+	+				
๓๔๑. ส้มมือ <i>Citrus medica</i> L. var. <i>sarcodactylis</i> Swing	T		+				+	
๓๔๒. มะขวิด <i>Feronia limonia</i> Swing	T	+		+			+	
๓๔๓. เขยต่าย <i>Glycosmis pentaphylla</i> Corr.	S	+					+	
๓๔๔. แก้ว <i>Murraya paniculata</i> Jack	S	+		+	+		+	
วงศ์ SAPINDACEAE								
๓๔๕. ตอไผ่ <i>Allophyllus cobbe</i> Bl.	S	+					+	
๓๔๖. ลำไย <i>Dimocarpus longan</i> Lour.	T	+		+		+	+	+
๓๔๗. มะหาด <i>Lepisanthes rubiginosa</i> Leenh.	T	+					+	
๓๔๘. ลิ้นจี่ <i>Litchi chinensis</i> Sonn.	T	+		+				
วงศ์ SAPOTACEAE								
๓๔๙. สตาร์แอปเปิ้ล <i>Chrysophyllum cainito</i> L.	T		+					+

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๓๕๐. มะขาง <i>Madhuca grandiflora</i> Fletcher	T	+		+				
๓๕๑. พิกุล <i>Mimusops elengi</i> L.	T	+		+	+	+	+	+
วงศ์ SCROPHULARIACEAE								
๓๕๒. นีออน <i>Leucophyllum frutescens</i> Johnston	S		+	+	+			+
วงศ์ SIMAROUBACEAE								
๓๕๓. ราชดัด <i>Brucea javanica</i> (L.) Merr.	S	+					+	
๓๕๔. ประทัดจีน <i>Quassia amara</i> L.	S		+				+	
วงศ์ SOLANACEAE								
๓๕๕. ลำโพง <i>Datura metel</i> L.	S		+				+	
๓๕๖. มะแว้งเครือ <i>Solanum trilobatum</i> L.	C	+					+	
วงศ์ SONNERATIACEAE								
๓๕๗. ลำพู <i>Sonneratia caseolaris</i> Engl.	T	+		+				
วงศ์ STEMONACEAE								
๓๕๘. หนอนตายยาก <i>Stemona tuberosa</i> Lour.	H	+					+	
วงศ์ STERCULIACEAE								
๓๕๙. ปอเลียงฝ้าย <i>Eriolaena candollei</i> Wall.	T	+		+				
๓๖๐. หัสคุณเทศ <i>Kleinhovia hospita</i> L.	T		+		+			

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
๓๖๑. จันทน์ชะมด <i>Mansonia gagei</i> Drumm.	T	+					+	
๓๖๒. ลำโพง <i>Sterculia foetida</i> L.	T	+		+		+	+	
วงศ์ STRELITZIACEAE								
๓๖๓. กล้ายพัด <i>Ravenala madagascariensis</i> F.S. Gmel.	S		+					+
วงศ์ STRYCHNACEAE								
๓๖๔. แผลงใจ <i>Strychnos nux-vomica</i> L.	T	+					+	
วงศ์ THUNBERGIACEAE								
๓๖๕. สร้อยอินทนิล <i>Thunbergia grandiflora</i>	C	+						+
วงศ์ THYMELAEACEAE								
๓๖๖. กฤษณา <i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex H. Lec.	T	+						+
วงศ์ TILIACEAE								
๓๖๗. ตะขบป่า <i>Muntingia calabura</i> L.	T		+	+				+
๓๖๘. แดงแสดม, สายน้ำผึ้ง <i>Schoutenia ovata</i> Korth.	T	+			+			
วงศ์ ULMACEAE								
๓๖๙. กระเซา, กระเจา, มหาเหนียว <i>Holoptelea integrifolia</i> Planch.	T	+		+			+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ VERBENACEAE								
๓๗๐. ลำมะงา Clerodendrum inerme Gaertn.	S	+					+	
๓๗๑. พนมสวรรค์ Clerodendrum paniculatum L.	S	+					+	
๓๗๒. อัคคีทวาร Clerodendrum serratum Spreng.	S	+					+	
๓๗๓. บุนนาคสำหรับ Citharexylum spinosum L.	S		+	+		+		
๓๗๔. เทียนหยด, ฟองสมุทร Duranta repens L.	S		+	+		+	+	
๓๗๕. ช้องแมว Gmelina philippensis Cham.	S	+			+	+		
๓๗๖. กรรณิการ์ Nyctanthes arbor-tristis L.	S		+	+				
๓๗๗. สัก Tectona grandis L.f.	T	+		+			+	+
๓๗๘. คนทีเขมา Vitex negundo L.	S		+				+	
๓๗๙. ตีนนก Vitex pinnata L.	T	+		+				
๓๘๐. คนทีสีขาวยาว Vitex trifolia L.	S	+					+	
วงศ์ VITIDACEAE								
๓๘๑. ส้มสันดาน Cissus hastata Miq.	C	+					+	
๓๘๒. เถาเพชรสังฆาต Cissus quadrangularis L.	C	+					+	

ชนิดพรรณไม้	ประเภท	พื้นเมือง	ต่างประเทศ	บริเวณที่พบ				
				พ	ญ	ป	ส	อ
วงศ์ ZINGIBERACEAE								
๓๘๓. ข่า Alpinia galanga (L.) Sw.	H		+				+	
๓๘๔. กระชาย Boesenbergia rotunda (L.) Mansf.	H	+					+	
๓๘๕. เฉาก๊วย Costus speciosus (Koen.) Smith	H	+					+	
๓๘๖. ขมิ้นชัน, ขมิ้นขาว Curcuma longa L.	H	+					+	
๓๘๗. ว่านขั้มดลูก Curcuma xanthorrhiza Roxb.	H		+				+	
๓๘๘. ขมิ้นอ้อย Curcuma zedoaria (Christm.) Roscoe	H		+				+	
๓๘๙. เปราะหอม Kaempferia roscoeana Wall.	H	+					+	
๓๙๐. ขิง Zingiber officinale Roscoe	H	+					+	
๓๙๑. กะพืด Zingiber zerumbet (L.) Smith	H	+					+	
๓๙๒. แก้วเจ้าจอม Guaiacum officinale L.	S		+					+

คำสั่งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ที่ ๖๐/๒๕๓๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤกษาพรรณ”

เพื่อสนองพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเรื่องการรวบรวมพรรณไม้ในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๖๑/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “สวนจิตรลดาพฤกษาพรรณ” โดยให้มีหน้าที่พิจารณา รวบรวมข้อมูล ตลอดจนคุณสมบัติ และภาพถ่ายพรรณไม้ชนิดต่างๆ ภายในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อจัดพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเผยแพร่ไปทั่วโลก ประกอบด้วย

๑. นายแก้วขวัญ	วัชรวิทย์	เป็นอนุกรรมการที่ปรึกษา
๒. นายเต็ม	สมิตินันท์	เป็นอนุกรรมการที่ปรึกษา
๓. นายจำลอง	เพ็งคล้าย	เป็นอนุกรรมการที่ปรึกษา
๔. นายวิลาศ	สิงห์วิสัย	เป็นประธานอนุกรรมการ
๕. นายรัชชัย	สันติสุข	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
๖. เกษักรหญิงเพียว	เหมื่อนวงษ์ญาติ	เป็นอนุกรรมการ
๗. นางลีนา	ผู้พัฒนพงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นางดวงทิพย์	สุรินทาธิป	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายสหัส	บุญญาวิวัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายกิตติ	ชันธมิตร	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นายชนะ	พรหมเดช	เป็นอนุกรรมการ

๑๒. นายวัชชัย	วงศ์ประเสริฐ	เป็นอนุกรรมการ
๑๓. นางอัจฉพรรณ	บุญเจริญ	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นายประยุทธ	ปัญญาศิริ	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นายวรุฒิ	อึ้งประทีป	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

(นายบัญญัติ บรรทัดฐาน)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

คณะผู้จัดทำหนังสือ
“สวนจิตรลดาพฤชาพรรณ”

ที่ปรึกษา

นายแก้วขวัญ วัชโรทัย
นายเต็ม สมิตินันทน์
นายจำลอง เพ็งคล้าย

ประธาน

นายวิลาศ สิงห์วิสัย

บรรณาธิการ

นายรัชชัย สันติสุข

กองบรรณาธิการ

เภสัชกรหญิงเพียว	เหมือนนงษ์ญาติ	นางลีนา	ผู้พัฒนาพงศ์
นางดวงทิพย์	สุรินทาทิป	นายสหัส	บุญญาวิวัฒน์
นายกิตติ	ชันธมิตร	นายชนะ	พรหมเดช
นายรัชชัย	วงศ์ประเสริฐ	นางอัจฉพรรณ	บุญเจริญ
นายประยุทธ์	ปัญญาศิริ	นายวรฤดี	อัมระทิพย์

ภาษาอังกฤษ

นางดวงทิพย์ สุรินทาทิป

ภาพ

สำนักพระราชวัง

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
หอพรรณไม้ กรมป่าไม้

ช่างภาพ

นายรัชชัย สันติสุข
นายประยุทธ์ ปัญญาศิริ

ศิลปกรรม

นายประยุทธ์ ปัญญาศิริ
นายวรฤดี อัมระทิพย์
นางสาวอรรณ ชมภูทิพย์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
โทร. ๘๘๒-๑๐๑๐

ISBN : 974-8363-59-7

ดอกอุตพิด

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมี
รับสั่งกับคณะผู้จัดทำ หนังสือสวนจิตรลดาพฤกษาพรรณ เมื่อ
คราวเสด็จเยือนหอพรรณไม้ กรมป่าไม้ เป็นการสว่นพระองค์
ว่า

“ตอนเด็กๆ เคยเห็นต้นอุตพิดขึ้นเต็มไปหมดในสวน
จิตรลดา ตอนนี้อยู่ที่ราบว่ามีอีกหรือเปล่า เพราะมีการปรับปรุง
และพัฒนาพื้นที่ในสวนจิตรลดาอยู่เสมอ”

๕ กันยายน ๒๕๓๗

